

ՀԱՅԵՐԵՆ
ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹՅԱՄԲ
ԱՌԱՐԿԱՆԵՐ

127

АКАДЕМИЯ НАУК АРМЯНСКОЙ ССР
ГОСУДАРСТВЕННЫЙ ИСТОРИЧЕСКИЙ МУЗЕЙ АРМЕНИИ

КАТАЛОГ МУЗЕЙНЫХ
КОЛЛЕКЦИЙ

ВЫПУСК 1

Собрала и подготовила к печати
ЕВГЕНИЯ МУШЕГЯН

ПРЕДМЕТЫ С АРМЯНСКИМИ
НАДПИСЯМИ

ИЗДАТЕЛЬСТВО АКАДЕМИИ НАУК АРМЯНСКОЙ ССР
ЕРЕВАН 1964

ՀԵՅԿԵԿԵՆ ՍՍԹ ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԵԿԵԳԵՄԻԸ
ՀԵՅԵՍԵԵՆԻ ՊԵՏԵԿԵՆ ՊԵՏՄԵԿԵՆ ԹԵՆԳԵՐԵՆ

ՀԱՏԿԱՆՇԱԿԱՆ ՑՈՒՑԱԿ ԹԱՆԳԱՐԱՆԱՅԻՆ
ԺՈՂՈՎԱԾՈՒՆԵՐԻ

Պ Բ Ա Կ 1

Աշխատասիրությամբ
ԵՎԳԻՆԵ ՄՈՒՇԵԳՅԱՆԻ

ՀԱՅԵՐԵՆ ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹՅԱՐԲ
ԱՌԱՐԿԱՆԵՐ

2235

ՀԵՅԿԵԿԵՆ ՍՍԹ ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԵԿԵԳԵՄԻԸՑԻ ՀՐԵՏԵՐԵԳՉՈՒԹՅՈՒՆ
ԵՐԵՎԱՆ 1964

Հայաստանի պետական պատմական թանգարանի գիտական խորհուրդը, Հաշվական ՍՍՐՔ գիտությունների ակադեմիայի նախագահության ցուցմունքով, որտեղ է կազմել և հրատարակել թանգարանի պատմական, հնադիտական, ազգագրական և այլ ժողովածուների գիտական հատկանշական ցուցակներ (կատալոգ), որոնք ամփոփվելու են 12 առանձին պրակների մեջ:

Իրրև առաջին փորձ ներկա պրակում հրատարակում ենք իրենց վրա հանելով արձանագրություն ունեցող 307 առարկաներ, կամ, ավելի ճիշտ, այդ առարկաների վրայի արձանագրությունները՝ առանց առարկաների նկարագրություն: Այդպես ենք վարվել կրկնությունից խուսափելու համար, որովհետև այդ նույն առարկաները նկարագրվելու են թանգարանի համապատասխան ժողովածուների մեջ, իրենց հերթական տեղում:

Այս պրակն իր բովանդակությամբ մեծ հետաքրքրություն է ներկայացնում արհեստների և արվեստի պատմությամբ զբաղվող գիտնականի, ինչպես նաև քարի, փայտի, մետաղների բանվածքների մշակման տեխնիկայով զբոճնականորեն պարագոյ ճարտարապետների համար:

Թանգարանի մի խումբ աշխատակիցներ տպագրության և պատրաստում կերպարումների, ազգագրական խեցեղենի, զղեստների, ոսկեղեն զարդերի, Անիի պեղածո իրերի և այլ ժողովածուների գիտական հատկանշական ցուցակները, որոնք հետզհետե լույս կտեսնեն առաջիկա տարիներին:

ԿԱՐՈ ՂԱՏԱՐԱԲՏԱՆ

Հայաստանի պետական պատմական թանգարանում պահվում են մեծ թվով հնագիտական և ազգագրական իրեր, որոնց վրա կան սևապիր, ինչպես նաև արձամբերեն, հաճարեն, լատիներեն, պարսկերեն, արաբերեն և հայերեն արձանագրություններ: Մեր աշխատության նպատակն է առլ թանգարանում գտնվող բազմաթիվ առարկաների հայերեն արձանագրությունները:

Աշխատության մեջ տեղ գտած իրերը տարբեր են լինելով իրենց նյութով և լինելով ժամանակով: Իրանք տապանաքարեր են, խաչքարեր, եկեղեցական արձաթխ ամանեղեն և սպասներ, ձևազործներ, պղնձ ամաններ և այլն:

Ժամանակագրական տեսակետից ամենից վաղ հայերեն արձանագրությունը, որ գտնվում է պատմական թանգարանում, վերաբերում է VII դարին: Դա Ավանի եկեղեցու երկրեզվյան արձանագրությունն է, որը թիևե չի թվագրված, սակայն հենվելով երբ կաթողիկոսի անվան հիշատակությունից¹, վերաբերում է VII դարին²: Իսկ ամենից ուշ ժամանակի արձանագրությունները հասնում են մինչև XX դարի սկզբները:

Այդ արձանագրություններն ըստ բովանդակության մեծ մասամբ նվիրատվական են, բայց կան նաև հիշատակագրություններ, արձանագրությունները շատ հետաքրքիր են նաև լեզվական տեսակետից. VII դարի մաքուր գրարարի կողքին հանդիպում են XVII—XVIII դարերի բարբոտալին ձևեր: Աշխատության մեջ տեղ գտած առարկաները տարբեր ձևով են մուտք գործել թանգարան. դրանց մի մասը հայտնաբերվել է պեղումներից, մի այլ մասը նվիրաբերվել է թանգարանին, մի երրորդ մասը ձեռք է բերվել գնման միջոցով: Իրենց ծագումով նվիրաբերված առարկաները բաժանվում են երեք մեծ խմբի. առաջին խումբը բերվել է Նոր Նախիջևանից, մյուս երկու խումբերը՝ մի քանի փոքր թանգարաններից, վանքերից և մասնավոր նվիրատվությունների միջոցով:

1896 թվականին էջմիածնի Մալը աթոռում տպարանի շինության ներքին հարկում, պահեստի դարանի մեջ հայտնաբերվեցին մեծ թվով պղնձեղեն ամաններ, որոնցից 1613-ը ունեին հայերեն արձանագրություն: Այդ արձանագրությունները 1906 թվականին առանձին տետրով հրատարակում է հայագետ Գալուստ Տեր-Մկրաչյանը՝ Սահակ վարդապետ Ամատունու աշխատակցությամբ: Պղնձ ամանների այդ մեծ խմբի մի մասը հետազոտում անցնում է Լալարյան ճեմարանին, մի մասը՝ էջմիածնի թանգարանին և մի մասն

¹ Եզրի կաթողիկոսության տարիներն են 630—644 թվականները:
² Տե՛ս այդ մասին Կ. Ղ. ա ֆ. ա. բ. յ. և, Ավանի երկրեզվյան ծածկագիր արձանագրությունը, Երևան, 1943:

էլ ալլ տեղեր և նվիրարեցրում: Պետական պատմական թանգարանում զբարեբերում են Էջմիածնի թանգարանին բաժին ընկած մասը և Լազարյան ճեմարանից ստացված սամանները:

Էջմիածնին նվիրված պղնձեղեն սամանները մեծ մասամբ պատրաստվել են թոխոթում: XVIII դարի առաջին քառորդում ալնակը բնակվում էին պղնձագործ վարպետներ Օճանը, Աղեքսանդրը, Կազարը, որոնք պատրաստել են պղնձե թատեր, ծնողաներ, սահաններ, լանդարիներ՝ տարբեր պատվիրատուների համար. նրանք այդ իրերի վրա նշել են իրենց անունները: Շատ զեպքերում այդ սամանների տակի մասում նշվում է պատվիրատուի կամ գնողի անունը, իսկ վարպետի անունը գրված է լինում սամանի ներքի կողմում: Պղնձագործ վարպետների մասին խոսելիս անհրաժեշտ ենք համարում նշել Տեռեյանը, շատ հաճախ նրանք իրենց անվանում են վրդպետ, վրդա, վրդպո: Վերանախնայի զեպքում ստացվում է վարդպետ, վարպետ, վարպետ: Հենց միայն թոխոթցի Աղեքսանդրը մի տեղ վարպետ է, մի ալլ տեղ վարպետ. որ բոլոր զեպքերում էլ զա միևնուեւն անձնավորությունն է, ոչ մի կտակած չի կարող լինել, քանի որ միևնուեւն տարեթիվ տակ է հիշվում և սաման տեղ ձեռագրավոր նույնն է:

Եկեղեցական արձաթե իրերից մի քանիսի վրա գրված է երկու արձանագրություն, որոնք իրարից տարբեր են թե՛ ժամանակով և թե՛ հիշատակվող անձնավորություններով: Այս երեույթը մենք բացատրում ենք Տեռեյանի կերպ, առաջին նվիրատուի կողմից իրը նվիրարեցրելուց որոշ տարիներ հետո հանգես է գրվում երկրորդ նվիրատուն. վերջինս վճարում է այդ առարկայի արժեքը և խնդրում, որ իր անունը հիշատակվի այդ նույն իրի վրա:

Աշխատությունը բաղկացած է երկու մասից՝ առաջին մասում ավել ենք արձանագրությունների գծագիր տախտակները, իսկ վերջում վերանախնայի ու բովանդակությունը: Ճախտակների վրա աշխատել ենք հնարավորին չափ ճիշտ վերարտադրել գրերի ձևերը:

Հաս նյութի, աշխատությունը բաժանվում է հետևյալ գլուխների.

1. Քարերի վրա գրված արձանագրություններ (սրանք մեծ մասամբ խաչքարեր և սապանաքարեր են):
2. Փայտե իրերի վրա գրված արձանագրություններ (եկեղեցական զրուներ և գրականեր):
3. Արձաթե իրերի վրա գրված արձանագրություններ (սրանց մեջ մշտնում են նաև արձաթաչքած և սակչքած եկեղեցական սպաները և զարդարանքները):
4. Ասեղնագործ և ձեռագործ կտորեղենի վրա գրված արձանագրություններ (վարագույրներ, սփռոցներ, գգեսաներ և այլն):
5. Պղնձե առարկաների վրա գրված արձանագրություններ (սինիներ, պնակներ, ափսներ, մոմակալներ և այլն):
6. Հավելված. արտեղ տեղ են գտել նախ կաթի առարկաները, որոնց թիվն ալնաքան քիչ է, որ հարմար չգտանք առանձին գլխում զետեղելու, ապա նաև ալն առարկաները, որոնք սկզբում վրիպիլ են մեր ուշադրությունից:

Յուրաքանչյուր գլխում իրերը գտնվողի ենք բաժանում ժամանակի, իսկ վերջում զետեղել ենք ալն արձանագրությունները, որոնք թվական չունեն:

Վերանախնայի բաժնի սկզբում տրվում է արձանագրություն հերթական համարը, ալնուհետև մտակցածում գրվում է առարկայի թանգարանում համարը, ստարկալի անունը, ձեռք բերման վայրը, ժամանակը հայր և բրիտանական տոմարով, համատես տեղեկություն հրատարակության մասին (եթե ալն հրատարակված է), առարկայի նկարագրությունը՝ նյութը, ձևը, պատրաստման

տեխնիկան, ապա արձանագրություն վերանախնայի: Վերջում ձանձուխության մեջ տրվում են արձանագրության նախորդ հրատարակությունների և մեր վերանախնայի մեջ եղած տարբերությունները:

Աշխատության մեջ տեղ գտած 307 արձանագրությունից մինչև այժմ ցած ու ցրվի վերձակում հրատարակված են միայն 69-ը:

Նոր նախիջեանից բերված նյութերի մեջ հանդիպում ենք մի հետաքրքիր երևույթի. ինչպես հայտնի է, նոր նախիջեան քաղաքը հիմնադրվել է 1779 թ.: Մինչդեռ այդ քաղաքից բերված շատ սապանաքարերի վրա հանդիպում ենք ավելի վաղ ժամանակով թվագրված արձանագրությունների: Այդ երևույթը բացատրվում է հետևյալ կերպ. ինչպես հայտնի է, նոր նախիջեանցիների նախնիները եղել են անցյիներ, նրանք գաղթել և բնակություն են հաստատել Արիմում. ալնուհետև գաղթել են Դոնի տափաստանը և հիմնել նոր նախիջեան քաղաքը: Նրանք իրենց ունեցվածքի հետ նոր բնակավայր են բերել նաև Արիմում կանցնելով խաչքարերը, որոնք տեղադրվել են նոր նախիջեանում կառուցած եկեղեցիների բակերում:

Աշխատության մեջ տեղ գտած լուսանկարները կատարել է թանգարանի լուսանկարիչ Պողոս Գրիգորյանը:

¹ Այդ մասին տե՛ս Ե. Շահադիգ, Նոր նախիջեանը և նոր նախիջեանցիք, Թբիլիսի, 1903:

ՎԵՐԺԵՆՈՒԹՅԱՆ ՄԵՋ ՕԳՏԵԳՈՐԺՎԸԹ ՊԸՑՄԵՆԵԿԸՆ ՆՁԸՆՆԵՐԸ

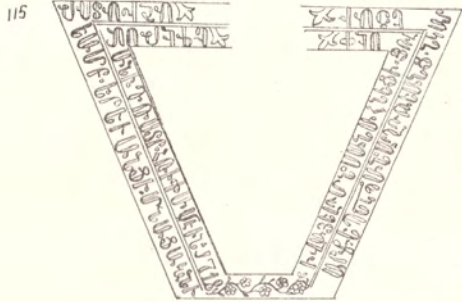
- [] փակագծում նշվում են ավելորդ գրերը:
- () փակագծում նշվում են բնագրում բաց թողնված գրերը:
- [] փակագծում նշվում են ընդված գրերը:
- ... կետերով ցույց են տրված անփերձանելի տեղերը, առանց նիտաի ունենալու գրերի բանակը:
- զփխլով ցույց են տրված անփերձանելի ժայգած տեղերը ըստ գրերի բանակի:
- Ման.— Մանթիս թյուն:
- Տար.— Տարբերակներ:

**ՀԱՐԿՈՒՑՏԵԳՐԱՌԹՅՈՒՆ ԸՏՆ ՀՐԵՏԵՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ,
ՈՐՈՆՑ ՄԵՋ ԸՆԳԳՐԿՎԸԹ ԵՆ ՆԵՐԿԸ ԸՆԹԵՏՈՒԹՅԱՆ ԸՐՉԱՆԵԳՐԱՌԹՅՈՒՆՆԵՐԸ¹**

- Ղաֆ. Ախն.— Ղաֆագարյան Կ., Ախնի երկնգոյան ծածկադիր արձանագրություններ:
- Ղաֆ. Գլին.— Ղաֆագարյան Կ., Գլին բազարը և նրա պեղումները:
- Ղաֆ. Հաշերեն գիր.— Ղաֆագարյան Կ., Հաշերեն գրի սկզբնական տեսակները:
- Բասմ. Մեր հնուք.— Բասմաշևան Կ., Մեր հնուքի ներքին:
- Աջից ձախ.— Տեր-Մկրտչևան Գ., Աջից ձախ հայ գրություններ:
- Յուլյան.— Տեր-Մկրտչյան Գ., Յուլյան Էջմիածնի հին պղնձեղեն ամաններ:
- Կատալոգ.— Օրբեան Ի. Ա., Կատալոգ анииского музея древностей.
- Շահին.— Շահխանիսեանց Յ., Ստորագրություններ Կաթողիկոս Էջմիածնի և հինգ գաւառացի Արարատայ:
- Սմբ.— Սմբատեանց Մ., Տեղագիր Գեղարքունի ծովագարը գաւառին:
- Սիսական.— Ալիշան, Սիսական:
- Այրարատ.— Ալիշան, Այրարատ:
- ՎՏ.— Կոստանեան Կ., Վիտական տարեգիր:
- Լալ.— Լալսեան Ե., Փեղարքունիք կամ նոր Բայազետի գաւառ:
- Հովս. Պառ.— Հովսեփյան Գ., Պառչյանը կամ Սաղարեկյանը հայոց պատմություն մեջ:
- Հովս. Սեանա գուր.— Հովսեփյան Գ., Սեանա Ատարեկոյ վանքի հարաւային գուր:
- Հովս. Образцы.— Հովսեփյան, Образцы армянских церковных вышивок.
- Նախիջ.— Շահապիդ Ե., Նոր Նախիջևանը և նոր Նախիջևանցիք:
- Ամբերգածոր.— Տեր-Մինասյան Ե., Ամբերգածորի հնուքները և արձանագրությունները:
- Հնախոսական.— Մրգնիկեանց Խ., Հնախոսական տեղագրություններ Հաղրատայ աշխարհահռչակ վանից:
- Եղախի հյուսվածք.— Արբանյան Վ., Եղախի հյուսվածք:

**ԸՐՉԱՆԵԿՐԱՌԹՅՈՒՆՆԵՐԻ
ԳԾԱԳԻՐ ՏԱԽՏԱԿՆԵՐ**

¹ Օգտագործված գրականության լրիվ ցանկը տես գրքի վերջում:

152
ՅԵՏԻՆԻ ԲԱԿՍ
ՏՆԵ ԴԱՆԻՔԻ
ԻՋԵ
ԿԱԿՆԻՆԻՆԻՆ
ՍԵՆԱՆ ՍԲՅԱՆ
ԱՏԻՆ՝ 1804

133 ԻՎԱՅԵԼՈՒՄՆ ՄԻԷՔՄԻՍԵՆԻՆՆՈՒԻ
ԱԿԱՅՈՎԱԼԵՓ ԶԵՂՍԻՆՆԱՆ 775 ԻՇՏՐԻՆ

134 ՅԻՇՏՆԻՔԻ ՔՐԱԻՔԻ ԶԵՂՍԻՆՆԱՆ ԵԿԵՆՅՈՒՄՆ
ՈՒՄԻՔԻ ԴՈՍՏՐՈՒՆ ԶՆԳԻՅԵԼՔԱՐԱՌՈՒՆ

136 ՔՐԻՍՏՈՍԻՆՆԵՂԻՍԿՈՂՈՍՔԻՆԵՂԻՍԿՈՂՈՍԻՆՆԱՆ
ՍԵՆԱՆ ՍԲՅԱՆ

126 ԱՎԱԿԼՅԱԿՐՎԵՂՏԻՆԵԿՈՂՈՍԻՆՆԱՆ
ՁՈՒՄ

187

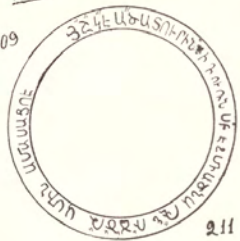
133 ԻՌԱԿՆԱՆՆԱՆ

135 ՍԵՆԱՆ ՍԲՅԱՆ ԶԵՂՍԻՆՆԱՆ ԵԿԵՆՅՈՒՄՆ

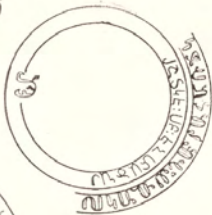

XXVI

209

210

211

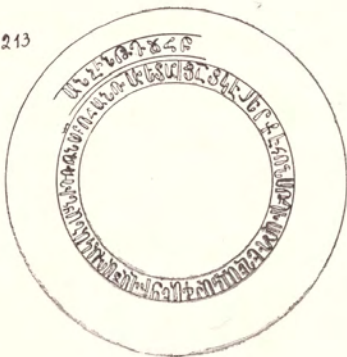

212

1-4-6-8-5

213

XXVII

214

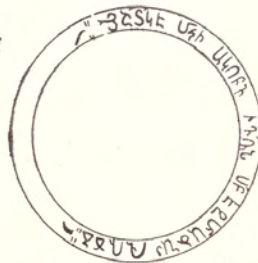
215

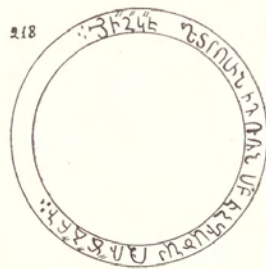
216

217

218

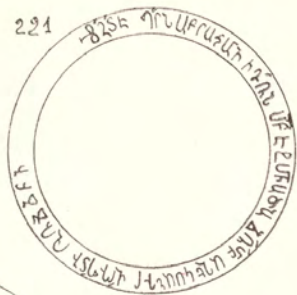
219

220

221

222

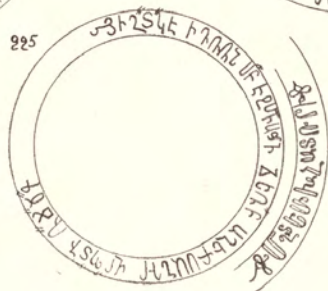
223

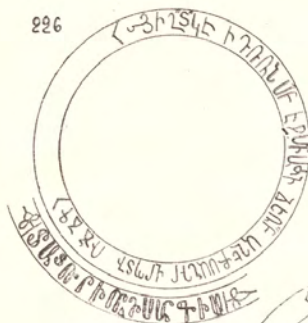
224

225

226

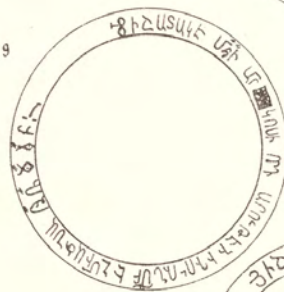
227

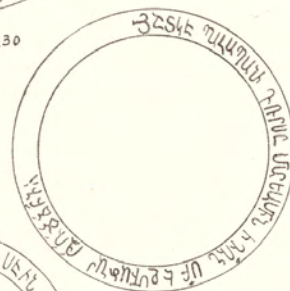
228

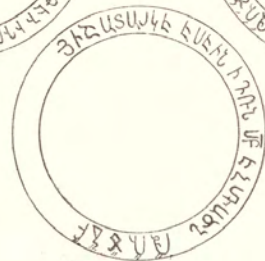
229

230

231

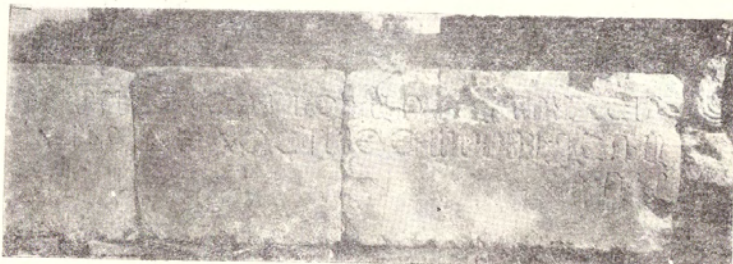
ՔԵՐԵՐԻ ՎՐԷ ԳՐՎԵԾ ԱՐՁԱՆԿԳՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

1. ԵՐՎԵՅՎՅԱՆ ԱՐՁԱՆԿԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

Ա Վ Ա Ն

Տ. 633 թ.

Հրատարակված է Ղաֆ., Ավան 7-10

Արձանագրություն № 1:

Արձանագրությունը զբաղեցնում է երեք քարի վրա (1-ին քարի երկարությունը 66 սմ է, 2-րդ քարինը՝ 56, 3-րդ քարինը՝ 92, քարերի բարձրությունը 50 սմ է):

Տ(է)ը Եզր ՉՈՒԿԶ կաթողիկոս ճշմարիտ
ղԱՂՈՍ ԿՈՒՅՍ Սամէղ ՇՈՒԱ.

ՌԻ Ք(րիստոսի):

Ծան.— 1. Այս արձանագրության վերձայնությունը տե՛ս Կ. Ղաֆայարյանի մաս.

Տ(է)ը Եզր հայոց կաթողիկոս ճշմարիտ
ղԱՂՈՍ ԿՈՒՅՍ Սամէղ ծառայ Ք(րիստոսի):

2. (937) ՏԱՊԱՆԱՎԱՐՈՒ

Ապարանից

Ձ-է գ.

Հրատարակված է Ղաֆ., Դվին 245-246

Արձանագրություն № 2:

Տապանաքարը ստեփից է, երկվեք: Նիստերից մեկի վրա գրված է:

Այս է հանգիստ Գաթի Գրթունհայ
ա(հատ)ն, որդս Վասակա լարէպա(շո)ի:

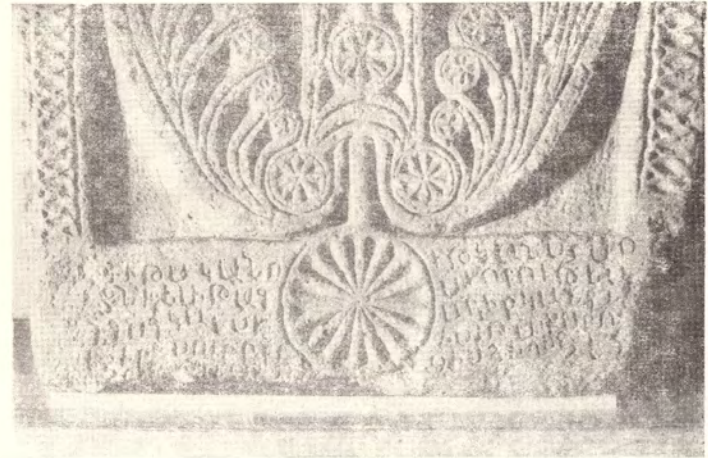
3. (1317) ԽԱԶՔԱՐՈՒ

Նորասուս *

Հ. ՆՆՍ, մ. 991 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Ի թ(ու)ականութեանն Հայոց ՆՆ Լ. Ի
թագաւորութեան Գաղիս եւ Նարիբ
կանգնեցիք սուրբ Բրիտաափորս (Տաղմիս),
զիս յիշեցէք:

Արձանագրություն № 3:

4. ԽԱԶՔԱՐՈՒ

Սարիղամից

Հ. ՆՆՍ, մ. 992 թ.

Հրատարակված է Բասմ., Մեր ճնուր. 130, Ղաֆ., Հայերեն գիր. 53

Կամ եղև Հայո¹ ջրի գառուս վ(ա)սն մեղացն² հանի
յանուն Ա(սաս ծո)յ ՆՆՆ, Ի թագաւորութեան
Սինաբէրեմա³, եւ Գորբ⁴ կանցնեց(ի) իաշս:

- Տար.— 1. Բասմ. Հայո:
 2. Բասմ. Մեղաց:
 Ղաֆ. Մեղացս:
 3. Ղաֆ. և
 Բասմ. Սինաբերեմա:
 4. Բասմ. Կորբ:

ԱՄԲԵՐՂԻԿ

Հ. ՈՒՄ, մ. 1200 թ.

Հրատարակված է Հովս, Պուռ. Ա, 8-9: Ամբերգաձոր, 49 Ղաֆ. Հաղթա՝169

Ի ՈՒՄՔՔ թուականում թվին¹, եւ Զարարե ամբերգասայար
հայոց եւ² վրաց, որդի մեծի³ Սարգսի, առի զանառիկ
ամբոցս զԱնբերգոյ յազաննայժին որդոցն Հաքարու որ...յ
ի ամա ի կորուստ քրիստոնէից⁴ եւ յաւեր եկեղեցեց⁵ եւ
հառ տանել զնշ(անա):

- Տար.— 1. Ամբերգաձոր. բուսականութիւն:
- 2. Պուռ. ե:
- 3. » եւ Ամբերգաձոր. Մեծի:
- 4. Ամբերգաձոր. քրիստոնէից:
- 5. » եկեղեցեաց:
- Պուռ. եկեղեց:

Արձանագրութիւն № 4:

Արձանագրութիւն № 4ա:

Նոր Նախիջևանից

Հ. ՊՀ, մ. 1421 թ.

Հրատարակված է Նախիջ. 58

Յիշ(ասակ է) ս(ուր)բ նշանքս թագվորչա¹ դպրին,
որդի Ղազարին² եւ հորն Մկրտչին³ եւ Գոհարին⁴,
եւ եղբորն Գրիգորին, թվ(ին)⁵ ՊՀ⁶:

- Տար.— 1. Նախիջ. թագվորչա:
- 2. » Ղազարի:
- 3. » Մկրտչի:
- 4. » Տոնմի:
- 5. » շիբ:
- 6. » շիբ:

6. (58) ԽԱԶՔԱՐ

Նոր Նախիջևանից

Հ. ՊՂԲ, մ. 1443 թ.

Հրատարակված է Նախիջ. 58

Յիշ(ա)ս(ա)կ է ս(ուր)բ նշանքս
էմինին եւ իւր կազակցին Զապուին եւ իւր
ծնողացն. թվ(ին) ՊՂԲ:

7. ԽԱԶ ՏՈՒՖ ՔԱՐԻՑ

Տեղն անհայտ է

Հ. ՊՂԶ, մ. 1447 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Որ(ք) ե(ր)կը(ր)սլ(ա)գէք զԳոհնիէլ զան(ա)կ(ան)
յազաւթս յիշեցեք, թվ(ին) ՊՂԶ:

8. ԽԱԶ ՎԱՐԴԱԳՈՒՅՆ ՏՈՒՖՅԵՑ

Սևանա կղզուց

Հ. ՊՂԷ, մ. 1448 թ.

Հրատարակված է Աջից ձախ

Սա է փրկիչ աշխարհի եւ յոյս հաւատացելոց,
որք¹ երկրպագեք զՎ(արա)սլ(ե)ս ք(ա)ն(անա)
յազաւթս յիշեցեք²: ՊՂԷ: ԶԳր³(եգոր) կազմող:

Ման.— 1—1. Արձանագրութիւնն այս մասի տառերը շրջագիր են եւ աջից ձախ են կար-
դացվում:

Տար.— 2. Գ. Տեր-Մկրտչլոսի մտո՝ ԶԳՐ:

9. (60) ԽԱԶԲԱՐ ՍՊԻՏԱԿ ՄԱՐՄԱՐԻՑ

Ն ո Ր Ն ա խ ի ջ և ա ն ի ց

Հ. ԶԺԱ, մ. 1462 թ.

Հրատարակված է Նախիջ. 55

Յիշ(ատակ) է ս(ուր)ը Նշ(ան)քս Ալէքսանդրին¹,
Գրիգորին, Սաշիկին, Սազարին, Մարտիրոսին:
Թվ(ին) ԶԺԱ:

Տար.— 1. Նախիջ. Ալեքսիանոսի:

Արձանագրութուն № 8:

Տար.— 1. Նախիջ. Խազարին:

12. (67) ԽԱԶԲԱՐ ՍՊԻՏԱԿ ՄԱՐՄԱՐԻՑ

Ն ո Ր Ն ա խ ի ջ և ա ն ի ց

Հ. ԶԶԱ, մ. 1532 թ.

Հրատարակված է Նախիջ. 58

Յիշ(ատակ) է ս(ուր)ը Նշանքս¹ մզախի Աջաբային² և
գաւակին, Թվ(ին) ԶԶԱ:

Տար.— 1. Նախիջ. Նշան Բս:

2. » Աբաբայի... և ընդհատում է:

13. ՏԱՊԱՆԱՔԱՐ ՕՐՈՐՈՅԱԶԵՎ

Տեղն անհայտ է

Հ. ԶԳԱ, մ. 1542 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Այս է հանգիստ Փիլիպէկին, որ է որդի Թուսման
աղին և ի սպարոն լինին: Ձ հասց թւին,
ՂԱ աւե(1)որդին¹:

Ման.— 1. Թվականը հաշվում ենք այսպես՝
900 + 91 + 551 = 1542 թ./

14. ԽԱԶԲԱՐ

Ջուլայի գերեզմանոցից

Հ. ԹԽԸ, մ. 1599 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Ս(ուր)ը խ(ա)շս յ(ի)շ(ա)տ(ա)կ է
մահաբախ Դարամին. Թվ(ին) ԹԽԸ:

15 ԽԱԶԲԱՐ ՍՊԻՏԱԿ ՄԱՐՄԱՐԻՑ

Տեղն անհայտ է

Հ. ԹՂԱ, մ. 1642 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Ս(ուր)ը խ(ա)շս յ(ի)շ(ատակ) է խ(ո)ճ(ա) Սարգսին
և Լւր կ(ս)ղ(ա)կ(Եց) Մ(ա)ր(խ)մին և որդ(ոց)
Մի(ր)ղ(ա)խ(ա)ն(ին) Սուրբ(ա)լի Թվ(ին) ԹՂԱ:

16. ԽԱԶԲԱՐ ՍՊԻՏԱԿ ՄԱՐՄԱՐԻՑ

Ն ո Ր Ն ա խ ի ջ և ա ն ի ց

Հ. ԹՃԻԱ, մ. 1672 թ.

Հրատարակված է Նախիջ. 55

Կենտրոնում քանդակված խաչի շուրջը գրված է

ՏՐ ԱՅ ՅԱ ՔԱ:

Արձանագրութուն¹ երեք սող. խաչի ներքևի մասում է, իսկ զվաղիեր կամա-
րածն կեսաշրջան է:

Բարեխօս է ս(ուր)ը նշանա՝ Ա(ստուա)ծատուր՝ քահանային
և ծն(ո)ղ(ա)ց՝ նորին և կենակցին, քեռն իւրոյ,
Վարդան եղ(ի)սկոպ(ո)սին և ամ(ենայն) զարմիցն,
թվ(ին) ՌՃԻՍ:

Կամարի վրա.

Ի ծովն ընկղմե(ա)լ Մարտիրոսին հ(ո)գւոյն:

- Տար.— 1. Նախիջ. նշանքս:
2. » Ածատուրի:
3. » ծնողացն:

17. (64) ԽԱՉԻՐԱՐ ՍՊԻՏԱԿ ՄԱՐՄԱՐԻՅ

Ն ու Ր Ն ա խ ի ջ և ա ն ի յ

Հ. ՌՃԽԸ, մ. 1699 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Բարեխօս է ս(ուր)ը նշանս ս(է)ը Մարգրտին
կողպպցին Մարիամին և Էրից գաւակաց հոգոյն,
թվ(ին) ՌՃԽԸ:

18. ԽԱՉԻՐԱՐ ՍՊԻՏԱԿ ՄԱՐՄԱՐԻՅ

Տեղն աննայս Լ

Հ. ՌՃԽԳ, մ. 1694 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Կենտրոնի խաչի շուրջը գրված է՝
ՏՐ ԱԾ ՅՍ ՔՄ:

Խաչքարի շուրջը՝

Յ(ի)շ(ա)տ(ա)ղ է ս(ուր)ը իս(ա)շս մէլիք
Մ(ա)տ(ու)րի որդի միբզա Բարին, թվ(ին) ՌՃԽԳ:

19. (911) ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ ՏՊԱՐԱՆԻ ԿԱՌՈՒՅՄԱՆ ՄԱՍԻՆ, ՏՈՒՅԵ ՄԵՆ ԳՐԻՎ ԿՐԱ

Է ջ մ ի ա ծ ի ն

Հ. ՌՄԻ, մ. 1771 թ.

Հրատարակվում է՝ Ծանթ. Ա. 97—98: Այբարատ, 226

Ա(ստուծո)վ հաստատեցաւ տպագրատունս նոր ի նորոյ ի
ս(ուր)ը աթոռս էջմիլ(ե)թին ամ(ենայն) պար(ա)ղ(ա)յիւքն

հոգարարծ(ո)ւթ(եամ)ը տ(եառ)ն Սիմէօն՝ ս(ր)ը(ա)ղ(ա)ն
կ(ա)թող(ի)կ(ոս)ին Երեւ(ա)նցւոյ, արդեամբ ջուղ(ա)յ(ե)ցի
ի Հինգ բնակեալ բարեպաշտօն Գլխոր պապին Սօջանեանն²,
որ մականուամբ Չաքիկենց կոչի³. Ի յիշատ(ա)կ իւրեան
և իւր ի Ք(ըխտո)ս հանգուցեալ ծնողացն՝ Միքայէլին և
Մամախաթունին⁴, իւր կենակից Մաալինային և վաղաթառամ
Միքայէլ որդւոյն, և քերցն Անամարելային և Զիպիտային,
հօրեղբարցն Եղիազարին, Մաֆարին և Աղէքսանդրին⁵, պապուն
Գրիգորին և կենակից Թադուսոյն և հօրաքեռն Զիժազատային
և մեծ պապ Յակոբջանին, և հօրեղբօր դստերցն⁶ Բէկզատային⁷
և Գիւլնարաթին և այլ ամ(ենայն) հին և նոր
ննջեց(ե)լ(ո)ցն նորին: Այսու պայմանաւ՝ զի ի տարին
Թ անգամ ի տօնի Լուսաւորչին և հրեշտակապետացն ի
ս(ուր)ը Աթոռջս պատ(ա)ը(ա)զ մասնիցի հանդիսաւորութ-
(եամ)ը, յիշելով զնոսս, որոց յ(ի)շ(ա)տ(ա)կն օրհնութ-
(եամ)ը եղիցի. ամէն, թվ(ին) ՌՄԻ:

- Ման.— 1. Շահյս. Այբարատ՝ Սիմեոնի:
2. Այբարատ՝ Խոջաջանեան:
3. Շահյս. Այբարատ՝ չիք:
4. Շահյս. Մամխարունի:
5. Այբարատ՝ Աղէքսանդրին:
6. Շահյս. Այբարատ՝ դստերացն:
7. » » Պեկզատային:

20. (70) ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ ՍՊԻՏԱԿ ՄԱՐՄԱՐԻՎ ԿՐԱ

Ն ու Ր Ն ա խ ի ջ և ա ն ի յ

1785 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Յիշատակ է ախպիւրս, որ է ջոց
բղիսումս Որդանանու Բարակեան
ս(է)ը Նիկողայոսի դստերն ծուհարին
յեւ որդոցն Ստեփաննոսին և
Մանուկին. արդ առաջին ախպիւր եղեւ
ի նորաշէն քաղաքիս Նախիջեանու,
1785 ին յ(ու)նիսի ամսոյ 15 ին:

21. ՏԱՊԱՆԱԲԱՐ ՍՊԵՏԱԿ ՄԱՐԺԱՐԵՑ. ՆԱԳԱՅԱՐԻ ԾՅԱՆԱԿՈՎ.

Տեղն անհայտ է

Հ. ՌՄԼԷ, ժ. 1788 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

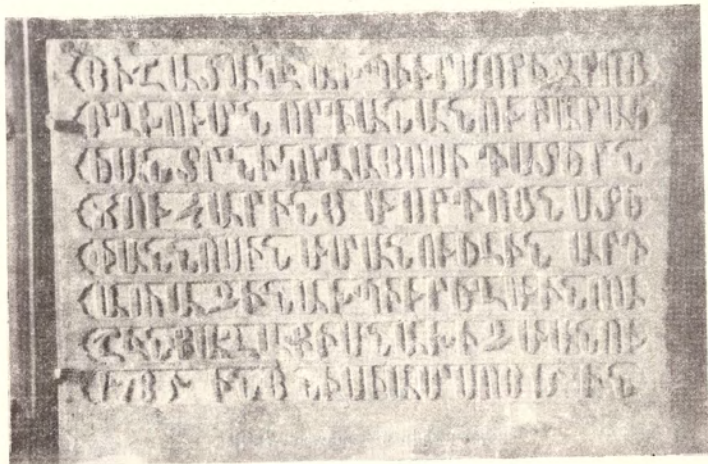
Այս է տաղան դարարարեցի մէլիք Ախամի և
մէլիք Յովակիմ թուան, մէլիք Մ(հ)ժյուժի սրբի
Մուս(ա)էլի'ն, թվին ՌՄԼԷ:

22. ՍՊԵՏԱԿ ՄԱՐԺԱՐԵՑ ՕՍԱ

Տեղն անհայտ է

ժ. 1845 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Արձանագրություն № 20:

18 $\frac{5}{2}$ 45 Մ'ըր(ա)դր(ա)կ(ա)ն ևրկրպպու(թևամ)բ
ընծ(ա)յեմ ս(ուր)բ Ա(սաուա)ծ(ա)ծնայ ևկեղեցւոյդ
Սէվ(ա)ն(ա)յ ծով(ա)պատ ան(ա)պ(ա)տիդ զվեր(ա)նորո-
ղունն յարկին և Կ(ա)թողիկէին իմով քրտն(ա)ջ(ա)ն
վ(ա)սա(ա)կօր յիշ(ա)ս(ա)կ նուսաս արիխիսեցի Փրիզօն
Փիրանովի և ամոսնոյն իմոյ Եղիս(ա)բէզին,
հ(ա)նպուցեալ ծնող(ա)ցն իմոց Դաթին և Աննային և
զասերացն իմոց Ս(ա)լօմէին և Ն(ա)ս(ա)լիին:

23. ԵՈՉՔԱՐԻ ՎԵՐԻՆ ՄԱՐԺ. ՍՊԵՏԱԿ ՄԱՐԺԱՐԵՑ

Երեվան, Պոլոս-Պետու Եկեղեցի

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Ս(ուր)բ Խ(ա)չս յ(ի)շ(ա)ս(ա)կ է
մէլիք Աղամալին, Խ(ա)չս Փարխանին:

24. ՓԱԿԱԿԻՐ ԱՐՁԱՆԱԿՐՈՒԹՅՈՒՆ

Նորի կամբից

Յովհանէս վարդապետ:

Բ. ՓԵՇԵ ԽԻՆԻ ՎՐԸ ԳՐՎԸԸ ԸՐՉԸՆԸԳՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

25. (55) ԵԿԵՂԵՑՈՒ ԳՈՒԹ

ՄԵՍ ԱՌԱՖԵԼՈՅ ՎԱՆՖԻԳ

Հ. ՇՁԳ, մ. 1134 թ.

Ի թվին Հայոց ՇՁԳ, ևս ատյը
Թորոս ևւ, Գրիգոր ևւ Դս(ւ)կաս գծ(սղ):

26. (73) ԳՐԱԿԱՍ

ԱՆԻԻԳ

Հ. ՈԺԳ, մ. 1164 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Ի թվին Հայոց ՈԺԳ
(Տէր Սարգսին¹) յիշ(ե)ց(ե)ք ի Բ(րիստո)ս:

Գրական ստեղծված վրա այնպիսի մանր տառերով գրված է.

Յիշատակ է ի դուռն ս(ուր)ք Աս(ա)ք(ե)լոց:

Ման.— 1. Գրված է փակագրով:

27. (87) ԵԿԵՂԵՑՈՒ ԳՈՒԹ

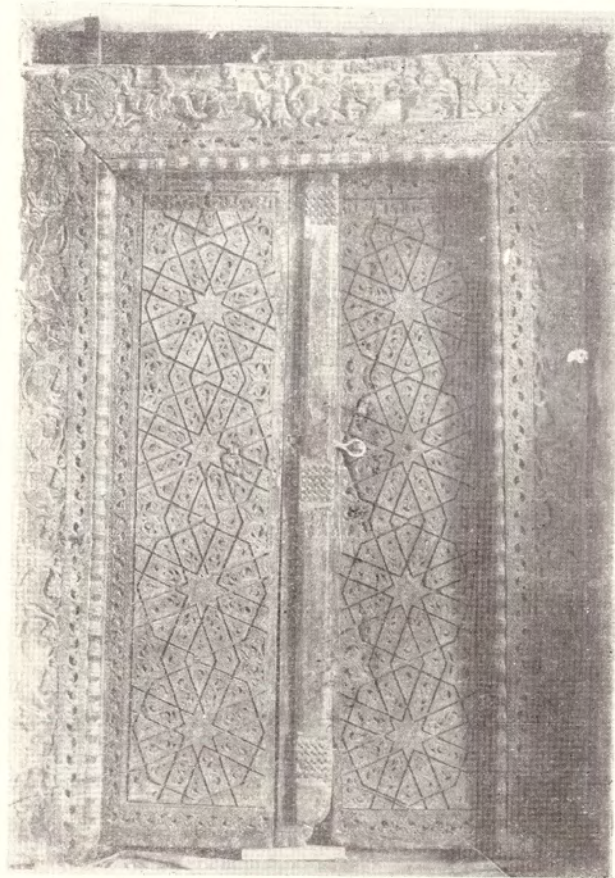
ՍԼԱՆԻ ԱՌԱՖԵԼՈՅ ՎԱՆՖԻԳ

Հ. ՈՒԵ, մ. 1176 թ.

Հրատարակված է Շանիս. Բ, 212, Սիսական 54, Հովս. Պոռչ. Ա, 51, Ամբ. 120, ՎՏ 32, Լալ. 29

Ի թվին Հայոց ՈՒԵ¹ նորոգեցաւ դուռն ս(ուր)ք
Եկեղեցոյս հրամանաւ իշխանաց իշխան Քրդին ևւ
ձեռամբ Յոհաննիսի հիւսանն, որք ընթիւնսյք յիշեալիք:

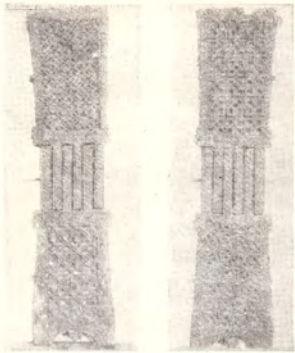
Տար.— 1. Սիսական. ՈՎԻ:

Մշո Մաքելոց վանքի դուռը 1134 թ.
(Արձանագրություն N 28):

Տ ա ր և ի ց

Հ. 2Բ, մ. 1253 թ.

Արձանագրութուն Ն 26.

Գտնվում է շատ քայքայված վիճակում. արձանագրութունը բաղկացած է երեք տողից, բայց պահպանվել է միայն տողերի սկիզբը և վերջը, միջին մասը չկա.

Չ Բ ն ա (է) ը Հ ա յ . . . ը ե լ ո յ -
ն կ ա ն գ ն ե ց ե ց ի
զ գ ու ո ս զ ի ս ա ղ չ հ մ

Արձանագրության լրիվ տեքստը տալիս ենք, օգտվելով պետական պատմական թանգարանում պահվող № 4208 սևապակուց.

Չ Բ: ն ա (է) ը Հ ա յ ռ ա յ կ ե ս ծ ա ո ս
Բ ա ը ձ ը ե լ ո յ -
ն կ ա ն գ ն ե ց ի զ գ ա ս ե ը ս, ն ո ը ո գ ե ց ի
զ գ ու ո ս, զ ի ս ա ղ ա լ թ ս յ ի շ ե ց է ը ա ղ ա շ հ մ:

29. (171) ԳՐԱԿԱՒ

Ա ն ի ի ց

Հ. 2ԻԱ, մ. 1272 թ.

Հրատարակել է Հովս. Պոռժ. Ա. 161

Յ ի շ ա (տ ա) ի է ո ղ (ա) ը (ո ն) Գ ը ի ղ օ ի ի ն և ծ ն (ս ղ ա ց ն),
չ ի ն հ ա լ ի թ ղ լ (ի ն) Չ Ի Ա:

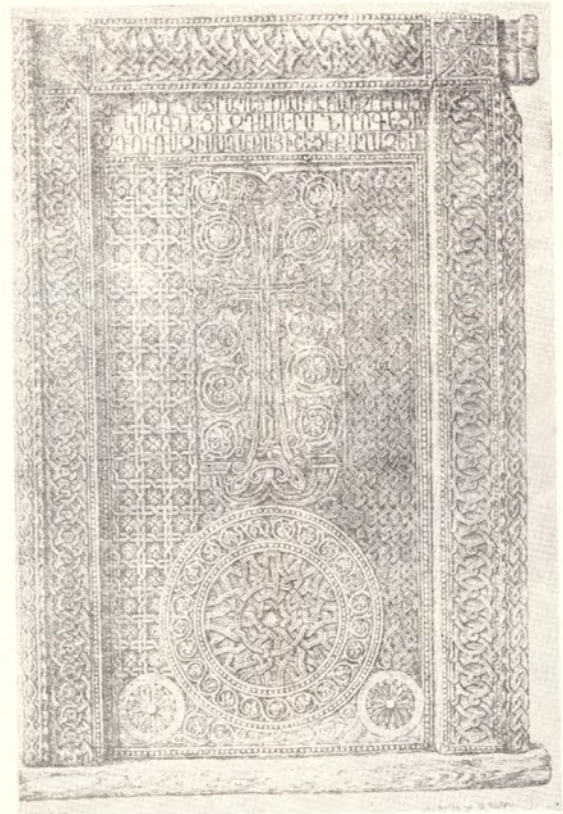
30. (105) ԳՐԱԿԱՒ

Ա ն ի ի ց

մ. 1272 թ.¹

Ա ը ու թ ի ո ը ղ ի ա ի լ ո ղ է ը Ա ն հ ա լ ը ի ն յ ի շ (ա) ա (ա) ի է
ս (ու ը) ը Կ ա ը ս ա յ կ ա:

Մեզ. — 1. Փամանակը որոշել ենք, ելնելով վերոհիշյալ 171 համարը կրող գրական պատրաստման արվեստի նմանութունից: Երկուսն էլ նույն վարպետի աշխատանքն են:

Տաթևի վանքի գուտը 1253 թ.
(Արձանագրութուն Ն 28).

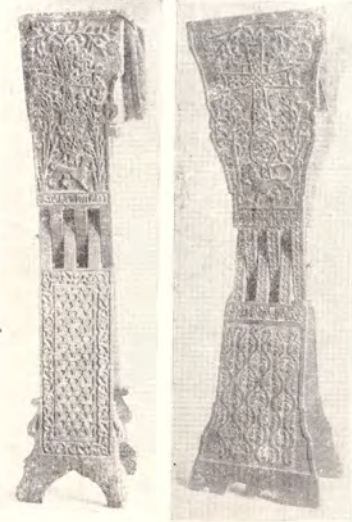
31. (56) ԵԿԵՂԵՑՈՒ ԴՈՒԹ

Սևանի Առաքելոց վանքից

Հ. ՋԼԵ, մ. 1486 թ.

Հրատարակված է Ծանր. Բ, 213, Սիսական 54, Սմբ. 120, ՎՏ 178, Լալ 29, Հովս. Սևանա դուռը 5-6

Չ Հա(յոց) թվ(ա)կանի ԼԵ թիւ ազելի
յաթ(ո)ռա(կալ)ու թիւ(ան) ա(եառ)յն Սարգսի,
ի խանութի(ան) Յարուչ րէկի, ծագիկցաւ
զուսն տաճարի Առաքելոցն Ք(րիստոս)ի.
Նրամ(ա)նուս ս(ուր)ր վ(ար)դ(ապետ)ի եռամեծիս
Գանիկի եւ սիբիլի որդոյ սորին եպիս(կոպոս) ա(է)ր
նեքսիսի, ձեռ(ա)մբ սորին աշակերտի անարժանիս Աբրահամի.
նայեւ եղբար մեր սիրելի շնորհաւ ի լի Գր(ե)դ(որ)եսի.
ոսս անկանիմ ամ(ենայն)ի հայցել տե(ան)է պարզեւ
ձրի բարուն(ա)պ(ե)տիս համայն ազգի եւ ծնողացն
ի(ւ)րոց բարի կ(ա)ր(ա)պ(ե)տ ք(ա)հ(անայ)ի եւ մաւրն
Համօրին:

Գրակալ Անիից 1272 թ. (Արձանագր. № 29); Գրակալ Անիից 1272 թ. (Արձանագր. № 30):

Ման.— 1. Այս արձանագրութունը բարձր
վերահիշյալ Հրատարակիչները, բա-
ցառութեամբ Գարեգին կաթողիկոս
Հովակիմի, վերագրում են 1557
թվականին, իսկ Գարեգին կաթողի-
կոսը, ինչպես և մենք, այն վերագրում
ենք 1486 թվականին: Թվականը
հաշվում ենք այսպես՝ 900 + 35 +
551 = 1486 թ.: Բացի հիմնական ար-
ձանագրութունից, զուսն վրա կան
մի քանի փակագրեր, որոնք վեր-
ժանել չհաջողվեց:

32. (5962ա) ԵԿԵՂԵՑՈՒ ԴՈՒԹ ԸՆԳԵՆՈՒԶՎԱՍ ԳԱՂՏԱԿՈՒՐՈՎ

Էջմիաժնից

Հ. ՌՃՀ, մ. 1721 թ.

Հրատարակել է Ծանր. Ա, 44

Ամբողջ արձանագրութունից պահպան-
վել է միայն երկու տող վերևի մասում և
մի տող ներքևի մասում:

Ի հ(այ)ր(ա)յպ(ե)տ(ո)ւ թիւ(ան) ա(եառ)յն
Ա(ստու)ա ծառուր սրբազանի յի շ(ա)ա(ա)կ է
Ապ(ու)շեղցի Ապատե(ն)ց ս(ա)ռ(ա)ֆ Յակոբին
եւ հողաբարձ(ու)թ(եամ)ր Ասա(ա)պ(ա)տցի
Պհարոս վ(ա)րդ(ա)պ(ե)տին: ՌՃՀ թվին:

33. (5963ա) ԵԿԵՂԵՑՈՒ ԴՈՒԹ ԸՆԳԵՆՈՒԶՎԱՍ ԳԱՂՏԱԿՈՒՐՈՎ

Էջմիաժնից

Հ. ՌՃՀ, մ. 1721 թ.

Հրատարակել է Ծանր. Ա, 45

Արձանագրութունը գրեթե, որոնք պահպանվել են, ստաջին տողում բարձրվին
թափվել են, երկրորդ տողից մնացել են հաստակներ գրեր: Արձանագրութունը տալիս
ենք՝ օգտվելով Եսայիթունքից վերձանագրութունից:

Սևանի Առաքելոց վանքի դուռը 1486 թ. (Արձանագրութուն № 31):

Էջմիաժնի գաղտակուրե զոներից մեկը 1721 թ. (Արձանագրութուն № 32):

«Տի հայրապետութեան տեան Աստուածատուր սրբազանի լիշատակ է Ապուշիդցի Ազատենց սառաֆ Յակոբին և հոգարարձու թր Բողիշեցի Յովաննէս վարդապետին: ՌՃՀ թվին»:

34. (848) ԳՐԱԿԱԼ ՔԱՆԳԱԿԱՋԱՐԳ

Էջմիածնի քանգարանից

մ. 1862 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Արձանագրութունը 12 տողից է.

Գրեաց Միքաէլ տ(է)ր Բարսեղեան

1862 ամի ի 14 մարտի:

Յ(ի)շ(ա)տ(ա)լի է գրքակալս հիռւսն Սէվոան

տ(հաս)ն բճնեցի, որ ետ ի դ(ու)սն ս(ուր)բ

Կ(ա)ր(ա)պ(ե)տ Յ(ո)վ(ան)նի եւ որք ընթեռնուսն

զգիրս, Ա(ստու)ծ ողորմի ասէք նորա հանգուցելոյն, ամէն:

Գ. ԱՐԾԱՐԵՆ, ԱՐԾԱԹԸՆԲԸԻ ԵՎ ՈՍԿԵՋՐԸԻ ԻՐԵՐՈ ՎՐԸ ԳՐԿԸԾ
ԱՐՉԸՆԸ ԳՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

35. (6900) ԽԱՉ—ՄԱՍՆԱՏՈՒՓ, ՈՍԿԵՋՐԱՆ

Տ ա ք և ի ց

Հ. ՌՃԹ, մ. 1660 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Պահար(ա)ն է սայ, որ իմ եղ վկա նշի(ա)ր ս(ուր)բ
տտ(ա)ք(ե)լ(ո)յն թաթ(եւո)սի, ի վ(ա)յ(ե)լ(ու)մն
տ(է)ր Մ(ար)կ(ո)ս կը(աւ)ն(աւո)րի, թվ(էն) ՌՃԹ:

36. (6522) ԽԱՉ ՈՍԿԵՋՐԱՆ

Թ ի Փ լ ի ս ի ց

Հ. ՌՃԻԲ, մ. 1673 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Բարեխօս է ս(ուր)բ Նշանս Մէնէնդ խաթունին
հոգոյն, ասն խ(ո)ճ(ա) Յովանիսին, որդոյն
Շահինին, ի դուսնն ս(ուր)բ Յոհաննիսին, թվին
ՌՃԻԲ:

Մ բւս երեսին.

Յ|խոսս| Ն|ազովրեցի| թ|ազուսր| Հ|րէից|

37. (6847) ԽԱՉ ՈՍԿԵՋՐԱՆ

Տ ա ք և ի ց

Հ. ՌՃՀԳ, մ. 1724 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Խաչը երկուսի է, ընդելուզված կարմիր ու կապույտ քարերով կենտրոնում ունի մ ասունքի փոքրիկ պահարան. արձանագրութունը հակառակ երեսին է.

Այս է մասունքը ս(ուր)ը Թաթէոս առաքալին,
 յիշատակ է Ղաչէի որդի մ(ա)ն(ա)տի Մէլքիսէի
 իրիցին և իւր ծնողացն և իւր ազգայիանացրն,
 Թվին ՌՃՂԳ ին փէզրէ՛:

Ման.— 1. Փետրվար:

Արձանագրութիւն № 38:

II արձանագրութիւն:

Յիշատակ է ս(ուր)ը խաչքս 1820
 ի դուռը ըս(ուր)ը Հուսայորչայ
 մա(հ)ղէսի Ղազար Ասամօփ:

39. (6526) ԽԱՁ ԱՐՄԱԹԻՑ, ՇԻՋԱՆԱԿԻ ՄԵՁ, ԲՈՆԱԿՈՎ

Տաբւից

Հ. ՌՃՁԵ և ՌՄԼԳ, մ. 1736 և 1785 թթ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Ղրան ունի երկու արձանագրութիւն: Առաջինը խաչի կրտ շրջանակի կզրին է.
 երկրորդը՝ բնակի վրա:

I արձանագրութիւն:

Յ(ի)Ղ(ա)տ(ա)լի է ս(ուր)ը խաչս Քրտիկեանց ի
 ա(է)ր Ազարի որդի Մինասին, ի դուռն Տաթեւու
 վանից, թ(վի)ն ՌՃՁԵ:

II արձանագրութիւն:

Յ(ի)Ղ(ա)տ(ա)լի է ս(ուր)ը խաչս Գաթեւցի
 Մուրատի որդի Գասպարին և իւր որդի Անդրէասին,
 որ հառն Ստաթէի ս(ուր)ը Առաքելոց վանիցն ի ձեռն
 Գէորդ վարդապետին: Թվին ՌՄԼԳ ին, փետրվարի 7 ին:

Արձանագրութիւն № 38:

40. (6527) ԽԱՁ ԱՐՄԱԹԻՑ, ՔՇՈՅԱԶԵՎ, ԲՈՆԱԿՈՎ

Գաղի վանից

Հ. ՌՃՂԳ, մ. 1745 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Ընդհուրովամ է կարմիր ու կանաչ քարերով, կենտրոնում խաչված Հիսուսն է, որի
 դիմագերեւը գրված է Յ Ն Թ Ղ, իսկ խաչի չորս թեւերի վրա՝ ՏՐ ԱՄ ՅՄ ՔՄ (խաչի
 երկարութիւնն է 32 սմ): Արձանագրութիւնը գրված է շրջանակի վրա, շարունակա-
 թիւնը հտեի մասում է. «խաչ» քարը արտահայտված է գծանկարով:

Յիշ(ատա)լի է + ս Կոմերիցի Պաղատասարին և
 կողակցոյն Սիմանի և որդոյն Գալիդին, ի դուռն
 Գաղեու վանքին, որ է ի Սարան, թիվին ՌՃՂԳին:

41. (6528) ԽԱԶ ԱՐՄԱԹԻՑ, ՇՐՋԱՆԱԿԻ ՄԵՁ, ԲՈՒՆԱԿՈՎ

Տ ա թ և ի ց

Հ. ՌՃՂԴ և ՌՄԺԱ, մ. 1745 և 1762 թթ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Ընդելուզված է գունավոր քարերով. վրան ունի երկու արձանագրություն՝ շրջա- նակի երկու երեսին և բնակի վրա:

Շ շ ա ն ա կ ի վ Ր ա .

Յիշ(ատա)կ է ս(ուր)բ Գանձայվերցի
Պապայի որդի Սանգանին ևւ իւր ծնող Կովհերին
ի դուռնն ս(ուր)բ Գագեւու

Շ շ ա ն ա կ ի մ չ ու ս եր ե ս ի ն .

վանքին, որ է ի Սարան, թվին ՌՃՂԴ ին:

Մտն.— 1. «խաչ» բառը գծանկարով է:

Բ ո ն ա կ ի վ Ր ա ի ա Ր ձ ա ն ա գ Ր ու թ չ ու ն Ր .

Յ(ի)շ(ատ)ա(կ) է ս(ուր)բ խաչս շնաթաղցի
Արութինի որդի Հարապետին ի դ(ու)ռն
Տաթեւոյ վանից, թ(վ)ին ՌՄԺԱ ին (1763):

Մտն.— 1. Թվականը և՛ հարկան տոմարով է, և՛ արարերեն թվերով:

42. (6833) ԽԱԶԻ ԿՈԹԱԻ ԱՐՄԱԹԻՑ, ՈՒԹԱՆԻՍՑ

Հ ո վ ն ա ն ն ս ա վ Ե ս ա ր ա ն ի չ ի վ ա ն ի ց

Հ. ՌՃՂԵ, մ. 1746 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Արձանագրությունը գրված է մեկընդմեջ չորս նիստերի վրա, մյուս նիստերը ծաղ- կազարդ են.

Յիշատակ է ս(ուր)բ խաչըս մ(ա)հ(տես)ի Պալիի
յորդի Օհանէսին կողակից Ընանայվի × էին՝ հոգուն ի դուռն
ս(ուր)բ Օհանույ ալեսարչին, թ(վ)ին
ՌՃՂԵ ին յուսվարի 14 ին:

Մտն.— 1. Այլ ոչանը վերածնել շհաղոզից (Սաչերին):

43. (6870) ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԱԿԱՆ ԳԱՎԱԶԱՆԻ ԳՈՒԽՆ՝ ԱՐՄԱԹԻՑ

Բ ա ղ Ե Ե ի ց

Հ. ՌՃՂԶ, մ. 1747 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Գավազանը պատրաստված է սևազման կղանկով, գլխի մասում ճյուղավոր- վում է երկու մասով՝ զույգ վիշապների ձևով: Արձանագրությունը գրված է կոթի վրա՝ 5 տողով: Գավազանի մի կողմում պատկերված է մի հոգևոչական՝ հասած վիճակում, ձեռքին գիրք. վրան գրված է ՅԻ ՔԻ ԿԱՐՊՏ: Ետևի մասում՝ Քրիստոսի խաչկրթյան տեսարանն է, խաչի վրա գրված է ՏՐ ԱԾ ՅՄ ՔԻ.

Յ(ի)շ(ատ)ա(կ) է գաւազանս Բաղըշեցի Կարապետ
վ(ա)րդ(ա)ւ(կ)ա(ի)ն ի դուռն Կառւցյայ անաւ(ա)տին
թ(վ)ին ՌՃՂԶ ին:

44. (6839) ՄԱՍՆԱՏՈՒՓ ԱՐՄԱԹԻՑ

Տ ա թ և ի ց

Հ. ՌՃՂԸ, մ. 1749 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Տուփը, որ արձաթյա խաչի մեջ է տեղավորված, փայտից է և պատկերում է չորս ալիսարանիչներին. մի երեսին, մեջտեղը. Քրիստոսի խաչկրթյան տեսարանն է, մյուս երեսին՝ խաչից իջեցնելը: խաչի անկյուններն աղուցված են մարշանի հատիկներով: Արձանագրությունը կրթի վրա է՝ չորս տողով. կրթը խաչին միանում է գեղեցիկ ցանց- կեն զնոզով.

Յիշատակ է ս(ուր)բ խաչս Կարդեցի ա(է)ր Մեսրոպի
որդի ա(է)ր Պեսրոպին ի դուռն Դաթեւու վանուցն,
թ(վ)ին ՌՃՂԸ ին, օգոստոսի Ա ին:

45. (6905) ԽԱԶ ԱՐՄԱԹԻՑ

Տ ա թ և ի ց

Հ. ՌՄ, մ. 1751 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Ընդելուզված է գունավոր քարերով. արձանագրությունը կրթի վրա է՝ 5 տողով.

Յիշատակ է ս(ուր)բ խաչս Չաթվեցի մահդեսի Մարջանու
որդի մահդ(ես)ի Գովլաթին ևւ Օհանին, ի դուռն
Դաթեւու մեծ անաւ(ատ)ին, որ է ս(ուր)բ
Ա(ստուա)ծածնա, թ(վ)ին ՌՄ ին:

46. (6904) ԽԱՁԻ ԿՈՌԱՌԱՅՈՒՄԱԹԻՅ

Տ ա ր և ի ց

Հ. ՌՄ, մ. 1751 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Արձանագրութունը գրված է կրթի վրա՝ չորս սողով.

Յիշատակ է ս(ուր)ը խաշս Շ¹ Դափանցի
Շէնայթադցի Շիբինի որդի մահանսի
Էվազին, ի դուռն ս(ուր)ը Տաթեւու
վանքըն, թվին Մ ին²:

Ման.— 1. Սկզբում գրել են աբ դերը, հետո ջնջել:
2. Պետք է լինի ՌՄ-ին:

47. (6795) ՍԿԻՀ ԱՐՄԱԹԻՅ

Ա ռ ք ի կ ի ց

Հ. ՌՄԻԹ, մ. 1780 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Արձանագրութունը գրված է բաժակի եզրին՝ երեք սողով. տառերը որոշ անդի-
րում մաշված են.

Յիշատակ է սկինըս, վախաքս արդրումցի
Սէփ — — — ի մղ(տե)սի Գրիգոր աղաին, որ
փոխեցաւ ի Ք(ըխատ)ս, որ ետուն ի քաղաքըն
Կառնոյ, մխարան ս(ուր)ը Աս(տոււ)ծծածնէ ի
դուռն եկեղեցնս ս(ուր)ը Լուսա(ւ)որչին, որ
է թվին ՌՄԻԹ ն, մաշիսի մէկին:

Ման.— 1. Գրերը մաշված են:

48. (6536) ԽԱՁ ԱՐՄԱԹԻՅ

Տ ա ր և ի ց

Հ. ՌՄԼԳ, մ. 1784 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Ընդելուզված է գունավոր քարերով, կրթի հետ միանում է գեղեցիկ ցանցիկն
դնդով: Արձանագրութունը կրթի վրա է՝ հինգ սողով.

Յ(ի)շ(ա)տ(ա)կ է մ(ա)ն(տես)ի Էզնայտիսի որդի
Ավետիքին ի դ(ուռ)ն Ըսղաթէյի առաքելոյն,
թվին ՌՄԼԳ:

49. (6508) ԽԱՁԻ ՊԱՀԱՐԱՆ ՈՍԿԵՁՐԱՆ

Տ ա ր և ի ց

Հ. ՌՄԼԳ, մ. 1784 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Վրան պատկերված է Քրիստոսին խաչից իջեցնելու տեսարանը: Արձանագրու-
թունը գրված է վերին մասում.

Յիշատակ է գաղանջեցի Գալիթի որդի
Յո(հ)անն(ին), թվին ՌՄԼԳ:

50. (6903) ԽԱՁ ԱՐՄԱԹԻՅ

Տ ա ր և ի ց

Հ. ՌՄԼԳ, մ. 1784 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Ընդելուզված է գունավոր քարերով, բռնակի հետ միանում է գեղեցիկ ցանցիկն
գնդով: Արձանագրութունը բռնակի վրա է, հինգ սողով.

Յ(ի)շ(ա)տ(ա)կ է ա(է)ր Օվանէսի որդի
մ(ա)ն(տես)ի Եղիային, ի դուռն Ըսղաթէյի
առաքելոյն, թվին ՌՄԼԳ:

51. (6510) ՎԱԿԱՍ ԱՐՄԱԹԱՁՐԱՆ

Տ ա ր և ի ց

Հ. ՌՄԼԳ, մ. 1785 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Բաղկացած է հինգ տախտակից. չորս տախտակի վրա պատկերված են այնտարա-
նիչները երեկոց կենդանիների հետ: Երրորդ տախտակի վրա՝ միջանդը սուրբ կուշի
ափետման տեսարանն է: Արձանագրութունը գրված է առաջին, երկրորդ, չորրորդ ու
հինգերորդ տախտակների վրա.

Յ(ի)շ(ա)տ(ա)կ է վ(ա)կ(աս)ս ա(է)րք¹
ա(ստոււ)ծասէր անձ(ա)նց ի ձեռն կճմ²
Գորդ Պիտ(ա)կ վ(ա)րդ(ա)պ(ե)տին, ի դուռն
ս(ուր)ը Սա(ա)թ(է)ի վանուց, ՌՄԼԳ:

Ման.— 1. Վերմանի չհաջողվեց:
2. Վերմանի չհաջողվեց:

Տ ա ր և ի ց

Հ. 1235, մ. 1786 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Նկարը ձգածն է, գեղեցիկ ոտքի վրա. արձանագրությունը ետևի մասում է, զրու-
նակի վրա՝ 13 տողով:

Յ(Ի)Ղ(ատա)կ է մասնատու պս կեօրեակցի Գարգի
որդի Յարութիւն(Ի) առասար Սուլթան(Ի)ն

Դաթէվու վ(ան)քին:

Յ(Ի)Ղ(ատա)կ է ես կարբեցի ա(է)ր Ազարի որդի
ա(է)ր Գրիգորս, իւր որդիք մահ(տես)ի Ազարիէն,
Օվազիմն, Վառվառն 1235¹ յուլիսի 17:

Ման.— 1. Թվականն արարական թվերով է, բայց հավան ամսարով:

53. (6803) ԱՎԻՀ ԱՐՆԱԹԻՑ

Հին Բալագետի Ուզվերան գյուղից

Հ. ՌՄԽ, մ. 1791 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Բաժակը ե ոտքն իրար միանում են շատ գեղեցիկ գնդով, որի վրա քանդակված
են հրեշտակներ և բուսական դարձանակներ: Ոտքի ցածի մասում պատկերված են Քրիս-
տոսի 12 աշակերտները: Սկիհի բոլոր քանդակները սկիհի են, սաքք բաժակին միացնող
գնդի վրա կա երեւոյ բնակ: Արձանագրությունը գրված է բաժակի եզրին՝ երկու տողով:

Յ(Ի)Ղ(ա)ա(ա)կ է Ասիխանին, Քիշմիշին, Մարիամին,
Արէքին, Նախին ի գ(ու)ոն Ուզվերանու եկ(ե)զ(ե)ցուն,
ձեռ(ա)մը ախր(ա)ցու Սէբօբին, թվին ՌՄԽին:

54. (6798) ԱՎԻՀ ԱՐՆԱԹԻՑ

Արթիկի Թխմարսառ գյուղից (այժմ Վարդաբառ)

մ. 1791 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Պատրաստման արվեստով շատ նման է № 6803-ին, ոտքի լախնացող մասում
Քրիստոսի 12 աշակերտներն են, բաժակի վրա պատկերված են չորս ավետարանիչները
իրենց կենդանակերպ սիմվոլիկերով. իսկ դրանց արանքներում հրեշտակի զուտներ և
ձաղկագարգիւր են: Արձանագրությունը սկիհի բաժակի եզրին է՝ մի տողով: Այս սկիհը
ես պատրաստված է 1791 թվականին:

Յ(Ի)Ղ(ա)ա(ա)կ է Մանան խանու մի, Մանուկ
Ազահօվին և Իվանատաշ գուղի, ի ձեռն ա(է)ր
Յօհաննէս ք(ա)հ(ա)յն(ա)յի:

Ն ո Ր Ն ա ի ի չ և ա ճ ի ց

Հ. ՌՄԽԳ, մ. 1794 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Երկար բազմանիստ խոսովակ է, մի ծայրում քառակուսի կազմարը: Արձանագրու-
թյունը գրված է հիտաերից մեկի վրա:

Ի վաչելու մն Վարդ պարոնի որդի Պատիլին,
թ(վ)ին ՌՄԽԳին 1794¹:

Կազմարի վրա վարպետի անունն է՝ Գեօրգե (փակագիր):

Ման.— 1. Թվականը ե՛ հակակամ ամսարով է, ե՛ արարերեն, ընդ որում 4 թվանշանը
չըջաղիր է:

56. (6806) ԽԱՉԻ ՊԱՀԱՐԱՆ ՈՍԿԵՅՐԱՆ

Հ ա խ պ ա ս ի ց

Հ. ՌՄԽԶ, մ. 1795 թ.

Հրատարակված է Հեմիսուակաճ, 82

Նվիրել է Հովսեփ արքեպիսկոպոս Արղությանը: Արձանագրությունը գրված է Ե-
սակի մասում՝ 16 տողով, առանախնդրով, որոնք պահպանել ենք:

Յեզ՝ աւերման աշխարհին վրաց ի պարսիկ Աղայ Մանմաա խանէն
ի թուին հայոց ՌՄԽԳ հրամանաւ ուստաց կայսերու-
հոյն եկեաւարինէի, ընդ՝ զօրացն նորին եկի ի հայրէնի
աշխարհն իմ, սակս օգնութե(ա)ն և չոքա ի յերկրպագու-
թին վանօրէիցն մերոց Հաղպատու և Սանտնու, սեսի
զամալութին նոցա և ըզյափշտակութին ս(ու)ր նշանին
Հաղպատու: Ուստի կազմեցի զպահարանս և եզի՝ ի մաս
զիմ ճշմարիտ մասն ի կենաց վալտեն և զայ՝ մասունս
սրբոց և ընծայեցի Հաղպատու ս(ու)ր նշան վանիցն
յիշատակ ինձ յելլից աստի և նախնոյն իմոյ Զաքարիայ ամիր-
սպասալարին հայեոց և վրաց, նակ ծնողացն իմոյ Շիռշբե-
կին և պարոն Քեթէկանին և իշխանագնեայ եղպարցն
Մօվսէսին, Բեթանին և Փարսադանին և բարէշառաւիղ որոց
և զօգերաց նոցին: Իսկ որք կարգայք յիշեցէք յարթիս
զսանահնեցի երկնայնաբազուկ Արղութենց Յովսէփ արքեպիս-
կոպոս, առաջնորդ ուստաց երկրի ամենայն հայոց ազգին,
հիմնադիր երկուց քաղաքացն Նոր Նախիջևանու և Գրիգորի-
պոլու, յամի ա(հառ)ն 1794 և թուին հայոց ՌՄԽԳ
ի Մօսկով, ձեռամբ Դաւիթի Ա(ստուա)ծաարեանի:

Ման.— 1. Կարգա՝ Յես:

- 2. Կարգա՝ ընդ:
- 3. Կարգա՝ երի:

57. (7185) ԳԱՂԱՄՐ ՈՍԿԵՋՐԱՆ ԸՆԿԵՆՈՒԹՅԱՆ ԿԱՊԻՏԱԼ

Մեյքիսի ֆալաֆից

Հ. ՌՄԽԳ, մ. 1795 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Քասի ձև ունի, ոսկեգույն, կարմիր ու կապույտ ծաղկազարդով: Տակի մասում գերմանական Մեյքիսի քաղաքի հանճարակալ գործարանի գրոշմն է \sum (տարամայիծը 9 սմ): Արձանագրությունը գրված է գալաթի ներքին մասում, երկու սողով, ոսկեգույն տառերով:

Ք(րիստոս)ի ծ(ա)ն(ա)յ լուսահոգի Յարջույա աղաի որդի մղ(աու)սի Կարապետ աղաին Ա(ստուա)ծ վանելում տացէ. ամեն, թվին ՌՄԽԳ:

58. (2360) ԿԱՂԱՄՐ ՈՍԿԵՋՐԱՆ

Նոբ-Բալազիսից

Հ. ՌՄԽԳ, մ. 1796 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Բազմանիստ խողովակ է, ծալրին քառակուսի կաղամարն է: Արձանագրությունը նիստերից մեկի վրա է:

Ի վախելուն էլոյի որդի տիր(ա)յու Յակոբին, թվին ՌՄԽԳ

Ապա գրված է վարպետի անունը՝ Գեվորք (փակագիր):

59. (2361) ԿԱՂԱՄՐ ՈՍԿԵՋՐԱՆ

Էջմիածնի քանդաւանից

մ. 1796 թ.¹

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Բազմանիստ խողովակ է, ծալրին քառակուսի կաղամարով: Նիստերից մեկի վրա երկու սող արձանագրություն կա, երկրորդ նիստի վրա մի սող արձանագրություն է մի պարակերեն բառ: Կաղամարի վրա վարպետի անունն է՝ Գեվորք (փակագիր):

1-ին նիստ.

Ազնի կաղամար, հուսվածո նկար եւ վանչաշար աւի գեղեցկացար, ինձ պարզեւեցար սուրանուց պատմար, երբճարուր հազար եւ քարուն երբար տրին գրըշարար Աւետիս վալամբար:

2-րդ նիստ.

Ք(րիստոս)ի ծ(ա)ն(ա) ինչաւարին
1790. ۱۲۹۰

Նան. — 1. Ժամանակը նշել ենք 1796 թ. հենպիլով վարպետ Գեորգի անվան հիշատակովի վրա:

Սան. — 2. Արարերեն է՝ Հաջի, 1290 (Հիջրայի տոմարով) = մ. 1873 թ.: Հավանաբար Հաջին կաղամարի երկրորդ տիրոջ անունն է:

60. (6819) ԵԱԶ ՈՍԿԵՋՐԱՆ

Նոբ Նախիջևանից

Հ. ՌՄԽԳ, մ. 1799 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Քշոցած, կլոր շրջանակի մեջ է. կենտրոնում պատկերված է Քրիստոսի խաչկույթը: Արձանագրությունը բանակի վրա է, չորս սողով:

Յ(ի)չ(ա)ն(ա)յ է ս(ուր)բ իւսչա Նախիջևանի
ի գուան ս(ուր)բ Լուսա(ւ)որչին, Արութինի
որդի Կիրակոսին հ(ս)գուն, թվին ՌՄԽԳ ին:

61. (6906) ԵԱԶ ԹԻԹԵՂԻՑ

Մովսէսյանից

Հ. ՌՄԾ, մ. 1801 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Կլոր շրջանակի մեջ է, բանակի հետ միանում է հասուկ զնդի միջոցով: Ետևի մասում:

Յիշատակ է ս(ուր)բ իս(ա)չ(ս) ի գուան ս(ուր)բ
Ա(ստուածա)ծին Եկ(ե)ղուցին, Մինա(ս)ին եւ
Աղէկաւ(ն)դրին, Գրիգորին, Մ(ե)րուսին.
ՌՄԾ ին, 1250¹:

Նան. — 1. Թվականը ե՛ր նախին տառերով է, ե՛ր արարերեն թվերով. բայց գարձալ հալ-կական տոմարով:

62. (2358) ԿԱՂԱՄՐ ՈՍԿԵՋՐԱՆ

Էջմիածնի քանդաւանից

Հ. ՌՄԾ, մ. 1801 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Բազմանիստ է: Նիստերից մեկի վրա՝

Ի վայելու՞ն տիր(ա)ցու Գիրգորին 1217 թվին ՌՄԾ՛1:
Ման.— 1. Թվականը գրված է և՛ արաբերեն թվերով, և՛ հայերեն տասերով:

63. (6796) ՍԿԻՀ ԱՐՆԱԹԱՅՐԱՆԻ
ԱԵՏԱՐԱՏԻ ԿԱՐՄՐԱՎՈՐ ԵԿԵՂԵՑՈՎ
Մ. 1798 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Շատ զեղեցիկ, ուսուցիկ զարդերով բաժակը ոտքի հետ միանում է երկու զնդերի միջոցով. քանդակները պատկերում են հրեշտակներ և երկրաշափական ու բուսական զարդամոտիվներ: Ուշագրավ է արձանագրությունը կետադրությունը: Ոտքի վրա՝ մի տողով.

Ընծայեցաւ, ի Յարութիւնէ, ազայ Միքայէլեան,
ի վայելս, Վրթանէս, վարդապետին, աշտարակցւոյ,
ի 1798: Ի Գաքայ:

64. (6530) ԽԱՉ ԱՐՆԱԹԻՑ
ՆՈՐ ՆԱԽԻՆԿԱՆԻՅ
Մ. 1806 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Պատվանդանի վրա՝ երեք տողով.

Յ(Ի)Ղ(ա)ա(ա)կ է ս(ու)ր խաչս կոստանդինապոլսցի
Ղազարոսի որդի Պետրոսին, նոր նախնջէվան, ի դ(ու)սն
ս(ու)ր Նիկողոսոսին, թվին 1806:

65. (6521 և 6518) ՔՇՈՅՆԵՐ ԵՐԿՈՒ ՀԱՏ, ԱՐՆԱԹԻՑ
ԿԱՐԻՆԻՅ
Հ. ՌՄԾ՛2, մ. 1808 թ.

Հրատարակվում են առաջին անգամ

Քշոցները միևնույն ձևի և չափի են, երկուսի վրա էլ նույն արձանագրությունն է (երկուսը 46 սմ, արամ. 25 սմ).

Յ(Ի)Ղ(ա)ա(ա)կ է Բայպալեանի էրզրուրիւմցոյ
Հասանդալէու ս(ու)ր Ա(ստուա)ծածին վանուց.
ՌՄԾ՛2:

66. (6500) ՍԿԻՀ ԱՐՆԱԹԻՑ
ՆՈՐ ԲԱՂԱՎԵՏԻՅ
Հ. ՌՄԾ՛2, մ. 1809 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Բաժակը ոտքի հետ միանում է երկու զնդերի միջոցով: Արձանագրությունը պատվանդանի ներքևի լայնացող մասում է, երկու տողով.

Յ(Ի)Ղատ(ա)կ է ս(ու)ր սրկիս Ավոյքէհին
կողակցուն, Սասէրին հղբօրն, Օյհանքէհին,
որդոցն Սահակ, Մուքաէլին, կողակցուն
հանդուցեալ Օջիտային, որ հառուն յիշատակ
նախըվանու ս(ու)ր եկեղեցուն, թվ(ին)
ՌՄԾ՛2 ին:

67. (6873) ԲՈՒՎԱՍԻ ԱՐՆԱԹԻՑ
ՏԵՂԻ ԱՆՌԱՅ 1
Հ. ՌՄԿԲ, մ. 1813 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Շատ զեղեցիկ է, վերադիր պատկերներով, ցանցիկն: Բռնակի վրա՝ երեք տողով.

Շինեցաւ զայս բուրվասս արդեամբ հաւատացելոց,
ձեւամբ առաջնորդի Ստեփանոս եպ(իս)կ(ո)պ(ո)ս
ձողարեն: ՌՄԿԲին սկսբան տարուն:

68. (6797) ՍԿԻՀ ԱՐՆԱԹԻՑ
ՏԵՂԻ ԱՆՌԱՅ 1
Մ. 1815 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Բաժակը հարթ է, ոտքը և պատվանդանը քանդակազարդ: Պատվանդանի կարին, մի տողով.

Ստացեալ (յ)իշ(ա)ա(ա)կ է սկիս Բարթոլոմէոսի
առաքելոյն աթոռոյն, արդեամբ ընիկ միւրան
Կարապետ վարդապետին, 1815 ինին, յաւուրս
առ(ա)ջն(ո)րդ(ո)ւ(թ)ե(ա)յն Իսրայէլ
արքեպ(իսկոպ)սին կ(ո)սա(ա)նդնուպ(ո)լս(ե)կ(ւ)ոյ:

69. (3516) ՍԿԻՀԻ ՊԱՏՎԱՆԳՈՆԻ ՄԱՍ ԱՐՆԱԹԻՑ, ՇՐՋԱՆԱՋԵՎ
Լ ԵՆԻՆԿԱՆԻՅ
Հ. ՌՄԿԸ, մ. 1819 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Յ(Ի)Ղ(ատա)կ է սրկիս տ(է)ր Սարգիսին, իւր
կողակից Սանումին, ծնողացըն Յարութունին,
տ(է)ր Վարդանին՝ հարս Նուպարին ևւ իւրեաց
համան նընջոյցելոց՝ Բարսեղին, թվ(ին)
ՌՄԿԸին, յունիսի Աին:

70. (6949) ՓՈՒՔՐԻԿ ՍԱՆՆԱՏՈՒՓ ԱՐՆԱԹԻՑ, ՊԱՆԿԵՐԱԶԱՐԳ՝

Տեղն անհայտ է

մ. 1820 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ
Ի վախճումն Մայրամիհն 1820:

71. (6810) ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ՍԱՂԱՎԱՐՏԻ (ԽՈՒՅՐԻ) ՄԱՍԵՐ, ՈՍԿԵՁՐԱՆՐ

Տեղն անհայտ է

Հ. ՌՄՀ, մ. 1821 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Արձանագրութունն անկապ է ստացվում. որովհետև խալիբ բարբ մասերը չեն պահպանվել.

Յ(ի)չ(ա)ա(ա)կ է սղեստ...
Մեղիք ք
Ղազարին, Գրիգորին
Սիմէօն եկ(ե)ղ(ե)ց(ո)յն ՌՄՀ:

72. (6947) ՔՐՈՒՍՏԻ ՓՈՒՔՐԻԿ ՏՈՒՓ ԱՐՆԱԹԻՑ

Տեղն անհայտ է

Հ. ՌՄՀԱ, մ. 1822 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ
Ի վախճումն Մարգարին, թվ(ին) ՌՄՀԱ, ին:

73. (6872) ԲՈՒՎԱՍՏ ԱՐՆԱԹԻՑ

Էջմիածնից

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Քանդակազարդ է, ցանցիկն, չորս շղթավով, որոնց վրա կտրված են բուսական Պատվանդանի վրա՝ երկու սողով.

Բուրվառս ետ պարոն Գրիգոր Սաչիկն ի ս(ուր)ք
յաթոն մերոյ էջմիածնի, ձեռամբն ա(հատ)ն
Յակօբայ արհեսպ(իս)կ(ուպո)սին, իւր եւ իւր
հ(ա)նգուց(եա)լ կեն(ա)կից թէլթէլին ի յ(ի)չ(ա)ա(ա)կ 3182¹ ...²

Ծան.— 1. Թվականը վերծանել չհաջողվեց:
2. Այստեղ եւ 2 գիր կա, որոնք վերծանել չհաջողվեց:

74. (6799) ՍԿԻԶ ԱՐՆԱԹԻՑ

Լեւոնականից

մ. 1838 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Պատվանդանի վրա քանդակված են Քրիստոսի 12 աշակերտները. պատվանդանը
80

բաժակի հետ միանում է քանդակազարդ գնդի միջոցով, որն ունի երկու ցանցիկն կանթ:
Բաժակի եզրի շուրջը՝ երկու սողով.

Յ(ի)չ(ա)ա(ա)կ է սկիւ Գր(ի)գորին, կինն Աննային,
որդի Բարսեղին, Թումասին «.....» վազին,
կինն Ինթիզարին, Շարխատանին, 1838ին:

Ծան.— 1. Հավանաբար այստեղ մի անուն է գրված եղել, որը հետո չնշել են:

75. (6946) ՔՐՈՒՍՏԻ ՓՈՒՔՐԻԿ ՏՈՒՓ ԱՐՆԱԹԻՑ, ՔԱՆԿԱԿԱԶԱՐԳ՝

Տեղն անհայտ է

Հ. ՌՄՁԹ, մ. 1840 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Ի վախճումն Սէրմային, թվին ՌՄՁԹին:

76. (6909) ԿԱՆԹԵՂ ԱՐՆԱԹԻՑ

Հ ա ո ի ն ա վ ա ն ֆ ի ց

Հիջրայի 1262 թ. = մ. 1845 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Ցանցիկն է, վրան պատկերված են Քրիստոսի 12 աշակերտները: Արձանագրութունը գրված է եզրին՝ մի սողով.

Յիշատակ է կանթեղս Պուլ(ա)նս(ե)րեան Պետրոսին ե
որդուն Մօսէսին, ի գ(ու)ոն ս(ուր)ք
Ա(ստուա)ծածնայ 1845:

77. (6948) ՀԱՐՍԱՆՅԱՅ ՏՈՒՓ ԱՐՆԱԹԻՑ

Տեղն անհայտ է

մ. 1851 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Ծածկված է նուրբ զարդաքանդակներով ե ընդերգված կապույտ սկզբ: Ներքեում:

Ի վախճումն Սանուսին, 1851 ին:

78. (6936) ԿՆԻՒ ԲՐՈՂՁԻՑ

Ն ու ր Բ ա յ ա գ ե ս ի ց

մ. 1853 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Շրջանակ է, զեղեցիկ ձևավոր բանակով: Վրան պատկերված է մի մարդու դեմք.

պրոֆիլ, դիմացը՝ ձախի, ճրագին մի թռչուն է նստած, սպա երկու տող արձանագրութուն:

Բարսեղ Արծրունի 1833

Նան. — Բարսեղ Արծրունին նոր Բարազեա քաղաքի քաղաքագլխն էր, նշանավոր բարերար, հայտնի է իր շինարարական գործունեութեամբ, հիշատակվում է մի շարք վիմական արձանագրութուններում՝ Սեանում, նոր Բայազետում և այլուր:

79. (6831) ԽԱԶ ԱՐՄԱԹԻՑ

Ծ Ո Վ Ա Ղ Յ Ո Ւ Ղ Ի Գ

մ. 1860 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Պատրաստված է թելագործ տեխնիկայով, շատ զեղեցիկ է, բանակի հետ միանում է ցանցիկն դնել միջոցով: Արձանագրութունը կոթի վրա՝ վեց տողով:

1860: Յիշատակ է ս(ուր)բ խաչս Յարթենի որդի Յովէին ևւ իւր կողակից Նւային ևւ գուստր թագուհուհ, ևա ընծայ ս(ուր)բ Կկ(ե)ղ(ե)ց(ւոյն):

80. (6802) ՍԿԻԶ ԱՐՄԱԹԻՑ, ՈՒՌՈՒՅՅԻ ԳԱՆԳԱԿՆԵՐՈՎ,

Թ ա Ղ Ի Ն Ի Գ

մ. 1864 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Պատվանդանի հետ միանում է քանդակագործ դնել միջոցով, որի վրա երկու ցանցիկն կանթ կա: Բամակն կզրին՝ մի տողով:

Ի վաեղուհն ա(է)բ Պոզոս ք(ա)հ(անայ)ի. 1864:

81. (6851) ՄԱՄՆԱՏՈՒՓ ԱՐՄԱԹԻՑ

Է Յ Մ Ի Խ Ա Ս Ի Ի Գ

մ. 1865 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Զվակերպ է, պատրաստված սեպեման տեխնիկայով, արձանագրութունը գրված է շարքը՝ երեք տողով:

1865 ամի, 1 մ(ա)յի(սի): Ը(ն)ծ(ա)յ(եա)ց այս մ(ա)նս(ա)տ(ու)սին յ(ի)շ(ա)տ(ա)կ մ(ա)հա(ե)սի Գոհ(ա)ր Մ(է)լիք Վ(ա)րդ(ա)ն(ո)վն ք(ա)հ(անայ) Կ(ա)ր(ա)ս Ս(է)ր Աղ(ե)քս(ա)նգրե(ա)նիս:

82. (6999) ՍԿԻԶ ԱՐՄԱԹԻՑ

Է Յ Մ Ի Խ Ա Ս Ի Գ

մ. 1867 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Ե Ղ Ի Գ Գ Մ Ս

Պ(ատ)կ(ա)նէ Ք(ոս)կ(ալու) Կկ(ե)ղ(ե)ց(ոյն)

Հ ի մ ք ի մ ո ս

Յ(ի)շ(ա)տ(ա)կ է հոգոյն հանդուցե(ա)լ թագուհոյ Գանտարեանց, 1867 ամի:

83. (6850) ԽԱԶ ԱՐՄԱԹԻՑ

Բաղիւ-Էջմիածնի քանդաւանից

Հիփրայի 1291 թ.=մ. 1874 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Արձանագրութուն N 83:

Շատ զեղեցիկ է, բնդիլուղված գունավոր քարերով: Ետեքլուղում՝ 13 տողով:

Յ(ի)շ(ա)տ(ա)կ է ս(ուր)բ խաչս Մկրտիչ արքեպիսկոպ(ո)սին, (հ)օբն Ման(ու)կին, մօր(ն) Ղար(ի)բին, Կարբրցն սին Գր(ի)զորին, զ(ու)ն Աբտուր ս(ուր)բ Յօհ(ան)նէսին, թվին 1291, Եղբօրն Գրիգոր վ(ա)րդ(ա)սկ(ե)տին:

84. (6843) ՄԱՍՆԱՏՈՒՓ ԱՐԾԱԹԻՑ

Արքիկի Երջանի Զարակապ գյուղից

մ. 1876 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Զվածն է, գեղեցիկ շքանակի մեջ, բռնակոյ: Բռնակի շուրջը՝ ոլորուն ժապավեն:

Յ(ի)շ(ա)տ(ա)կ է ս(ու)ր մասունք Կարապետ
Մկրտչեանի, ի 1876 ամի:

85. (6805) ԱՎԵՏԱՐԱՆԻ ԿԱԶՄ ՈՍԿԵՅՐԱՅ (9,2×13,5 սմ)

Հ ա ի ս յ ա ս ի ց

մ. 1878 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Չորս անկյուններում պատկերված են ավետարանիչները, իսկ կենտրոնում՝ Քրիստոսը: Ազատ տարածաթիան վրա:

Ա(ու)ր ս(ե)լ(ա)ր(ա)յնս ընծայի ի դ(ու)նն
ս(ու)ր նշան վ(ա)ն(ի)ցն Հաղբատայ,
ի Մանգէն Մանգէնեանց. 1878:

86. (6859) ՄԱՍՆԱՏՈՒՓ ԱՐԾԱԹԻՑ

Օ ւ ա կ ա ն ի ց

մ. 1880 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Ն ե ր ք ե ո ս մ.

Ի յիշ(ա)տ(ա)կ ն(ա)յնգ(ո)ւցե(ա)լ մօր իւրոյ
Քիշմիշի ընծ(ա)յէ զայս մ(ա)սն(ա)տ(ա)ւի
ս(ու)ր եկ(ե)ղեցւ(ո)յն Մկրտ(ո)վբ(ա)յ
Սանակ ս(ա)րկ(ա)ւ(ա)դ Օշ(ա)կ(ա)նցի: 1880:

87. (2629) ՄՈՄԱԿԱԼԻ ՊԱՏՎԱՆԿԱՆ ՊՂՆՁԻՑ (ՏՐԱՄ. 12 սմ)

Տեղն անհայտ է

Հիշրայի 1273 թ., = 1857 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Յիշ(ատա)կ է տէր Յօհանի որդի մահ(տե)սի
Ղազարին ի գուռն ս(ու)ր խաչին, 1273 թ.:

88. (6878) ԽՆԿԱՄԱՆ ԱՐԾԱԹԻՑ

Տ ա ք և ի ց

1898 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Պատվանդանի վրա՝ հրեք առողվ.

1898: Յ(ի)շ(ա)տ(ա)կ է ս(ու)ր խ(նկ)ամ(անս)
ա(է)ր Բարաէլես գէգ եկ(ե)ղեցոյ ի գողնի
Քէմձ(ա)յ:

Ման.— 1. Իմա՝ գիւղն:

89. (6902) ԽԱԶ ՓՈՒԲՐԻԿ, ԹԻԹԵՂԻՅ, ԿԵՆՏՐՈՆՈՒՄ ՍԵՐՎՈՒԿԵ ԱՎՈՎ,

Տ ա ք և ի ց

Հ. ՌՄԺԱ, մ. 1762 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Ա ո ա շ ի ն ե ր ե ս ի ն.

Յ(ի)շ(ա)տ(ա)կ է ս(ու)ր խաչս զափանցի Գասպարի
որդի մահտեսի Պալասանին և Մարտիրոսին,

ե ր կ ր ր ց հ ր ե ս ի ն.

որ հառ(ն) ի գուռն ս(ու)ր Տաթևու վանքին.
Թվ(ին) ՌՄԺԱ:

89ա. (6849) ԽԱԶ ԱՐԾԱԹԻՑ, ՓՈՒԲՐԻԿ, ԵՐԿՏԱԿ

Տ ա ք և ի ց

(մ. 1762 թ.)

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Ընդերպագրված է գունավոր բարեբով: Նվիրատունը նույն անձնավորություններն են, ինչ որ № 6902 խաչի արձանագրութիան մեջ, որ պատկանում է 1762 թ.: Ուրեմն սա ես նույն ժամանակին է պատկանում:

Ն ե ր ք ե ո ս մ.

Ա(ու)ր ըն Հո(ի)վս(ի)մէ, ս(ու)ր(ն) Ըմստին(ո)ս,
ս(ու)ր Պ(ա)յնգ(ա)լիսն, ս(ու)ր(ն) Յ(ո)վն(ան)
ն(է)ս Մկրտ(ի)շ: Յ(ի)շ(ա)տ(ա)կ է Խուսիբիին:

Խ ա շ ի կ ո ո կ ր ի ն.

Յ(ի)շ(ա)տ(ա)կ է ս(ու)ր խաչս զափանցի Գասպարին,
որդի մահտեսի Պալասանին և Մարտիրոսին, որ
հա(ու)ն ի գուռն ս(ու)ր...
Խ ա շ ի կ ո ո կ ր ի ն.

90. (6865) ՆՇԵԱՐԻ ԿՆԻՔ ԹԻՓԵՂԻՅ, ՇՐՋԱՆԱԶԵՎ

Տեղն անհայտ է

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Մեջտեղում խաչելութունն է: Շրջանակի եզրին.

$\Phi(r)z(aw)l$ է խաչա Սազարտուն, Կարևանէին,
 Φ է բնականին ի վառ(ու)նն ա(է)ր Սառարանին:

91. (6308) ԶԱՐԻԱՏԱՌՓ ԱՐՄԱԹԻՅ

Ա. ր. մ. ա. վ. ի. ր. ի. ց.

մ. 1893 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Բաղկաթոթի ձևի է, ընդելուզված դոճաճոր էմալով, շատ զեղեցիկ է: Կախարհչի ներքի մասում.

Ի հասարակութենէ հայոց Նոր Արմաւրայ, 1893:

92. (6469) ԳՈՏՈՒ ՃԱՐՄԱՆԻ ԱՐՄԱԹԻՅ

Նոր Բայազետի Երզանի Սարուխան գլուխից

մ. 1899 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Պատրաստված է շատ ցածր արվեստով: Ճարմանդի կոճակի տակ.

$\Phi(r)z(aw)l$ է $q(aw)l$ $u(aw)l$ $W(aw)z$
 $h(aw)l$ $W(aw)l$ $q(aw)l$ z , 1899:

93. (6809) ՄԱՍՆԱՏՈՒՓ ՈՍԿԵՋՐԱՆ

Տաթևից

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Մի երեսին պատկերված է խաչ, որի շուրջ թևերի վրա գրված է ՅՍ ՔՍ ՏՐ ԱՄ: Մյուս երեսին մի եկեղեցական է պատկերված և գրված է ԵՂԲ ՏՆ: Դա սուրբ Յակոբն է, որը արձանագրութուն մեջ անվանված է ԵՂԲԱՐ ԸՍՏ մարմնույ տեսան Յիսուսին: Հիմնական արձանագրութունը գրված է տուփի կողմերին. բառերն իրարից անջատված են միջակեղևով.

Կա. տա. պատուով. ի պահեստի եղև(ա)լ. ի վանս.
սուրբ. Քաթէի, մասունք. ս(ը)ր(ս)ն Յակոբուն, եզրորն
ըստ մարմնույ տես(ա)նն Յիսուսին:

94. (6307) ԹԱՆԱԲԱՄԱՆ ԲՅՈՒՐԵՂԱՊԱԿՈՅ

Նոր Ջուղայից

մ. 1919 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Շատ զեղեցիկ է, սեղանաձև, շորս ոտքով: Քանաքամանը բլուրեղապակուց է, հիմքը, ստեղծը և կախարհչը արծաթից, գաղաթոված վերադիր քանդակներով: Արձանագրութունը գրված է թանաքամանի շուրջը արծաթե նեղ գոտու վրա, մի տողով.

Ի նշան խորին յարգանաց ազգագրադեա սլ(ա)ր(ո)ն Հ. Աճառեանին
Ն. Ջուղայի հասարակութեան կ(ո)ղմ(ի)ց: 1919:

95. (6862) ՆՇԱՆԻ ՓՈԳԳԻԿ ՏՈՒՓ ԱՐՄԱԹԻՅ

Տեղն անհայտ է

մ. 1871 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Ներքևում.

(Ի) վառում Անթառանին 1871:

96. (6864) ՄԱՍՆԱՏՈՒՓ ԱՐՄԱԹԻՅ

Տեղն անհայտ է

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Ներքևում.

Հաճի Պողոս Տ(է)ր Օհանէսե(ա)ն:

Գ. ԸՍԵՂՆԵՐՈՐԺ ԵՎ ՉԵԹԵՐՈՐԺ ԻՐԵՐԻ ՎՐԸ ԳՐՎԸԾ ԸՐՉԸՆԵՐՈՒԹՅԱՅԻՆՆԵՐ

97. (1886) ՎԱԿԱՍ

Տեղն աննայս է:

Հ. ՊԾԹ, մ. 1410 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Գործված է կրպակաձևով, բաժանված է 9 մասի՝ կենտրոնում Հիսուսն է, նրանից աջ՝ Ներթականությունը՝ Յոհաննեսը, Մատթևոսը, Պետրոսը, Առավամամարքը, իսկ զհպի ձախ՝ Յովհաննեսը, Պատրար, Անդրեասը, Թադեոսը: Արձանագրությունը գրված է տակի մասում:

Յիշատակ է վարչամակս սլ(ս)լ(ս)ն՝ նեքիարին՝ և և կենակցին՝ իւր Սաթման Մե(յ)լքին. ի վախելում Ա(ստուս)ձատուր արեղային. թվ(ին) ՊԾԹ:

Ման.— 1. Կամ էնքիարին:

98. (1930) ՇՈՒՓՋԱՌԻ

Տեղն աննայս է:

Հ. ՌԾ, մ. 1601 թ.

Հրատարակված է՝ եզակի ճյուղվածք

Ամբողջ շուրջառի վրա կրկնվում է միևնույն պատկերը, գա՛նի վրա նստած Քրիստոսի 2 պատկերների միջև, գտնվում է մի խաչ՝ ՏՐ՝ ԱՅ՝ ՅՄ՝ ՔՄ՝ մակագրությունը: Սաչի տակ՝ վերոնիշյալ Քրիստոսի պատկերների միջև պատկերված են չորս՝ ափետարանիչների կենդանակերպ սիմվոլները. մի կողմում արծիվն ու եզրը, մյուս կողմում մարդը և առյուծը: Ափետարանիչների պատկերների մեջտեղում գրված է թՎ՝ ՌԾ: Դրանց տակ գրված է՝

Յ(լ)Չ(ա)ս(ա)կ է ս(ուր)բ ևկ(ե)ղ(ե)ց(ոյ)ս:

Քրիստոսի աջ կողմում գրված է ՄԲ՝ ՄԲ, ձախ կողմում՝ ՄԲ՝ ՏՐ, նույն պատկերի աջ կողմում՝ (երկրորդ տող)՝ ՉԱԻՐ, ձախ կողմում՝ ՈՒԹՅ: Նույնը՝ նաև

երկրորդ պատկերի շուրջը: Շուրջառի վրա արձանագրությունները գտնվում են՝ հետևյալ կերպ.

ՅՇՏԿԷ

ՍԲ ԵԿՂՅՄ

ՍԲ ՍԲ ՍԲ ՏՐ ՍԲ ՍԲ ՍԲ ՏՐ

ՉԱԻՐ ՈՒԹՅ ՉԱԻՐ ՈՒԹՅ

ՏՐ ՄԾ

ՅՄ ՔՄ

թՎ

ՌԾ

Մանք.— 1. սուրբ, սուրբ, սուրբ, սևը գալուսթեանց:

Արձանագրություն № 98:

Է ջ մ ի ա ծ ն ի ց

Հ. ՌԿ, մ. 1611 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Վարդապետն մեծաբար վրա ոտիկ և գունավոր թեղերով գործած: Կրծկալի ծալ-
րին աստվածամայրն է, իսկ երկու կողմում մեկական չլեշտակ: Օձիքի հատիկ մեջտեղի
մասում մի ստաբլալ է պատկերված: Ամբողջ կրծկալը ծածկված է բուսական գորգա-
նախշով: Արձանագրութունը գրված է ներքի նեղ երկզի վրա.

Յ(Ի)չ(ատա)կ է Ալէքսանդր Կ(ա)թ(ո)ղ(Ի)կ(ո)սին
Ջղրցի |Ջուղայիցի| Ի ս(ու)ր Էջմի(ա)ծի(ն)
ՌԿ:

100. (1946) ՎԱԿԱՍ

Տեղն անհայտ է

Հ. ՌՀԶ, մ. 1627 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Ասեղնագործված է լայնացած՝ 9 մասից: Կենտրոնում Հիսուան է, նրանից
աջ՝ Մարկոսը, Մատթեոսը, Պետրոսը, Աստվածածինը, զեպի ձախ՝ Յովհաննեսը, Պողոսը,
Դուկասը, Յոհաննիսը: Արձանագրութունը գրված է երկու կողերին և սակի մասում.

Յ(Ի)չ(ա)տ(ա)կ է Ի ձ(ե)ռն Թոււմ(ա)յ Վ(ա)րդ(ապե)տ(Ի)ն
Ճախիւք Խ(ո)ճ(ա)յ Պ(ե)տր(ո)սին եւ Ճնող(ա)ցն Վալի
Ճ(ա)նիկն, Շուշ(ա)նին եւ սրղ(ո)ցն եւ դստ(ե)րցն
Թվ(ին) ՌՀԶ:

101. (1870) ՎԱԿԱՍ

Տեղն անհայտ է

Հ. ՌՂԲ, մ. 1643 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Բաղկացած է 9 մասից: Կենտրոնում Հիսուան է, նրանից աջ և ձախ տեղավորված
4-ական Քիզուրաների վրա գրված է Մը Աուաքեալքն: Արձանագրութունը վախտի երկու
կողմումն է և սակը.

Յ(Ի)չ(ատա)կ է վարչամակս Սըսցի Խարակաւզին
որդոյն Խ(ո)ճ(ա)յ Մարախրոսին եւ Ճնողացն եւ
եղբարցն եւ քվեբցն եւ ընդանեացն եւ դա(ւա)կացն
Ի դուռն ս(ու)ր Ա(ստուա)ծածնին իւր վանքն:
Թվին ՌՂԲ:

Է ջ մ ի ա ծ ն ի ց

Հ. ՌՂԲ, մ. 1649 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Ապիտակ մեծաբար է, ասեղնագործված գունավոր թեղերով: Մեջքի կողմից կա-
նաչ մեծաքան վերադրութունը (սպլիտայիտով) մի մեծ խաչ է կարված, որի վրա
կան գուռ կրոնական բովանդակութեամբ պատկերներ: Խաչի հիմքից զեպի աջ և ձախ
ձգվում են արմավենու և խաղողի ճյուղեր, որոնց պտուղները փխարեն շրջանակների
մեջ 12 սուաքլաներն են պատկերված: Դրանք շրջապատված են խաղողի սղուլղներով:
Շուրջապի ողջ Քոնը ծածկված է ձաղիկներով, պտուղներով, ստեղծով: Խաչի գագաթին՝
խաչված Հիսուսի գլխավերևը գրված է.

Յ|խուս| ն|ազովբեցի| Թ|ազաւոր| Հ|լէ|ից|:

Իսկ խաչի չորս թեկերի վրա.

ՏՐ ԱՅ ՅՍ ՔՍ:

Բուն արձանագրութունը գրված է խաչի հիմքին.

Յ(Ի)չ(ա)տ(ա)կ է շուրջ(ա)ու Մարխամ(ին)
հ(ո)ղ(ոյ)ն եւ կ(ե)ն(ա)կցին Յ(ո)վ(հան)նէս
Իր(ե)ցին եւ Ճնող(ա)ցն՝ աէր Մինասին եւ
Ջուլալին եւ ամ(եհա)յն արեան մեծաւոր(ա)ցն,
Ի դ(ո)ւռն ս(ու)ր Էջմիաճնա: Թվ(ին) ՌՂԲ:

103. (1900) ՎԱԿԱՍ

Տեղն անհայտ է

Հ. ՌՃ, մ. 1651 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Ասեղնագործված է, բաղկացած 9 մասից. կենտրոնում Հիսուան է, նրանից աջ
Մարկոսը, Մատթեոսը, Պետրոսը, Աստվածածինը, իսկ զեպի ձախ՝ Յոհաննէսը, Պողոսը,
Յովհաննէսը, Դուկասը: Երկու կողին և սակը.

Յիշատ(ա)կ է վահասս Հուփսիմէին Կ(ո)ղակցին
Աւ(ա)քեկին եւ Ճնողացն Կիրակոսին եւ Մարին
եւ եղբաւրն Միրաքին եւ Յոհաննին. Թվին ՌՃ:

104. (1941) ՈՒՐԱՐ

Է ջ մ ի ա ծ ն ի ց

Հ. ՌՃԱ, մ. 1652 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Կարծիր մեծաբար վրա կապիտոնով գործված են մի քանի մարկոսյան պատկեր-
ներ և սակը գրված.

Սուրբ Ա(ստուա)ծածին, ս(ուր)բ Գրիգոր Լուսաւ(ս)րիչ,
 Յիսուս Քրիստոս, ս(ուր)բ Յ(ս)վ(հան)նէս
 Մկրտիչ, ՌձԱ թվին
 Յիշատակ է ուրարս Հոսիսիմէին և Ծնողացն
 Յ(ս)զ(ս)յն ի վահլու(նն):

105. (1728) ՎԱՐԱԳՈՒՅՐ ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ

Հ ո ի վ ի ս ի մ ե ի վ ա ն Գ ի ց

Հ. ՌՁԲ, Մ. 1653 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Շատ գեղեցիկ է, վարդազուն և բաց կանաչ մետաքսի վրա կրայրտոնով և դու-
 նավոր թևերով ասեղնագործած: Կենտրոնում Հովհաննիս կույսն է, աջ և ձախ կողմե-
 րում նրա Յ7 ընկերուհիները. բարբի գլխին լուսապսակներ կան: Վարդազույրի կենտրո-
 նական մասում.

Ս(ուր)բ կոյսն Հոսիսիմէ և Լէ ընկերօքն:

Հիմնական արձանագրութունը.

Յ(ի)չ(ա)ա(ա)կ է գոգն(ս)ցս խ(ս)ճ(ա)յ Աւետիբին
 և Իւր ծն(ս)զ(ա)ց Յ(ս)զ(ս)յն, Ի գ(ու)սն ս(ուր)բ Հո(ի)փ(սի)մէնց ի
 վաչկուսն փլիխոսս կ(ա)թ(ս)զ(ի)
 կ(ս)սին. թվ(ին) ՌՁԲ, մաշխի Գ:

106. (1898) ՈՒՐԱՐ

Է ջ մ ի ա ձ ն ի ց

(1632—1655)¹

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Կարմիր մետաքսից է, շատ գեղեցիկ ու շքեղ: Ուրարի սմբողջ երկարությամբ,
 վերից-վար երկու շարքով գործած են Տ մարտկապին պատկերներ, որոնց գլխի լուսազը-
 սակները և վրայի կամարները մարդարտաշար են: Մի սողն ուրարի վերին մասումն է,
 մուսը՝ ներքևում: Սկզբում է ներքեից.

Յ(ի)չ(ա)ա(ա)կ է ուրարս Աճէփիս(ա)նին և Ծնողացն
 Փէրիս(ա)նին, կեն(ա)կց(ի)ն Ա(ստուա)ծ(ա)տր(ի)ն և
 սրզ(ս)յն էրէմիաչին Ի վ(ա)յ(ե)լէնն Փ(ի)լ(ի)պ(ս)ս
 կ(ա)թ(ս)զ(ի)կ(ս)սին:

Ման. — 1. Ժամանակը որոշել ենք Փիլիպոսի կաթողիկոսութան տարեթվերով:

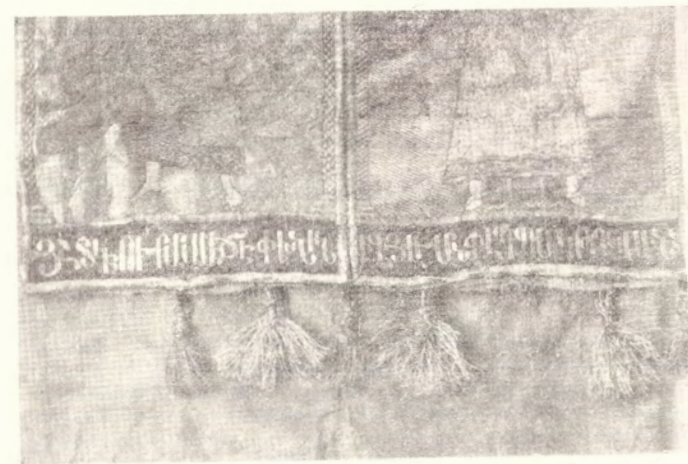
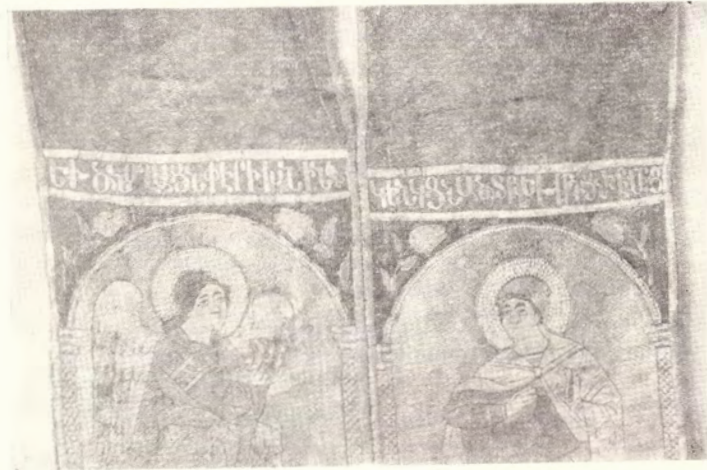
107. (1577) ՎԱԿԱՍ

Է ջ մ ի ս ի մ ե ի թ ա ն Գ ա ռ ա ն ի ց

Հ. ՌՁԲ, Մ. 1659 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

9 մասից է. կենտրոնում Հիսուսն է, նրանից զուգի աջ Մարկոսը, Մատթեոսը,
 Պետրոսը, Առաքյալները, զուգի ձախ՝ Յովհաննիսը, Պողոսը, Լուկասը, Յահաննիսը: Ներ-
 քի ի կրին.

Արձանագրութուն № 106:

Յիշ(ա)ա(ա)կ է մահդ(ե)սի Ս(ա)րգոխն ի ձեռն
ա(ա)թեւացի Ար(ի)սա(ա)կ(ե)ս Վ(ա)րդ(ա)պ(ե)տին.
թվին ՌՃԸ:

108. (1871) ՎԱԿԱՍ

Տեղն աննայս է

Հ. ՌՃԺ, մ. 1661 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Բաղկացած է 9 մասից, մեղսեղում Հիսուսն է, Նրանից աջ՝ Մարկոսը, Մտոթեոսը, Պետրոսը, Մարիամը, զեպի ձախ՝ Յովաննէսը, Պօղոսը, Ղուկասը, Յոհաննը.

Յ(ի)շ(ա)ա(ա)կ է վահ(ա)սս Ղազարու վարդապետին
կեսարացւոյ ի վայելում անձին իւրոյ. ի թվին
ՌՃԺ ունու:

109. (1875) ՎԱԿԱՍ

Ն ու ր Բ ա յ ա զ ե տ ի ց

Հ. ՌՃԺԶ, մ. 1667 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Կարմիր մետաքսի ֆունի վրա կլապիտոնով գործած: Կենտրոնում խաչն է, որի կրկն կողմում գրված է՝ ՅՄ ՔՍ, դրանից աջ է ձախ կողմերում պտղավորված և ծաղկած ծառեր են. ալլ ամբողջ շարքը շրջապատված է բուսական զարդանախշով, որից ցած գրված է.

Յ(ի)շ(ա)ա(ա)կ է վահասը Վարդապարին ի դ(ու)ուն
Պիտաւոյ ս(ուր)բ Նշանին. թվ(ի)ն ՌՃԺԶ ին:

110. (1729) ՎԱՐԱՎՈՒՅՓ ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ

Կ. Պ Ո Ղ Ս Ի ց

Հ. ՌՃԻԳ, մ. 1674 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Վարդագուն մետաքսի ֆունի վրա ասեղնագործած: Կենտրոնում սուրբ Գեորգն է ձիու վրա նստած, Նիզակը վիշապի կրակի մեջ մխրճած: Սրա գլխավերևը կիսաշրջանակի մեջ Քրիստոսն է՝ երկու կողմերում մեկական հրեշտակներ: Կենտրոնական՝ սուրբ Գեորգի պատկերի աջ և ձախ կողմերում լալն երկգնդեր են իջնում, յուրաքանչյուրը բաժանված երեք հարկաբաժնի: Աջ կողմի վերին հարկաբաժնում մի հեծյալ է պատկերված «Սուրբն Մինաս» մականգրութլամբ. սրա տակ սճափորված կենաց ծառ է, ցածի հարկաբաժնում մի այլ հեծյալ, որը նուճպես Նիզակով սպանում է գեանատորած վիշապին՝ «Սուրբն Թէոդորոս» մականգրութլամբ: Զախ կողմի վերին հարկաբաժնում դարձյալ մի հեծյալ է, ետևը մի այլ մտրղ նստած՝ «Սուրբն Սարգիս ևս որդին Մարտիրոս» մականգրութլամբ. դրա տակ մի այլ սճափորված կենաց ծառ է, իսկ տակի հար-

կարճնում մի ուրիշ հեծյալ՝ «Սուրբն Մե(ր)կեոխոս» մականգրութլամբ: Վարագույրի չորս անկյուններում ավետարանիչներն են՝ Մ(ատ)թ(է)ոս, Մարկոս, Ղ(ու)կաս, Յ(ով)հ(ան)-նէս: Բոլոր պատկերները լուսապատկով են: Վարագույրի երկգն ասեղնագործած է ծաղկազարդ բուսանախշով: Հիմնական արձանագրութլունը ներքևի մասում է՝ երկու տողով.

Ի թվին ՌՃ ամի ԻԳ յարարարդի: Նկարեցու զարմանալի
ծածկոցս այս ս(ուր)բ Սեղանի: Յօրինուեցաւ եւ յանդ
եզաւ ի մեծ քաղաք Բիւզանդէի: Հրաշագեղ պատկեր մեծի
սուրբ Գէորդէ զօրաւարի: Երախտաւորք աշխատողաց եւ
ինձ Դաւիթ վարդապետի: Միշտ բարիխօս առ ա(է)ր լիցի:
Մեծի աւուրն աներեկի: Ամէն:

111. (3175) ՇԱՊԿԻ ԱՍԵՂՆԱԳՈՐՎ ԿՐԻՎԱԼ

Էջմիածնի բանգարանից

Հ. ՌՃԼԱ, մ. 1682 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Սպիտակ մետաքսի վրա արված են շատ զեղեցիկ, բազմազուն, կլապիտոն և սոկեթիկ բուսական զարդանախշեր: Օձիքի կզրին.

Յ(ի)շատակ է շապիկս Մեարոյ վ(ա)րդապետին և
ճնողաց նորին, ի վայելումն անձին իւրոյ:
Թվին ՌՃԼԱ:

112. (1938) ՈՒՐԱՐ

Տ Ե Ղ Ն Ի Ն Կ Ա Յ Է

Հ. ՌՃԼԷ, մ. 1688 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Մանաշակագուն մետաքսի վրա սոկե և գունավոր թելերով գործած:
Ն ե ր ք ե ի և գ ր ի ն .

Յ(ի)շ(ա)ա(ա)կ է ու բարս Խանվարէի (ի) վայելումն
Մեար(ս)պ վ(ա)րդ(ա)պ(ե)տ(ի)ն ՌՃԼԷ:

113. (1894) ՇՈՒՐՅԱՍԻ

Տեղն աննայս է

Հ. ՌՃԾ, մ. 1701 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Երկնագուն մետաքսի վրա սոկեթիկով գործած: Երկնագուն մետաքսից վերադրու-
թլամբ մի խաչ է գործած, որի չորս թևերի վրա 21 տողով գրված է արձանագրու-
թլունը: Խաչի կենտրոնում սրբազան գառն է, գրույր լուսապատկով. խաչապուրի գե-
ղարկով.

Յիշատակ է շուրջառու Շահպէկիին, առն մահտեսի Ափսոււլային, հօրն Կիրակոսին եւ մօրն Կուլպիքային, գաւերացն Գոհարպիքային եւ Կիւլպիքային եւ ամենայն զարմիքնն ի դուռն սրբուոյն Սարգսի զօրաւարին. թվ(ին) ՌՃԾ ին:

114. (1745) ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ՄԵՆ ԾԱՆԿՈՑ

Կ ա ր ի ն ի ց

Հ. ՌՃԿԲ, մ. 1713 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Վարդապետն մետաքսի վրա կրակտոնով և ոսկեթելով գործած: Կենտրոնում մի հոգեորարան է, որը ֆոնը ծածկված է ծաղիկներով: Ներքեում՝ երկու աղոթք.

Յիշատակ է ծածկուցս զաղցի Սողոմոնին եւ ծնօղացն Իսրաէլին եւ Գուլիստանին եւ հոգեւոր վարպետ Սինանին, ձեւամբ Մարիամին, ի դուռն ս(ուր)բ Լուսաւորչին, թվ(ին) ՌՃԿԲ:

115. (1954) ԲԱԶՊԱՆ

Հ ա ռ ա ր ի ս ա ն ի ց

մ. 1718 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Մետաքսի վրա կրակտոնն և ոսկե թելերով գործած. վրան պատկերված են Աստվածը, Հիսուսը և 6 հրեշտակներ մարգարտաշար լուսապատկերով: Արձանագրութեանը երկու կողմում է, երկուական աղոթք. լուսերն իրարից անջատված են միջոցի-ակերով.

Ի վալեյուձն. սանաննեցի. Յովսէփ արք. եպ(ի)սկ(ո)սկ(ո)սին Արդութեանց. Կիւրեղեաց. աշխատութեամբ. երեւանցի. Մնացականի -եւ Քէթնամանի. դուստր. Հոփփոմէին. 1718:

Ման.— 1. Մեր կարծիքով այստեղ 1718 թ. սխալ է, քանի որ այդ ժամանակ Հոփսի արքեպ. Արդութեանը զուցի ծնված է 1 չէր: Պետք է կարգու առնվազն 1778 թ.:

116. (1947) ՎԱԿԱՍ

Ս ա ն ի ս ն ի ց

Հ. ՌՃԿԲ, մ. 1719 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Կարմիր մետաքսից է, ոսկեթելով գործած: Բաղկացած է հինգ պատկերից, մեկընդ-մեջ միմյանցից բաժանված խաչերով: Կենտրոնում՝ Հիսուսն է, ձախ կողմից Մատթեոսը, մի խաչ, Գալիսար. մի խաչ, աջ կողմում՝ մի խաչ, Օհանը, մի խաչ և Մարկոսը: Արձանագրութեանը վակասի երկու ծաղիկներն է և վերին կզրին.

Յիշ(ա)տ(ա)կ է Նազուհի¹ Նաղլուի¹ ծնողացն (Առ)աքիլին, Սապուտին և(ւ) Մարեանին, ի²ղուս(ն) ս(ուր)բ Ա(ստուա)ծածնին², թվ(ին) ՌՃԿԲ:

- Ման.— 1. Գրված է արպես ՆԱԶՈՒ Է:
2. Գրված է արպես ԱՌՆՆԻՆ:
3. Կ-ն շրջագիր է:

117. (1726) ՎԱՐԱԳՈՒՅՐ ՄԵՆ, ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ, ՇԳՆՂ

Չ մ յ ու ն ի ա յ ի ց

մ. 1723 թ.

Հրատարակի է Գ. Հովսեփյանը, Образцы... էջ 21

Կանաչ մետաքսի ֆոնի վրա կրակտոնով և ոսկեթելով գործած: Բաղկացած է երեք բաժանուններից. մեծեղը Մկրտություն, աջ կողմում սուրբ Կուրի Ավետման, ձախ կողմում մոգերի Երկրպագութեան տեսարանները: Արձանագրութեանը գրված է վարա-գուրի վերին և ներքին կզրերին. սկզբում է ներքեի կզրից.

Յ(ի)շ(ա)տ(ա)կ է անջնջելի գոգնոցս ս(ուր)բ պ(ա)տ(ա)ր(ա)դի, ա(ստուա)ծաէջ ի մեծ գահի աթ(ո)ռոյս ս(ուր)բ Լուսաւորչի, արդեամբբ բոլոր ժողովրդի եւ ի Չմիւսին մեծ քաղաքի, հաոց մեծի հայրապետի Ա(ստուա)ծատրո կաթ(ո)ղի(կ)ոսի, ձեւամբ մերո առաջնորդի ա(է)ր Մանուէլ վարդապետի, ԻԳ որելենի ԻԲ թ իւ շաբաղբի³:

- Ման.— 1. Թվականը հաշվում ենք արպես՝
 $23 \times 50 = 1150$
 $1150 \div 22 = 1172$
 $1172 \div 551 = 1723$:

118. (1716) ՎԱՐԱԳՈՒՅՐ ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ, ՓՈԿԳ

Գ Ե Ղ ա ր ղ ա վ ա ն ի ց

Հ. ՌՃՀԶ, մ. 1727 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Մուգ կանաչ ֆոնով, շրջանակը դարչնագույն, տակի հավելվածը դեղին: Պատկեր-ված է Սաշելութեան տեսարանը. աջ կողմում կանգնած է մի աղամարդ (Մաքոս), որը նիզակը մեկնել է դեպի խաչված Հիսուսը, ձախ կողմում մի կին է կանգնած (Մարթալ), խաչի տակ Աղամի գլուխն է, աջ կողմում, զլխավերևը պատկերված է արևը, ձախ կող-մում՝ կիսալուսինը: Վարդապետի հավելվածի վրա պատկերված են սուրբ Հովհաննեսը և Ստեփաննոսը: Արվեստի տեսակետից շատ ցածր գործ է և արձանագրութեան մեջ կան տառախառններ: Արձանագրութեանը գրված է Սաշելութեան տեսարանի շուրջը և տակի կզրին, ու քնդանապետն չի որոշվում, թե սկիզբը որտեղ է.

Մկրտչին կին Աննան ի դուսն ս(ուր)ը Գեղարդին
 այս է թ(վի)ն ՌՃՁԶ, եղև ձեռամբ Անն(ա)ին.
 Գամբուհեցի Բողոստարին... որդին Մկրտչին, (Բաղաս)
 սարի որդի Մկրտչի, ը(մ)ժին Աննանին:
 Ս(ուր)ը Գեղարդ ամ(ենա)վրկիչ:

Ծան.— 1. Կարգա ալու:

119. (1720) ՆԱՆԿՈՑ ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ

Կ ա մ ա խ ի ց

Հ. ՌՃՁԳ, մ. 1734 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Թրանսպարան մետաքսից է, սակ և արծաթե թելերով գործած: Կենարձուժ խաչ է, շուրջը և երկնային ծաղկազարդ: Արձանագրութունը Լուսի մասում է, կանաչ մետաքսի սառսոսի վրա, սառեղը զբված են ներկով, ութ սողոթ:

Յիշատակ(կ) է սեղանի ծածկույտ արարելիքի Միլեճանի որդի մ(ա)նա(կա)լի Փիլիպոսին, ի դուսն Կամախու ս(ուր)ը Ա(ստուա)ծածին, որ կոչի Աւազ վանք, եթէ սք անդգնի կամ ծախելով կամ գողանալով, պատիւս Աւգալի եւ Կաէ(ն)ի առջէ եւ հօրն Միլեճանին, մօրն Մուղալին, կողակցսն մ(ա)ն(ակա)լի Մարիամին, Եղբորն Մարտիրոսին, որդոյն Մինասին եւ ամ(ենայն) արևան զարմին. թ(վ)ին ՌՃՁԳ: Հայր:

120. (1990) ՎԱՐԱԳՈՒՅՐ ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ, ՇԱՏ ՄԵՆ

Թ ի Ֆ ի ի ս ի ց

Հ. ՌՃՁԳ, մ. 1735 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Սուղ կապույտ մանուշե ֆոնի վրա վերագրության ակնհայտով, մուգ կարմիր, գեղին և մուգ կանաչ մանուշի կտորներից պատկերված են կենդանական, բուսական և երկրաչափական շատ հարուստ, գեղեցիկ դարպանախշեր: Ամբողջ վարագույրը բաղկացած է հինգ կամարակապ խորաններից: Մեջտեղի (երրորդ) խորանում Աստվածամայն է նստած, Հիսուսը գրկին, նրանից ցած սուրը Գեորգն է ձիու վրա, նրա ուղեկի սակ գեղանասարած վիշապը: Մնացած չորս խորանների մեջ, որոնք ավելի նեղ են, տարբեր ձևի ծառեր են, որանց ճյուղերի զագաթներին թռչուններ են նստած: Թռչուններ կան նաև ծառերի արմատների երկու կողմում: Խորաններից ցած, վարագույրի ամբողջ լայնքով զբված է արձանագրութունը: Արձանագրության սակ պատկերված է հետևյալը. մի ավետարանիչ լուսապատկով, ծաղիկ վրա մի թռչուն, մի պարկ (°), ուր և ոտմբաձև ծաղկազարդ: Նույնը կրկնվում է նաև վարագույրի երկրորդ մասում: Այդ երկու մասերի իրարից անջատվում են կենարձուժ տեղավորված ձիավորի միջոցով, որն ընկնում է ուղիղ վերահեղջու սուրը Գեորգի սակ վարագույրի չորս անկյուններում ավետարանիչներն են:

Յ(ի)շ(ատա)կ է ի վանքս Տաթևու ս(ուր)ը տաճարին ս(ուր)ը Առաքելոցն Պետրոսի եւ Պ(ո)ղ(ո)սի ի հոգոյն արվերցի մահա(կ)սի Շահնազարին եւ ծն(ո)ղ(ա)յն շահնազ(ա)րին եւ Թադուոյն կող(ա)կցին եւ մահ(տե)սի Հոռոմսիմասին:

121. (1925) ՈՒՐԱՐ

Տ ա ր և ի ց

(մ. 1738 թ.)

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Մետաքսից է, կապիտոնե և գծույն թելերով գործած: Ամբողջ ուրարը ծածկված է գեղեցիկ բուսական զարդանախշով. արձանագրութունը զբված է եղբուն: Փամանակը հավանաբար 1738 թ. է, քանի որ արձանագրության մեջ հիշատակվող անձինք հիշվում են նաև հաջորդ Ա 1903 ուրարի արձանագրության մեջ, որը թվագրված է 1738-ով:

Յ(ի)շ(ատա)կ է ի վանքս Տաթևու ս(ուր)ը տաճարին ս(ուր)ը Առաքելոցն Պետրոսի եւ Պ(ո)ղ(ո)սի ի հոգոյն արվերցի մահա(կ)սի Շահնազարին եւ ծն(ո)ղ(ա)յն շահնազ(ա)րին եւ Թադուոյն կող(ա)կցին եւ մահ(տե)սի Հոռոմսիմասին:

122. (1903) ՈՒՐԱՐ

Տ ա ր և ի ց

Հ. ՌՃՁԷ, մ. 1738 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Մետաքսից է, կապիտոնե և գծույն թելերով գործած:

Յ(ի)շ(ատա)կ է ի վանքն Տաթևու, ի ս(ա)ճ(ա)րն ս(ուր)ը Առ(ա)ք(ե)լ(ո)ց Պետր(ո)սի եւ Պող(ո)սի, ի հոգոյն պանծեցի Ովանէսի որդի Փարս(ս)տատանին հոգոյն եւ ի ձեռամբ արվերծեցի մահ(տե)սի Շահնազարին. ՌՃՁԷ: Թ(վ)ին:

123. (1707) ՎԱՐԱԳՈՒՅՐ ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ

Է ջ մ ի ս ծ ն ի ց

Հ. ՌՃՂ, մ. 1741 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Կենարձուժ պատկերված է էջմիածնի տաճարը, որի գմբեթից վեր երկու հրեշտակ են սավառնում և ձեռքով ցույց են տալիս գմբեթի վրայի խաչը: Տաճարի կողքին,

ամպերի մեջ Քրիստոսն է, աջ ձեռքով մուրճը բռնած, իսկ ձախով ցույց է տալիս տաճարի տեղը: Քրիստոսի ետևը աղափնակերպ Սուրբ հոգին է, ապա ամպերի մեջ Աստվածը՝ երկարամորուս փառանջ ձերուհու կերպարանքով: Վարդապետ շորս անկյուններում ավետարանիչներն են, մնացած տարածությունը ծածկված է բուսական զարդանախշով: Արձանագրությունը տակի եզրին է, երկու տողով և զբված է աստախախներով:

Յաս է: Փարդէս: ս(ուր)բ: Իշման: աիդի:
ալի: հօբըն: Բէժանու: մօբըն: Յադոնդուն:
Գոսանին: վորդի: Բէժանին: թվ(ին) ՌՃՂ:

124. (1951) ՎԱԿԱՍ

Ս ա ն ա հ ն ի յ ց

Հ. ՌՃՂԱ, մ. 1742 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Մտածված է բուսական զարդանախշով: Արձանագրությունը ներքեի եզրին է և երկու կողերին:

Յ(ի)շ(ա)տ(ա)կ է վարչամակր ա(է)ր Մեղքիսեթի
գասէրն նուրպէին, մ(ա)հ(տես)ի Փանոսի
կողակցոյն հ(ո)գ(ոյ)ն ի դուռն ս(ուր)բ
Յասութր՝ ՌՃՂԱ:

Ման:— 1. Անհատական ի և անկերթանելի:

125. (1909) ԳԼԽԱՐԿ ԽԱՐՏԱՎԱԿԱՍ

Էջմիածնի թանգարանից

Հ. ՌՃՂԲ, մ. 1745 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Կարմիր մետաքսի վրա պատկերված են 9 աստվածներ. յուրաքանչյուրի վրա զբված է անունը. արձանագրությունը եզրին է:

Յիշատակ է ա(է)ր Պետրոսին ի դուռն ս(ուր)բ
Գրիգորին, թիւն ՌՃՂԲ յս:

126. (1910) ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԽՈՒՅՐ

Տեղն աննայս է

Հ. ՌՄԴ, մ. 1755 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Կարմիր մետաքսից է, կլասիցոնով ու ոսկեթելով զործած, ընդելուզված կարմիր, կանաչ և կապույտ քարերով ու մարգարիտներով: Մի կողմում պատկերված է սուրբ կույսի Ավետման, մյուս կողմում Պաշկույթյան տեսարանները: Արձանագրությունը միայն մի կրկն է:

Ի վաել(ու)մն Յակուր վ(ա)րդ(ապե)տին, նկարող
Սուրիշանին. թվ(ին) ՌՄԴ:

127. (1923) ՍԿԻՆԻ ՆՄՆԿՈՑ

Ս ա ն ա հ ն ի յ ց

Հ. ՌՄԺ, մ. 1761 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Վարդապետն մետաքսից է, շրջանած, ոսկեթելով զործած: Մեջտեղը սրբազան գառն է: Արձանագրությունը եզրին է:

Յ(ի)շ(ա)տ(ա)կ է ծածկո(ց)ս մ(ա)հ(տես)ի
Ախէնտին դուռերն Ալմաս(ա)ին հոգուն,
ի դ(ու)ռն ս(ու)րբ Մարգիտին: թվ(ին) ՌՄԺ:

128. (1727) ՎԱՐԱԳՈՒՅՐ ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ

Էջմիածնից

Հ. ՌՄԺԲ, մ. 1763 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Վարդապետն մետաքսից է, գունավոր թելերով շատ զեղեցիկ զործած: Կենտրոնում սուրբ կույսի Ավետման տեսարանն է, եզրերը ծածկված են զեղեցիկ ծաղկավոր զարդանախշով: Արձանագրությունը զբված է ներքեում 8 տողով, աստախախներով:

Յիշ(ա)տ(ա)կ է խորհրդոյնոցի վարաբուրբ
արեւելցի տիւրացու Ղազարին կողակցուն
Բերսայրէին եւ որդուն Բարսեղին եւ
ձընողայցըն տէր Բարսեղին, Աղայմաթին,
Հոսօփոխմաին եւ համայն նընջէցելոցն
ի դուռն սուրբ Էջմիածնայ. թվին ՌՄԺԲ ին:

129. (1888) ՈՒՐԱՐ

Ա գ ու լ ի ս ի յ ց

Հ. ՌՄԺԲ, մ. 1763 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Արձանագրությունը զբված է եղել երկու ծալերին: Առաջին ծալը, որտեղ արձանագրության սկիզբն է, շկա, պահպանվել է երկրորդ ծալը, 7 տող արձանագրություններով:

...նընջեցելոցն եւ կենդան(ն)եացըն այս ըս
կեսսս Աբուլայ սուրբ Թումայ առաքելին

վանքն յիշատակ ավինք. եղև թվին
ՌՄԺԲ ին. յունվարի մէկին եղև, վերջէ:

130. (1467) ԽԱՐՏԱՎՈՒԱԿԻ ԿԼԽԱՐԿ

Տեղն անհայտ է

Հ. ՌՄԻ, մ. 1771 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Կարմիր մետաքսից է, կապիտանով գործած.

Ի վայելումն տիրացու Կարապետին
թվին ՌՄԻ ի ին յուլիսի ԺԵ ին

131. (216) ՍՐԲԻՉ (ՇՈՒՇՓՈՒ) ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ, ՍՊԻՏԱԿ ՆՈՒՐԲ ԿՏԱՎԻՑ

Տեղն անհայտ է

Հ. ՌՄԻԲ, մ. 1773 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Մայրերը գործված են դարչնագույն թելով, ծածկված է բուսական և թռչնակերպ
զարդանախշերով: Արձանագրութունը երկու ծալերին է.

Այս շահաէս տիրացու Գաւթի որդի պարօն
Պոզուին է, բարօզ (վ)այէ, թ(վին) ՌՄԻԲ:

132. (1775) ՍՓՈՌՑ

Տեղն անհայտ է

մ. 1774 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Սպիտակ մետաքսից է, ոսկե և գունավոր թելերով գործած. վրան կան մի քանի
քառակուսի շրջանակներ, գերակշռում է բուսական դարձանախշը: Արձանագրութունը
ներսի շրջանակի չորս անկյուններում է.

Ի վայելումն Տալիթային, թվին ՌԻԳՊ ին Բ
Կենտրոնական մասում պարսկերեն գրված է
اچاگه—Մաշալլահ:

Մտն.— 1. Մեր կարմիրով թվականը պետք է կարգալ ոչ թե ՌԻԻԳ, այլ ՌՄԻԳ: Հա-
վանաբար հարկուրավոր թվականի փոխարեն, որ ալտեղ պետք է լիներ Մ
կամ Բձ, գրել են ուղղակի Բ:

133. (1939) ԲԱԶՊՈՒՆ

Հ ա ռ ս ա ռ ի ս ա ն ի յ

մ. 1775 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Մուգ կապույտ մետաքսից է, կապիտանով ու ոսկեթելով գործած: Մեջտեղը խաչ
է՝ զեղեցիկ ծաղկամանի մեջ, շուրջը ծաղիկազարդ երկզով: Արձանագրութունը ներքևի
մասում է.

Ի վայելումն ս(ուր)ր Էջմիածնի նուիրակ Յովսէփ
կպ(ի)սկ(ո)ս(ի)ն, 1775 ի (Հա)շա(ա)րխ(ա)ն:

134. (1940) ԲԱԶՊՈՒՆ, N 1939-Ի ԶՈՒՑԳԸ

Հ ա ռ ս ա ռ ի ս ա ն ի յ

մ. 1775 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Յիշ(ա)ս(ա)կ է թիֆլիզի Ինիքեկենց Մկրտումի զուստր
հ(ա)նգ(ո)ւցե(ա)լ Վասիլախին:

135. (3670) ԵՄԻՓՈՐՈՆ

Հ ա ռ ս ա ռ ի ս ա ն ի յ

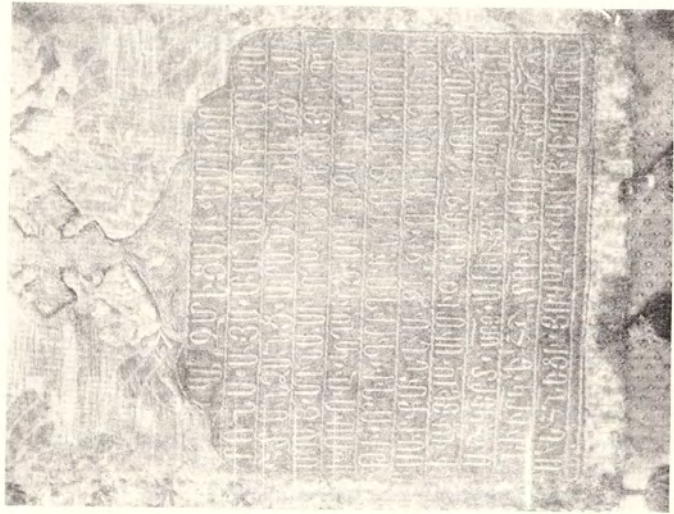
մ. 1776 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

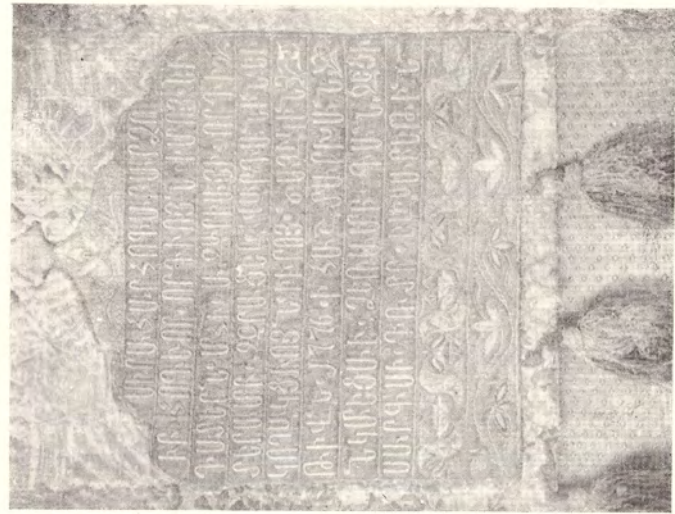
Արձանագրութունները երկու ծալերին են. մի ծալում 11 տող, մյուս ծալում
8 տող.

Առաջին արձանագրութունը.

Կարմեցու Կմիփորոնս այս մասնակցու(թեամ)ր
բարեպաշտ անձանց, արան(ց) եւ կանանց, նաև(ւ)
աղայ Մինասի կողակից Աննային, ս(ա)ր(ո)ն
Խոսրովի կողակից Մ(ա)րի(ա)մջանին, Մարութի
որդի Գրիգորին, Գրիգորի որդի Սարքսին եւ
Աղիղի որդի Վարդանին, ի վայելս Միմէօն
սրբ(ա)ղ(ա)ն Կ(ա)թ(ո)ւղ(ի)կ(ո)սի աշ(ա)կերտ,
ս(ր)բ(ո)յ աթ(ո)ւ(ո)յն Էջմիածնի նուիր(ա)կ
եւ Հ(ա)շա(ա)րխ(ա)ն(այ) առ(ա)ջն(ո)րդ
ս(ա)ն(ա)հնեցի Յովսէփ արքեպ(ի)սկ(ո)ս(ո)նին

Արձանագրութիւն. թիւ 5. № 135.

Արձանագրութիւն. թիւ 5. № 136:

Երկրորդ արձանագրությունը.

Սիրանար հոգաբարձու (թեամ)ը հողևոր սրղւոյն իմոյ եւ դասերն մ(ա)հ(տես)ի Ագարիայի սրղի, տերամբ զօրացի(ա)լ Վարդանին, եւ կողակցւոյն իւրոյ Մաղիկին. թիվն 1776, ի Հաշտարխան, Նկարեցաւ ձեռամբ Գանջեցի Սարգսի դու(ս)ար Ելիտարեթին:

136. (1927) ԵՄԻՓՈՐՈՆ

Լչմիւսմնի քանգաւանից

մ. 1779 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Կլապիտոնով եւ սոսկեթիւօյ շատ շքեղ գործած: Արձանագրութունը երկու ծալրին է, մի ծալրում 8, մյուս ծալրում 6 սող.

Առաջին արձանագրությունը.

Յիշատակ է եմիփորնոս այս թիֆլիզեցի Գուլասպոնց հանգուցեալ Յարութին սրղի պարուն Յովհաննիսի կողակից եւ Ղևոնդ պղանի դուսար Ոսկեսափորին եւ գասերն Մարիամին, ի դուռն

Երկրորդ արձանագրությունը.

Սրբոյ եւ մեծի աթ(ո)ուոյն Էջմիածնա, ձեռամբ Սիմէոն սրբազան կաթմաղիկոսի աշակերտ սանահնեցի Յովսէփ արքեպիսկոպոս(ս)ին Արզութեանց: 1779, յունվարի 1:

137. (1712) ԵՄՆՅՈՅ

Զմլուոնիայից

Հ. ՌՄԼ, մ. 1781 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Ան գուրնի նորը կտայից է, կլապիտոնով ու սոսկեթիւօյ գործած: Կենարտում մեծ շրջանակ է, սրի մեջ, մի այլ ճանահալոր շրջանակի մեջ խաշ է պատկերված: Ծածկոցի չորս անկյուններում սճափորված խաշեր են, շրջանակի չորս կողմում քերովրեներ եւ սերովրեներ, մնացած տարածութունը ծածկված է Տ թեանի ասպ-փաթիլներով: Արձանագրութունը շրջանակի եզրին է.

Յ(ի)շ(ա)տակ է Սէթենճի Սաշատուրին ի դուռն ս(ու)րբ առաքելոյն Քաղէոսի ի Իզմուրէ առ քի¹, թվ(ին) ՌՄԼ:

Ծան. — 1. Անհատականի է:

Արձանագրութուն № 133:

135. (1710) Սեղևնի նմեհոՅ, ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ

Հ ա ո ի ն ա վ ա ն ք ի ց

Հ. ՌՄԼԵ, մ. 1786 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Տառերը շատ խոսն են.

Յիշատակ սեղանի ծածկոցս
Հասանդալու վանիքն
ի դուսն ս(ուր)ը Ա(ստուա)ծածնայ, որ հանգցի
էդ¹ արարի մ(ա)հ(ահ)սի Պապեցանի որդի
մ(ա)հ(ահ)սի Յովանէսի կողա(կի)ց... մին²
հոյոհն, թւ.(ին) ՌՄԼԵ ին օ(զոս)դ(ո)սի Ա ին:

Նոսն. — 1. Վերծանել չհաջողվեց:
2. Վերծանել չհաջողվեց:

139. (1958) ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԽՈՒՅՐ

Տեղն աննայ է

մ. 1787 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Կենտրոնում Աստվածամայրն է՝ Հիսուսը գրկին, շուրջը բուսական զարդանախշեր են: Արձանագրութունը ներքևի կղրին է.

Յիշատակ է ջուղակցի էմիտղի որդի Մէլիքնազին
նկարեալ, Մկրտիչ Մէլիքնազն ետ էջմիածնի նւիրակ
Եփրեմ վարդապետին:

Բացի այդ, գլխավրի կրկու կողմերում զարդանախշերի մեջ մի տեղ գրված է՝ Ե Վ (Եփրեմ վարդապետ), մի այլ տեղ՝ Մ Մ (Մկրտիչ Մեկիքնազ) և թվականը՝ 1787 և 172: Գլխավրի մյուս կրեպին Մկրտության տեսարանն է:

140. (1786) ՍՓՈՒՅ ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ

Թ ի Փ լ ի ս ի ց

Հ. ՌՄՊ, մ. 1791 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Նուրբ ծիրանագույն ատլասից է, քառակուսի: Արձանագրութունը չորս անկյուններում է.

Սուքիաս Խաղարօվ, պարօվ վայլէ ի պարին, ամէն,
թվին ՌՄՊ ին:

141. (1899) ՇՈՒՐՁԱՌ

Կ ո ս ա ն դ ն ու պ ո լ ս ի ց

Հ. 1242, մ. 1793 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Կարմիր մետաքսից է, ոսկեթելով շատ գեղեցիկ զործած: Արձանագրութունը շուրջադի եռանկյունաձև ծալրին է՝ 7 սողով.

Յ(ի)շ(ա)ս(ա)կ է շուրջատս Մեծի Պոլսոյ
ոսկե(կ)արն¹ արհեստի վարպետաց, ի գահն
ս(ուր)ը էջմիածնի, 1242:

Նոսն. — 1. Կարծում ենք, որ այդպես պետք է կարգալ:
2. Թվականը չնալած արտերեն է, բայց հավանա սոմարով է:

142. (1933) ՇՈՒՐՁԱՌ ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ

Տեղն աննայ է

Հ. ՌՄՊԲ, մ. 1793 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Շատ շքեղ է, կրկու ծալրերին ընդարձակ եռանկյունիների մեջ գրված է միևնույն արձանագրութունը, յուրաքանչյուրը 12 սողից: Երկրորդ արձանագրութուն մեջ մի քանի քառ պակասում է.

Ա ս ա ջ ի ն արձանագրութլունը.

Յիշատակ է շուրջատս Բենկացի Չախնյ
հանդուցեալ մահտէսի եղիազար ամիրային
հոգւոյն, ի գահըն¹ սուրը² էջմիածին,
ձեռամբ որդւոցըն հարազատից մահտէսի
Նիկողայոս եւ մահտէսի Լսահփաննոս
ամիրայից: ՌՄՊԲ³ յօգ(ո)ստ(ո)ս:

Նոսն. — 1. Երկրորդ արձանագրության մեջ զանն:
2. Երկրորդ արձանագրության մեջ այդ յատը չկա:
3. Երկրորդ արձանագրության մեջ քիցն Հայոց ՌՄՊԲ:

143. (1764) ՆՄՆԿՈՅ ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ

Կ. Պ ո լ ս ի ց

Հ. ՌՄՊԲ, մ. 1793 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Արձանագրութիւն N 142:

Սպիտակ նուրբ քաթմանից է, կլասիտանով գործած: Կենտրոնում՝ շրջանակի մեջ Քրիստոսի սիմվոլն է՝ գառան կերպարանքով. մի ալլ շրջանակի մեջ գրված է արձանագրութիւնը:

Յ(Ի)չ(ա)ա(ա)կ է իւմբրցի Յիլճանճի օղու Գրիգորի որ(դ)ի Աղամին, ս(ու)ր Սարգիս եկեղեցուն, թ(վի)ն ՌՄԽԲ:

144. (1706) ՆԱՆԿՈՑ ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ

Գ Ե Ղ Կ Ե Ղ Կ Վ Ի Կ Ն Ի Գ

Հ. ՌՄԽԲ, մ. 1793 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Դարձնադուլն կտորից է, կլասիտանով ու օսկիթևրով գործած, կտրմիր մետաքսի շրջանակի մեջ: Ջեռագործը պատկերում է Քրիստոսի խաչելութիւնը: Սաչի վերին թևի վրա գրված է:

INRT |Յիտուս Նազովրեցի թագաւոր Նրեից|:

Աջ կողմում երկու զինվոր են կանգնած՝ վահանով ու սաղավարտով, զրաճ հագած, նրանցից մեկը զեղարդը խրել է Հիսուսի կրծքի մեջ: Ձախ կողմում կանգնած է Աստ-

վածամայրը՝ լուսապահովով: Սաչի վերին՝ աջ կողմում արևի նշանն է, ձախ կողմում՝ լուսնի: Սաչի սակ Աղամի գլուխն է: Արձանագրութիւնը ծածկուցի ներքեի մասում է, 5 սողով:

Յիշատակ է ս(ու)ր Գեղարդիս ծայկոցն ս(ու)ր էջմիածնայ գործակալ եւ վանքի ս(ու)ր Ա(ստուա)- ծածնի եկ(ե)ղ(ե)ցւոյ անարժան սպասաւոր ա(ե)ր Դաղարիս, իմ հարս Մարիամին, որք յօժար կամօք մեքովք եւ մեծաւ փափաղանօք ընծայեցաք ա(եաւ)- նամուխ ս(ը)ր(ս)յ Գեղարդին ի ձ(ե)ան Դանիէլ վար(զա)պ(եա)ին, թ(վ)ին ՌՄԽԲ:

145. (1714) ԳՈԳԵՈՑ ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ

Ս ա ն ա ճ ն ի ց

մ. 1794 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Բաց զեղնավուն մետաքսից է, կլասիտանով գործած: Պատկերված է Սաչելութիւն տեսարանը: Սաչի աջ եւ ձախ կողմերում կանաչք են՝ լուսապահներով: Արձանագրութիւնը ներքեի մասում է՝ երկու սողով: Արձանագրութիւն սակ մի լայն երկզ է գնում. որի վրա կան խաչածն եւ ոտբաձն դարձեր: Թ՛վականն արտերևն է՝ գրված կենտրոնական խաչի ներքեք: Աղամի գլխի անմիջապես տակը՝ գլխիվայր:

Յ(Ի)չ(ատակ)է Դղլար ընակեալ Նարիմանի որդի Յօհաննէսին եւ իւր կողակից Մէթանին, որ յետուս յ(Ի)չ(ատա)կ վ(ա)ս(ն) հողւոց իւրեանց զողոսցս ի դուսն Սանահնայ ս(ու)ր Ա(ստուա)ծածնին վար(ը)պ(ա)պ(եա)ինս

Գ Ե Ը

Նախ.— 1. Վերծանել չհաշտովեց:

146. (2213) ՎԱՐՍԿՈՒՅՐ ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ

Հ ա ո ի ն ա վ ա ն Ի ց

1795 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Հատարակ, նուրբ կանաչ մասուզի վրա պատկերված է Աստվածամայրը Հիսուսը գրկին: Դեմքերը պատկերված չեն: Արձանագրութիւնը ներքեի մասում է՝ բազմաթիվ աստախոսանքով եւ պատիվներով:

Յիչ(ա)ա(ա)կ է վարագուեսն ապ(ա)ջի՛ Խ(ա)չ(ա)տուրին եւ որդուն, ախ(րա)ցու Յ(ա)կարիս ձեռ(ա)ցս շին(ա)ծն է, ս(ու)ր

Ա(ստոււա)ծ(ա)ծն(ա)յ է յթի՛ զիբ(ա)ց
 պ(ա)տկերին, որ ս(ուր)բ Աուկ(ա)ս
 ալեհա(ա)ր(ա)նչին է նկ(ա)րիլ Հ(ա)ս(ա)ն
 Ա(ա)լու զ(ա)նքին, թվին ՌՄԽԳ ին:
 Ման.— 1. Ապաշի—թրք. ապ կորոզ:

147. (1725) ՄԱՅԻՈՑ ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ, ՄԵՆ

Հ ա ռ ս ա ր խ ա ն ի ց

մ. 1798 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Մետաքսից է, կապիտանով գործած: Արձանագրութունը ետեի մասում է, աստի վրա՝ 10 տողով:

Յիշատակ է սեղանածածկոցս զարարացի լուսահողի
 Իւզրաշու սրբի, ի Ք(րիստո)ս հանդուցեալ աղնուազան
 ասմէ եւ պարոն պօլիօվնիկ Ստեփան Գրիգորիչ Սուճբա-
 թովին, զօր ծնեալ էր ի թվին 1744, մայիսի 9 ին,
 եւ վաչկելալ ի կենցաղիս, վարելով անդորրաբար
 զկեանս իւր: Բայց մասն հասարակաց, հրամանաւ
 Արարչին ժամանեաց ի վերայ եւ հանդեաւ առ
 Ք(րիստո)ս, վասն որոյ հառն զընծայս ի գուռն
 առաքելոցն Պետրոսի եւ Պօղոսի ս(ուր)բ եկեղեցոյն:
 Ի թվին 1798, սեպ(տեմբեր)ի 27 ին ի Հ(ա)շա(ա)ր(խան):

148. (1949) ՎԱԿԱՍ ԻՐ ԽՈՒՅՐԻ ՀԵՏ ՄԻԱՍԻՆ

Էջմիածնի քանդաւանից

Հ. ՌՄԽԷ, մ. 1798 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Ճառ չքեղ է ու զեղեցիկ, վրաս կա 13 մարդկային պատեր. մեջտեղը Հիսուսն է:
 Հուլայի պատկերի վրա X է գծված, բոլոր լուսապատկերը մարգարտաշար են: Խոլըն
 ընդերզգլած է գունավոր քարերով (կանաչ, կարմիր, կապույտ): Արձանագրութունը
 վտիտի ներքին եզրին է, մի տողով:

Ի վաչկութեն Արարչեպետի, որ է յ(ի)շ(ա)տ(ա)կ
 ս(ուր)բ էջմիածնի, չքնաց թագ ընդ զ(ա)կ(աս)իս
 նկարի: Ի ՌՄԽԷ ի:

149. (1955) ՎԱՐԱԳՈՒՅՐ ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ, ՄԵՆ, ԳԱՀԱԶԱՐԿԻ

Հ ն ղ կ ա ս ա ն ի ց

մ. 1800 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

112

Կեղեցիկ բուսական զարդանախշերի մեջ պատկերված է Մկրտություն տեսարանը՝
 Հովհաննես Մկրտիչը ե Քրիստոսի սիմվոլը՝ սրբազան գառը: Արձանագրութունը ներ-
 քեի մասում է, մի տողով: Աշաղկութան սրժանի է իւրոյ բառի գրութիւն ձևը:

Յիշատակ է վարագուրս աղայ Մանուկ Յակոբջանեանն
 եւ կենակցին իւրոյ Քեկիլ խաթունին ի գուռն
 երեւանու Կոնստի ս(ուր)բ Յովհաննեսի եկեղեցոյն,
 յամի տ(եառ)ն մերոյ 1800 ի Հնդիկա:

150. (1759) ՍՓՈՒՈՑ-ՆԱՆԿՈՑ ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ

Տ ր ա պ ի զ ս ն ի ց

Հ. ՌՄԽԹ, մ. 1800 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Ճառ նուրբ, սպիտակ կապից է, ոսկե, արծաթի և գունավոր թիւերով գործած,
 քառակուսի զեղեցիկ շրջանակով: Չորս անկյուններում հրեշտակների գլուխներ են, զրանց
 արանքներում դամբարաններով ծաղիկներ: Կենտրոնում, կրթ շրջանակի մեջ Քրիստոսի
 սիմվոն է՝ սրբազան գառը: Արձանագրութունը սիտոցի ներքեի քառակուսի շրջանակի
 մեջ է:

Յ(ի)շ(ա)տ(ա)կ է Յով(ա)կիմին, Անն(ա)յին,
 Վարդենիին ի զ(ու)ռըն ս(ուր)բ Ա(ստոււա)ծածնին,
 որ ի Տըրապիզոն: ՌՄԽԹ:

151. (1790) ՄԱՅԻՈՑ ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ

Էջմիածնի քանդաւանից

Հ. ՌՄԾ, մ. 1801 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Նուրբ կապից է, բավական մաշված, տեղ-տեղ կարկառված: Կենտրոնում, կրթ
 շրջանակի մեջ սրբազան գառն է, չորս անկյուններում հրեշտակների գլուխներ են:

Յիշատակ է ծածկոցս Հեղինայ, թվ(ին) ՌՄԾ:
 Ամէն:

152. (1965) ԱՐՏԱՆՈՒՐԱԿՆԵՐ ՄԵԿ ԶՈՒՅԳ, ՈՍԿԹՆՈՎ ԿՈՐԾԱՆ

Ս ե վ ա ն ի ց

մ. 1804 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Յ(ի)շ(ա)տ(ա)կ է թագս տ(եառ)ն Դաւթի
 ս(ր)բ(ա)ղ(ա)ն կ(ա)թ(ո)ղ(ի)կ(ո)սին
 ի գուռն Սեւանս ս(ուր)բ յանապատին: 1804:

113

Տեղի անհայտ է

Հ. ՌՄՄԵ, մ. 1806 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Ներկամ է (տրաֆարետ), խիստ թեթիվ, քայքայված. պահպանվել է միայն մի մասը: Կիսատ է նաև արձանագրությունը.

... (ի) ւր ծնող Եսգութին եւ կողակից Ալթուն եւ սրբոցն նորին ի զ(ու)սն ս(ու)ր Ա(ստուածա)ծնի, ՌՄՄԵ:

Օճ ու նից

Հ. ՌՄՄԵ, մ. 1806 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Պատրաստված է դաճման տեխնիկայով: Վարագույրի վերին կեսը բաժանված է հինգ մասի, մեջնային՝ երրորդ բաժնում Աստվածամայրն է, Հիսուսը գրկին, աջ կողմում՝ առաջին բաժնում մի հոգևորական է, երկրորդ բաժնում Արքայաձիգը զոհարարության տեսարանը: Ձախ կողմում՝ չորրորդ բաժնում Քրիստոսի մկրտությունն է, հինգերորդ բաժնում՝ մի հոգևորական: Մկրտության տեսարանում կան հետևյալ արձանագրությունները.

- ա) Այս է Յովանէս Մկրտիչ հեծանոց չի ձեռին... սր սրբէ զմեզս աշխարի:
- բ) Չայն կղե յերկնից եւ սսէ. դայ է յորդի իմ սիրելի, զմայ լւայուք:

Վարագույրի երկրորդ՝ ստորին կեսի մեջտեղում թաշկուտի տեսարանն է. Քրիստոսի գլխավորները, խաչի վրա գրված է Յեթ՛՛, խաչի տակ Աղամիլ գանգն է և գրված է՝ մինչև ամէ: Աջ և ձախ կողմերում կանգնած են Մարիամը և Աննան՝ լուսապսակներով, իսկ Մարիամ Մագթաղիմացին նստել է գետնին և ձեռքերով գրկել խաչը: Սաչի վերևը՝ աջ ու ձախ կողմերում արևի և լուսնի նշաններն են, իսկ թեև իր տակ հրեշտակների գլուխներ: Թաշկուտի տեսարանի երկու կողմում պատկերված են Քրիստոսի 12 աշակերտները: Երկու շրջանակների մեջ գրված է.

- ա) Աւարեցաւ վա՛ վարայգորբս կաս ի դուսն զայլմ՝ անուն Յոհանու Օցնեցուն ս(ու)ր վանքին, ամէն:
- բ) Թ՛վին ՌՄՄԵ ին օբօստոսի աին գրեցաւ, ամէն:

Ողջ վարագույրը շրջապատված է գեղեցիկ բուսական զարդանախշի լայն գոտիով: Հիմնական արձանագրությունը անցնում է վարագույրի երկաթնական կտրվածքի մեջտեղով՝ մի տողով և ունի շատ առաստախներ.

իշայտակ է զայս վարագու(ր)ս չհչի՞ Սողոմոնին եւ ծնողացն Վարթանին, մորն եթարին, հարս Սրմախն, որդի Խաչօին եւ հանգուց(ե)ալ Շհանին, կողակցուն Մարիամին, որդուն ա(է)ր Ղազարին եւ հանգու(ց)եալ Թաթուին եւ հոգարդի ա(է)ր Խաչատուրի կողակիցի Հոռոմախին, Քամուրի թ(ո)ռ Ավետիսին, Յուզունի որդի Պապաի կողակից Մարքարիտին եւ որ ավիեալ են ի դուսն ս(ու)ր Յոհան Օճնեցու վանքին, թվ(ի)ն ՌՄՄԵ ին ամատ, օգոստոսի մէկին գրեցաւ . . . 3:

- Ծան.— 1. Կրկնություն:
- 2. Գուցի զ՛(ա)չի:
- 3. Վերծանելի չհաջողվեց. գուցէ գրիչի անձնն է:

Թ ի Փ լ ի ս ի ց

մ. 1808 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Պատրաստված է դաճման տեխնիկայով: Կենտրոնում Հովհաննես Մկրտիչն է, ձախ ձեռքին խաչ ու գրեշակ, աջ ձեռքը վեր բարձրացրած՝ երկու մատով խաչակնքելու: Կենտրոնական պատկերի աջ և ձախ կողմում 6-ական շրջանակների մեջ Քրիստոսի վարքը պատկերող տեսարաններ են՝ Աւետումն Հրեշտակին, Ծնունդն Քի, Քառասնօրեալ դայուսան Քի ի սաճարն, Մկրտությունն Քի, Գալուստն Քի լեռուաղմ, Ընթրիսն Քի ի վերնասանն, Լուսնալքս զոտս աշակերտացն, խաչելութիւնն Քի, Համբարձումն Քի, Գալուստն Հոգոյն սրբոյ, Վերափոխումն սր Աճածնի, Ալլակերպութիւնն Ք: Վարագույրի շրջանակի աջ և ձախ կողմերում Քրիստոսի 12 աշակերտներն են՝ սր Պորոսն, սր Պոգոս, սր Անդրէաս, սր Յակոբոս, սր Թովմաս, սր Փիլիպոս, սր Բարդուղիէոս, սր Յակոբոս, սր Սիմոն, սր Թադէոս, սր Մատթիայ, սր Արուսարաս: Վարագույրի վերին կողմի թաղավորների անուններն են՝ Մովսէս, Յեսու, Յոր, Սամուէլ, Նաթան, Դաւիթ, Եղիայ, Եղիսէ, Երեմիայ, Եղեկիէլ, Դանիէլ, Եսայի: Հիմնական արձանագրությունը վարագույրի ներքին կողմին է՝ երեք տողով.

Ընծանցի վարագուրս սրբոյ Ա(ստուա)ծածնի տաճարին, որ կառուցեալ կայ ի Թիֆլիզ, յիշատակ հանգուցեալք ծնողաց իմոց Եսայի եւ Մարիամին եւ հանգու(ւ)ցեալ եղբորն իմոյ Յովաննիսին, նաեւ որդոյ նորին Եսայի եւ քեան իմոյ Ստալիին եւ կողակցոյն իմոյ Մարթային եւ որդւոյ իմոյ Յակոբին եւ եմ ծառայ ամենայնի Յարութիւն Անշինեանց ցեղի, յամի ա(եառ)ն 1808:

Ա. Ե. Տ. Ա. Բ. Կ. ի ց

մ. 1811 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Կարմիր կտավից է, զսճած և շատ զեղեցիկ: Շրջափակված է բուսական զարդա-
 նախշով: Բաղկացած է երկու մասից: Առաջին մասում եռաչափական տեսարանն է, խաչի
 երկու կողմում Մարիամը և Աննան են: Խաչի վերևը զբոված է Յնթշ և արևի ու լուսնի
 պատկերներն են: Երկրորդ բաժնում սուրբ Դեորգն է ձիու վրա՝ նիզակով վիշապին ջախ-
 ջախելիս: Այդ երկու տեսարանների տակ, վարդապետի լայնքով զբոված է արձանագրու-
 թյունը: Վերսիշչյալ երկու տեսարանների շուրջը տեղափոխված են Բրիտանիա աշակերտ-
 ները, առաքյալները, որբերը հետևելու կարգով, ոչ կողմում, վերից-վար՝ սր Մատթէոս,
 սր Պետրոս, սր Անդրիաս, սր Մատթէոս, սր Քաթէոս, սր Յակոբ, սր Շմաւոն, սր Դու-
 կաս, ձախ կողմում վերից-վար՝ սր Մարկոս, սր Պողոս, սր Բարդղղիմէ, սր Յօհաննէս,
 սր Փիլիպոս, սր Յակոբոս, սր Քօմաս, սր Օհան:

Վերևը՝ Մօսէս, Յիսուս, Յօր, Սամուէլ, Նաթան, Դաւիթ, Եղեալ:
 Ներքեւ՝ Եղիսէ, Երիմիա, Եզրիէլ, Դանիէլ, Յիսայի, Յօսէ, Ամոս:
 Հիմնական սրճանագրութիւնն է:

Յ(ի)շ(ա)տ(ա)կ է վարագոյրս չարվազար Յօհանէսին
 կ(ո)ղ(ա)կից թուամարին, որդոյն Աւէտիքին և
 կ(ո)ղ(ա)կից Բայրնին ի դուռն Աշտ(արակ)ս ս(ուր)ը
 Դէորդեա եկ(ե)ղ(ե)ց: յոյն, թվին 1811 ին:

157. (1709) ՎԱՐԱԿՈՒՅՐ ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ

Տեղն աննայս է

մ. 1811 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Պատրաստված է զսճման տեխնիկայով, ծաղկավոր զարդանախշերի հետ մեկտեղ
 մի քանի տեղ զբոված է երեք տողով հետեւյալ արձանագրութիւնը.

Անուն հօր եւ որդոյ եւ հոգոյն պրբոյ, ամէն:

2-րդ տողի սկզբին զբոված է ՏԲ նուրն տողի վերջին՝ 1811: Բացի այդ, առանձին
 վարդապետի մեջ գլխի վայր զբոված է Ան:

158. (1717) ՎԱՐԱԿՈՒՅՐ

Հ ա ո ի ճ ա վ ա ն ք ի յ

Հ. ՌՄԿԳ, մ. 1814 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Ձեռագործ է, երկու սյունների վրա բարձրացող կամարի տակ մի աղոթող կին է
 պատկերված, ձեռքերը կրծքին խաչած: Արձանագրութիւնը պատկերի տակ է՝ 7 տողով.

Յ(ի)շ(ա)տ(ա)կ է վարագույրս թօփչոնց Մօսէսին և
 որդոյն Մարգիսին և կնոջն և երկու դստերացն,
 սր ևս Բասենու վանից ս(ուր)ը Ա(ստուա)ծածնա
 հօթը վիրաց պատկերին, ՌՄԿԳ ին:

159. (1896) ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ՍԱՂԱՎԱՐՏԻ (ԵՌՈՅՐԻ) ՄԱՍԵՐ

Տեղն աննայս է

մ. 1818 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Բաց վարդագուրն թափիչից է, ոսկեթելով զործած, 4 կտորից, արձանագրութիւնը
 տակի եզրին է.

Յ(ի)շ(ա)տ(ա)կ է ս(ա)ղ(ա)վ(ա)րդս կօշկար
 վարդատաց ի դուռն ս(ուր)ը Փրկչին, 1818 ին
 սեկ(անմբերի) 13:

160. (1850) ՈՒՎԱՄ

Էջմիածնի թանգարանից

մ. 1819 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Կարմիր մետաքսից է, վրան ոսկեթելով գործած են հրեշտակների գլուխներ: Շրջա-
 նակը խաչածն զարդերից է, արձանագրութիւնը տակի մասում է երկու տողից, բա-
 ժանված երկու մասի.

Առաջին մաս.

Ուրարս ի վայելումն սր(բո)յ էջմիածնի միարան
 ս(ը)ը(ա)ղ(ա)ն թովմաս վարդապետին: 1819:

Երկրորդ մաս.

Առաջին թագուհի, աղախինս Ա(ստուծո)յ: Եւ
 փոքրիկ օրիորդն իմ Մարիամըն ընծ(ա)եց(ա)ք:

161. (1715) ՎԱՐԱԿՈՒՅՐ ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ

Էջմիածնի թանգարանից

մ. 1819 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Բաց կապույտ մետաքսից է, գունավոր և արծաթե թելերով շատ զեղեցիկ գոր-
 ծած: Վարագույրի ներքեւ պատկերված է մի եկեղեցի, որի երկու կողմում մեկական
 զանգակատուն կա, իսկ վերում՝ արևի և լուսնի նշանները: Արձանագրութիւնը ներքեւի
 եզրին է, մի տողով.

Յ(ի)շ(ա)տ(ա)կ է երեւ(ա)նցի շ(ա)մ(ա)ղ(ա)ե(ա)ն
 հ(ա)նց(ո)ւցե(ա)լ Յ(ո)վհ(ա)նն(ի)սի որդի
 ս(ի)ւզնի վ(ար)պետ Մկրտ(ո)ւմին ևւ շ(ա)մ(ա)ղ(ա)ղին,
 ի դուռն ս(ուր)ը էջմիածնաց: 1819 մայիսի 12:

162. (5515) ՇՈՒՐԱՍԻ ՎՐԱՅԻ ԽԱԶ

Կա մ ա խ ի Յ

Հ. ՌՄԿԸ, մ. 1819 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Երկնագույն մետաքսից է, մարմնագույն սպիտակացրակով: Արձանագրությունը զբր-ված է սենավորված խաչի մեջ՝ 8 սողով:

Յ(Ի)Ղ(ա)տակ է շուրջառս կամախոյի Պօյաճեան Գրիգոր ամիրային և Սարբայ խաթն(ւ)նին և ծնողացն Սարգսին և Խոմարին, ՌՄԿԸ ին:

Ման.— 1. Պետք է լինի ՌՄԿԸ ին:

Արձանագրություն № 162:

163. (2219) ԳՈՏԻ

Տեղն աննայս է

մ. 1824 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Գարշնագույն մետաքսից է, սակեղծ սատերով:

Յիշատակ է Ասմեանցի Գրիգորի գուսարն թուշիկին հօգուան: 1824:

164. (1755) ՆՈՆԿՈՑ ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ

Ս ա ն ա ն ի ի Յ

մ. 1824 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Կիտրնագույն ապրանքից է, կապիտոնով գործած: Կենտրոնում կտր շրջանակի մեջ պատկերված են Աստվածամայրը և Հիսուսը: Մնացած տարածությունը և երկըր զարդարված են ծաղկանախշերով: արձանագրությունը կտր շրջանակի տակ է՝ երկու սողով:

Յ(Ի)Ղ(ա)տակ է կենապ Վասիլ Արղութեան 1824:

165. (1746) ՆՈՆԿՈՑ ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ

Վ ս ւ ւ Վ ա ն ի ի Յ (Հսուսոս)

Հ. ՌՄՀԳ, մ. 1824 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Կենտրոնը ծաղկազարդ կտրից է, շրջանակը Վասաչ մետաքսից: Արձանագրու-թյունը ներքին մասում է՝ երկու սողով: աստերը գործած են կապիտոնով:

Յ(Ի)Ղ(ա)տակ է ծ(ա)ծ(ա)կ(ա)յս ՄՏԿՆ՝ մահա(և)սի
Յ(ա)վ(հան)ն(Ի)սի կ(ա)ղ(ա)կ(Ի)յ Վ(ա)րդ(անու)ղ(Ի)ն
և արդ(ո)ցն Յ(ա)կ(ա)ր(Ի)ն և Կ(ա)ր(ա)պ(և)տ(Ի)ն,
թվ(Ի)ն ՌՄՀԳ ի դ(ու)ռն Զօշախանից:

Ման.— 1. Վերձանել Հնաջողից (մկրտարանի):

166. (1942) ԿՐՆՎԱՆ

Կ ա ր ի ն ի Յ

Հ. ՌՄՀԳ, մ. 1825 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Սպիտակ մետաքսից է, կապիտոնով և գունավոր թելերով գործած. ծածկված է ծաղկազարդ, դեղնեղիկ նախշով: Երկաները նույնպես ծաղկազարդ են: Արձանագրությունը կենտրոնում է՝ 6 սողով:

Ի վաելուսն Վարդուինին, թվին ՌՄՀԳ ին:

167. (1734) ՎԱՐԱՅՈՒՅՐ

Կաւմիւր վաւնից

Հ. ՌՄՀԳ, մ. 1825 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Պատրաստված է վերագրութւան տեխնիկայով՝ կարմիր, կապույտ, շագանակագույն և սպիտակ կտրներով:

Յ(Ի)Ղ(ա)տակ է Գր(Ի)գորին արդի
թուսն Մելքոնի զուսն Կ(ա)րմ(Ի)ր վանից,
թու(Ի)ն ՌՄՀԳ ին:

Ման.— 1. Վերձանել Հնաջողից, գուցե ա(ու)քս(ու)յն, գֆտիկ բառից:

168. (1897) ՎԱՐԱՅՈՒՅՐ

Էջմիածնի քանդաւանից

Հ. ՌՄՀԶ, մ. 1827 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Արձանագրություն № 168:

Սպիտակ ֆոնի վրա դարձնագուն թելերով գործած, արձանագրութիւնը երեք տողով է, ընդորոժ առաջին և երկրորդ տողերի տառերը թռչնակերպ են, միակցված բուսական զարդանախշի հետ, երրորդ տողի տառերն ուղիղ են.

Յիշատակ է վարպետը տիրացու Մարտիրոսի որդի Մելիքին և իւր որդի Գէորգին, ի զուտն ս(ուր)ը Ա(ստուա)ծածնին, ՌՄՂԶ մայիս:

169. (1885) ԾԱԾԿՈՅ

Պ Ա Ո Ա Ն Ի Կ Գ

մ. 1837 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Մուգ զարձնագուն թավիշից է, սակ և զունավոր թելերով գործած: Կենտրոնում երկկանթանի անոթի միջից բարձրանում է մի գեղեցիկ կենաց ծառ, որը ճյուղավորվում է երկու մասի, ծանրաբեռնված պտուղներով ու ծաղիկներով: Մեջտեղում խաչ է պատկերված, շրջանակը ևս ծաղիկազարդ է: Արձանագրութիւնը ներքեի մասում է՝ կրկու տողով.

Յ(ի)շ(ա)ա(ա)լ է Ապօվենց պարուն Աբ(ա)ղի հ(ա)րս պ(ա)րկեշա(ո)ւհի եղիս(ա)լիթի 1837:

170. (1747) ՎԱՐԱԳՈՒՅՐ ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ

Ս Լ Ա Ն Ի Կ Գ

մ. 1838 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Շատ մաշված է, պտուկերում է սուրը կուրսի Ավետման տեսարանը, շրջանակը ծաղիկազարդ է, արձանագրութիւնը ներքեի մասում է, կրկու տողով.

Յիշատակ է ս(ուր)ը Սեանայ, ի տանէ Աթմարվեանց 1838 յամի:

171. (1953) ՇԱՊԻԿ ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆԻ

Էջմիածնի քանգարանից

մ. 1842 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Բաց վարդագուն, խոնացած մետաքսից է, սակիթելով գործած: Նվիրել է Էջմիածնի թանգարանին Տիրալը կպիտեպտաբ, որն այն հանել է եվրատորիայի հարց ս. Նիկողայա և կիզեցու անպես իրերի միջից: Արձանագրութիւնը երեք մասից է, առաջին և երրորդ մասերն իրար հետ են կապվում, հիմնական արձանագրութիւնը երկրորդ՝ մեջտեղի մասում է, կրեք տողով.

2-րդ մաս.

Յ(ի)շ(ա)ա(ա)լ է շապիքս ի Դեղիվ քաղաքի, եղիս հ(ա)ս(ա)րակ ժողովըրոցմէ, շնորհ(ա)լն հանգուցե(ա)լ

Սըբուհի Կարպետովնայի 1842 սեպ(տեմբեր)ի 4:

1-ին մաս.

Ընծա գս(ը)ծակատար

3-րդ մաս.

Մուրասովէն է:

172. (1889) ՎԱԿԱՍ

Պ Ա Ո Ա Ն Ի Կ Գ

մ. 1850 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Բաղիպած է 13 պատկերից՝ Գրիտունն իր 12 աշակերտներով.

Յիշատ(ա)լ է վակասս եղիսարեթի Յոհանես և և հանգուցեալ առն իրոյ Կ(ա)ր(ա)պետին Աբովե(ա)յն, ի վայ(ե)լ(ու)ն ա(է)ր Բարսեղ Աբովե(ա)յն 1850 ամի:

173. (1740) ՎԱՐԱԳՈՒՅՐ ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ, ՓՈՒԲՐ

Արդվի գլուղից (Լոռի)

մ. 1851 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Բաղիպած է կրեք մասից. վերին մասում պատկերված են Սուրբ հոգին և երկու սրբեր, հերշտաներ, ծաղիկներ: Յածի մասում, մեջտեղը Խաչելության տեսարանն է, աջ և ձախ կողմում 4-ական առաքյալներ են կանգնած: Երկու խուճր 2-ական ֆիգուրա էլ տեղավորված են ներքեի կզրի ծալրերին:

Մեջտեղի մասում, կենտրոնում Աստվածածինն է շխուսը գրկին, աջ կողմում Ավետման տեսարանն է, ձախում՝ Մկրտության: Մկրտության տեսարանի վրա գրված է.

Դրայն ի յերկնից վկայեալ, որ ասէ՛ դա է որդի իմ: դա՛ս լուարուք:

Վարպուրի ազատ տարածութիւնը ծածկված է ծաղկազարդ գոտիներով: Արձանագրութիւնը մեջտեղում է կրկու տեղով, տակերը գծված են ներքի շշտա տեղ շնչվել են և հազիվ են կարգացվում: Արձանագրության մեջ հիշվող Արաղեան Եղիսարեթը հանդիպում է նաև № 1885 ծածկից արձանագրության մեջ.

Չեսամբ ——— աշխատեալ վարպուրս վասն աւաղանի Ս(ուր)ը Մաշգունց եկեղեցուն յՕՃնոյ հաս յիշատակ

հոգոյ հա(րագատ ամուսնոյ մե)րոյ Կարապետա Աբրահան
պարկեշտուհի Եղիարեթ Յօաննանեան, 1851 ամի,
դեկտեմբերի 11:

Այս արձանագրութիւն ներքեւմ, մեջտեղը զիտատերով գրված է.

ՅՆՔՀ (Յիսուս Նազովրեցի թագաւոր Հրէից)

ՅՍ ՔՍ (Յիսուս Քրիստոս)

Ամէն:

174. (1769) ՆԱՅԿՈՅ ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ

Վ ա ն ի ց

մ. 1860 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Նորը սպիտակ կտավից է. շորս անկյուններում ոսկեթելով արված են ծաղիկներ և արձանագրութիւններ: Տասերից մի քանիսը մաշվել են, վրան կարկասան է արված: Ըստ առանձին անկյունների արձանագրութիւնը հետևյալն է.

1-ին անկյուն—Ա(ստուա)ծ կատարմանը հասուցի փետր(ւարի) 17

2-րդ անկյուն—Ուխտեմք միտքան, Փաստար:

3-րդ անկյուն—Ս(ուր)ք նշանման 1860:

4-րդ անկյուն—Ի սեր կրօնու—ան—ա—ու—ւ

Ա(ստուա)ծ կատարմանը հասուցէ, ուխտեմք միտքան,

ս(ուր)ք նշանման, ի սեր կրօնու.—ան Փաստար

—ա—ու—ւ փետր(ւարի) 17, 1860:

175. (1753) ՆԱՅԿՈՅ ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ

Ք ի ֆ լ ի ս ի ց

մ. 1873 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Շրջանուծն է, մետաքսի մաս կրողիտանով գրվածն: Կենտրոնում ճատագոյժախոր շրջանակի մեջ սրբոցան գրան է. կլիկը և միջին մասը շրջանակը ծաղիկազարդ են. արձանագրութիւնը միջին շրջանակի տակ է.

Ընծանց Արաէմ Վարձիգուլեանցն, 1873 ամի օգոստոսի 15 ն

176. (1928) ԵՄԲՈՐՈՆ

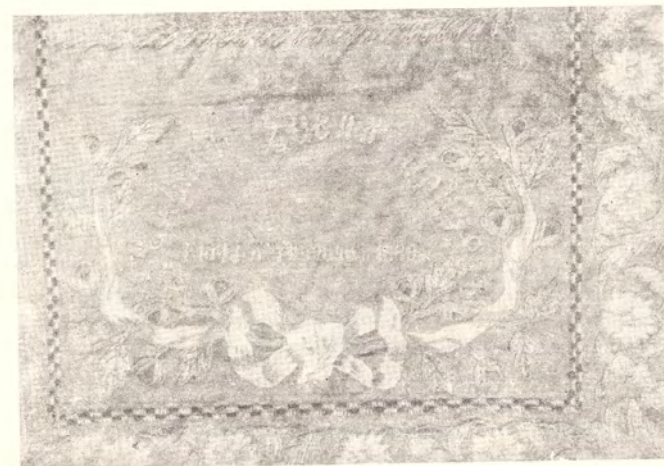
Ք ի ֆ լ ի ս ի ց

Հայկի աւմարով ՏՅՁԱ. մ. 1889 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Կարմիր մետաքսից է, զունավոր և ոսկեթելով զործած շատ զեղեցիկ ծաղկազարդով: Քժականը նշանակված է և՛ փրկչական՝ 1889 թ. և՛ հուլիսին տատերով ՏՅՁԱ.—4381: Այլ զեղաբուծ պետք է հաշվել հետևյալ կերպ՝ 4381—1889—2492: Ստացվում է լուսն Հարց կամ Հարկա սամարը.

Առաջնորդ հայոց Վրաստանի Մամբրէ եպիսկոպոս
Սանասարեան, ի թիւն փրկչական 1889, ի թիւին հայոց
ՏՅՁԱ:

Արձանագրութիւն Ն 176:

Էջմիածնի քանդաւանից

մ. 1901 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Արձանագրութուն Ձ 177:

Ի յիշատակ իմ հանգուցե(ա)լ ամուսին Բարա բէկ
Թիւնիբէկեանցի եւ իմ, նուիրեցի ս(ուր)բ Էջմիածնի
Թանգարանին 11 հաս ոսկի, 110 հ(ա)տ արծաթի եւ 15
հ(ա)տ պղնձի ճին զբաններ, իրենց վաճառք պահարանոր
ի 15 նոյեմբերի 1901 ամի ի ք(աղաքն) Շուշի, Ոսկի
Մ. Թիւնիբէկեանց:

178. (1486) ԽԱՐՏԱՎԻԱԿԻ ԳԼԽԱՐԿ

Տեղն անհայտ է

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Կարմիր մետաքսի վրա կապիտանով սնամբոված կենաց ծառեր եւ թռչուններ են
գործած.

Ի վախումն Ք(րիստոս)ի ծ(ա)ն(ա) Յօհ(ան)ճ(ա)յնի:

179. (1905) ՎԱԿԱՍ

Տաթևից

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Կանաչ մետաքսից է, ոսկեթելով գործած, 12 բաժնից: Առաքյալների փոխարեն
սնամբոված կենաց ծառեր են: Արձանագրութունը եզրին է՝ տառափայտերով.

Յիշատազ է աղույցի սորմ(ա)ծ հողի նեղօղոսի
զուստոր Յէրիքնայ(ին), վազախըս է ի գուսն:

180. (1945) ՎԱԿԱՍ

Էջմիածնի քանդաւանից

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Բաղիւրացած է 13 բաժնից, կենտրոնում խոչված Հիսուսն է, շուրջը 12 աշակերտ-
ները, որոնք զուստոր թիկերով են գործած, իսկ ամբողջ ֆոնը ոսկեթելով: Արձանա-
գրութունը ներքեում է. մի սողով.

Յիշատակ սիրոյ անն բարւոյ ի վախումն սարկաւազ
Յովհաննէս Աւղարյուսեան Երեւանցոյ ի վիւղաքաղաքէն
Կարփոյ:

181. (1961) ՍԿԷԻ ՆԱՆԿՈՑ

Էջմիածնի քանդաւանից

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Երկնագույն մետաքսից է, ոսկեթելով գործած, շրջանակ: Կենտրոնում սրբազան
զառն է. արձանագրութունը երկու շրջանակների մէջ է.

Յ(ի)շ(ա)տ(ակ) է ծածկոցս Մելքոնին զսաբն
եղինէին հոգուն ի գ(ու)սն ս(ուր)բ Նիկողոսոս(ի):

182. (1749) ՆԱՆԿՈՑ ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ

Էջմիածնի քանդաւանից

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Կարմնագույն թավիշից է. կենտրոնում Տիրամայրն է Հիսուսը գրկին, գլխակերև
ազափայտերով Սուրբ հոգին, ծածկոցի աջ ու ձախ կողմում 6-տական շրջանակների մէջ
12 առաքյալները Պատկերները զուստոր թիկերով են գործած, արձանագրութունը՝
ոսկեթելով.

Յիշ(ա)տ(ակ) է պ(ա)տկ(ե)րս Շողան Առաքելով:

183. (1711) ՍԿԷԻ ՆԱՆԿՈՑ

Էջմիածնի քանդաւանից

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Սպիտակ, հուրք քաթանից է, ոսկեթելով գործած: Կենտրոնում, շրջանակի մէջ
սրբազան զառն է, չորս անկյուններում պատկերված են հրեշտակների գլուխներ, կիսա-
լուսին եւ աստղեր: Արձանագրութունը կենտրոնական շրջանակի շուրջն է՝ երկու սողով:

Յ(ի)շ(ա)տ(ակ) է սկնոյ ծածկոցս ի Դիլիպէ
բնակեալ Գաւիթ աղայի կենդանո զաւակաց՝ Սարգսին,
Մարտիրոսին եւ Եփրոսինէին, որք հոտուն ի ս(ը)բ(ս)յ
Էջմիծին ձե(սամբ) Ա(ստուս)ծաս(ս)ւր հպ(ի)ս(կոպոս)ին:

184. (1989) ՎԱՐՎՈՒՅՐ ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ

Նուր-Բայազետից

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Բանազարդ է, վրան պատկերված է Քրիստոսի կրանքն ու վարքը.

Նքիարիչ վանայգուլիս Պօղոս պատկերայճան ի
Նոր Բայազետի Տ(է)ր Մուսէսով:

Տ ա ր և ի ց

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Կարմիր մետաքսից է, կապիտանով զործած: Երկու ծայրերին պատկերված է նույն տեսարանը՝ ոսկեթելով զործած խաչ, որի չորս թևերի մեջ և կենտրոնում շրջանակներ են: Կենտրոնի շրջանակի մեջ գրված է Յ(խու)ս Ք(րխաս)ս, աջ թևի շրջանակի մեջ Մ(ա)թ(և)ս, ձախ թևի շրջանակի մեջ՝ Մ(ա)րկ(ո)ս, վերին թևի շրջանակի մեջ՝ Յ(ով)Տ(ա)յն(է)ս, սակի շրջանակի մեջ՝ Ղ(ո)ւկ(ա)ս: Ինչպես Քրիստոսի, աջպես էլ սվետարանիչների գլուխներին լուսապսակներ կան և զեմքերն արլուստ են:

№ 2221_ա-ի վրա.

Յ(Է)Ղ(ա)ս(ա)Կ է հմիփոր(ո)յն է Բարսե-

№ 2221_բ-ի վրա.

դին առ Ներսէս վ(ա)րդ(ա)պ(ե)տն:

186. (1957) ԽՈՒՅՐ

Տեղի անհայտ է

Հ. ՌՃՂԳ, մ. 1724 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Կարմիր մետաքսից է, կապիտանով, ոսկե և դուստր թելերով զործած, ընդհուպ ված է մարգարիտներով և դուստր քարերով: Մի կողմում պատկերված է Աստվածածինը Հրատար գրկին, մյուս կողմում՝ Քրիստոսի Սաչկու թվան տեսարանն է:

Տիմոթէոս եպիսկոպոս Եւզոկիացի, թվ(ին)

ՌՃՂԳ ին:

Ե. ՊՂՆԶԵ ԻՐԵՐԻ ՎՐԱ ԳՐՎՈՑ ԸՐՁԵՆՆԳՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

187. (6089) ՍԵՂԱՆ-ՍԻՆԻ, ՄՆԸ

Ջ ու լ յ ա յ ի ց

Հ. ՋԻԶ, մ. 1477 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Պղնձից է. ամբողջ մակերեսը փորագրված է. պատկերված են Ջզգիտի ամուսնի, զանազան ֆանատիկ կենդանիներ, բուսական և կրկրաշափական հարուստ զարդանախշեր: Վրան կան հալերեն և արաբերեն արձանագրություններ: Բնրում ենք միայն հալերեն արձանագրությունները: Կենտրոնի շրջանակում գրված է սինին պատրաստող վարպետի անունը.

Ի թվիս ՋԻԶ շինեցաւ սեղանս ձեռամբ
Կուսձի վարպետին:

Ե դ ը ի վ ը ա յ ի արձանագրութլուսնը.

Թվիս ՋԻԹ ի ստեղծողին ըտրդուց սեղանս լցեալ
ամենալից հալալ արդեանցն է Պուտախին, ի վաելուսն
որդոց նորին խոճա Միրաբին և. հարպտա Յակըբին:

Մ ի շ ի ն մ ա ս ու մ .

Պարոն Վարդ Ա(ստուա)ծատուր:

Մ յ ու ս արձանագրութլուսնը դարձլալ միջին մասում .

Սաքար պէկ(ի) ս(ը)դի Այսին:

Ինչպես պարզվում է արձանագրություններից, սինին ունեցել է մի քանի տեր, սրոնք իրենց անունը, որպես հիշատակ թողել են վրան:

188. (2549) ԱՓՍԵ (տրամ. 26 սմ)

Ն ո ը - ն ա խ ի ջ և ա ն ի ց

Հ. ՌՃԼ, մ. 1659 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Սու.թլուշայ ՌՃԼ:

189. (2635) ԿԱՆՔԵՂԻ ՊԱՏՎԱՆԳԱՆ ԵՌՈՏԱՆԻ

Տեղն աննայս է

Հ. ՌՃԺ, մ. 1661 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Յիշատակ է Ջոզեֆի Բարսեղին, որդի Ամիրին, թվին ՌՃԺ:

190 (1885/19) ԹԱՍ ԵՌՐԸ (արամ. 20,5 սմ)

Էջմիածնից

Հ. ՌՃԼԶ, մ. 1687 թ.

Հրատարակված է Յուզակ . . . էջ 5

Յ(ի)շ(ատ)ակ է Շուսու թեցի Գուրթի որդի Մարգարային ի դուռն վանաց սրբուհոյն Գայրանեայ, թվին ՌՃԼԶ:

191. (1885/7) ՍԱՀԱՆ (արամ. 22 սմ)

Էջմիածնից

Հ. ՌՃԼԶ, մ. 1687 թ.

Հրատարակված է Յուզակ . . . էջ 5

Յիշ(ատ)ակ է թոխաթցի Անդրխասին ի դ(ու)ռ(ն) վանաց սրբուհոյն Գայրանեայ, թվին ՌՃԼԶ:

Նան.— 1. «Թոխաթցի» և «Անդրխասին» բառերը շրջանակի մեջ գրված են իրար դիմաց. վերձանութան մեջ բերում ենք իրար կողքի. նկատի ունենալով իմաստը:

192. (2471) ԾՆԾՂԱ ՄԻ ԿՈՂՔԻՑ ՃԵՂՔՎԱՆԸ (ար. 24,5)

Էջմիածնի քանդաւանից

Հ. ՌՃԼԸ, մ. 1689 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Յ(ի)շատ(ա)կ է մողթասի Գաղպարին, որ հու ի դուռն Սուլայ ս(ու)ր Սարգիս զինաւորին, թվին ՌՃԼԸ:

193. (1885/43) ՍԱՀԱՆ (արամ. 26,5 սմ)

Էջմիածնի քանդաւանից

Հ. ՌՃԽ, մ. 1691 թ.

Հրատարակված է Յուզակ էջ 5

Յիշատակ է ի սեղանատուն սրբոյն Էջմիածնի ի Տ(ա)յր(ա)ս(եռու)թե(ան) ա(հատ)ն Եղիազար, ՌՃԽ թվին:

194. (2545) ՊԵՍԿ (արամ. 16 սմ)

Թ ո խ ա ր ի ց

Հ. ՌՃԽԲ, մ. 1693 թ.

Հրատարակված է Յուզակ էջ 6

Յ(ի)շ(ատ)ակ է Թոխաթու Տաշմէրաի վէնու. Եկեղեցու սիրացուներուն ի դ(ու)ռն ս(ու)ր Էջմիածին, թվին ՌՃԽԲ:

195. (4163) ՇԵՐԵՑ

Թ ո խ ա ր ի ց

Հ. ՌՃԽԲ, մ. 1693 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Յ(ի)շ(ատ)ակ է թոխաթցի մղասի Սաշատուրին ի դ(ու)ռն ս(ու)ր Բշմիածնայ, թվին ՌՃԽԲ:

196. (1885/4) ԹԱՍ (արամ. 24,5)

Թ ո խ ա ր ի ց

Հ. ՌՃԽԲ, մ. 1693 թ.

Հրատարակված է Յուզակ էջ 5

Յ(ի)շ(ատ)ակ է թոխաթցի Ղարաչիօղին սրբուհու Ռփանէսին, ս(ու)ր Էջմիածնայ, թվին ՌՃԽԲ:

197. ա. (2738) ԻՆԾՂԱ, ԵՅՐԸ ՔԹՉ ՔՈՅՔԱՅՎԱՆԸ (արամ. 22 սմ)

Էջմիածնի քանդաւանից

Հ. ՌՃԽԳ, մ. 1695 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Յ(Ի)շ(ա)ս(ա)կ է Պեարսսի սրդի Կարապետին,
Մ(ս)ր(Ի)րոս(Ի)ն Ի դ(ու)նն ս(ու)ր Գրիգորի,
թվ(Ի)ն ՌՃԽԳ:

197ր. ԾՆՆՊԱ (արամ. 22 սմ)

Տեղն անհայտ է

Յ(Ի)շ(ա)ս(ա)կ է Պեարսսի սրդի Կարապետին,
Մարտիրոսին, Ի դ(ու)նն ս(ու)ր Գրիգորի,
թվ(Ի)ն ՌՃԽԳ:

198. (4278) ՍԵՂԱՆ-ՍԻՆԻ (արամ. 90 սմ)

Տեղն անհայտ է

Հ. ՌՃԽԳ և Ռ(Մ)Ե, մ. 1695 թ. և 1756 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Ի վայելումն մղտևի Այվազին, թվ(Ի)ն ՌՃԽԳ Ին:

Մի գարգանախաչի մեջ գրված է.

Մղտևի Արաթէնի սրդի Ռվանէս, թվ(Ի)ն ՌԲԵՂ:

Ման.— 1. Մեր կարծիքով փորագրող վարպետի կողմից այտակ սխալ է թույլ տրված.
Թվականը պետք է կարգով ՌՄԵ (1756). դա սինու կրկնորդ տիրոջ արձա-
նագրությունն է:

199. (1855 5) ԹԱՍ (արամ. 23.5 սմ)

Էջմիածնի քանդաւանից

Հ. ՌՃԽԶ, մ. 1697 թ.

Հրատարակված է Յուզակ էջ 6

Յ(Ի)շ(ա)ս(ա)կ է Ամասիայ Ի դ(ու)նն
ս(ու)ր Յակոբայ, թվ(Ի)ն ՌՃԽԶ

200. (1855:35) ԼԱՆԻՒԼԻ (արամ. 20.5 սմ)

Էջմիածնից

Հ. ՌՃԽԷ, մ. 1698 թ.

Հրատարակված է Յուզակ էջ 6

Վրան կրկն տեղ փակագրեր կան.

ՌՃԽԷ

Յուսի վարդապետ
Յերեւան

201. (2743) ԾՆՆՊԱ, ՄԻ ԿՈՂՄԵՑ ՃԵՂՎՊԱՆՆԻ (արամ. 26 սմ)

Էջմիածնի քանդաւանից

Հ. ՌՃԾ, մ. 1701 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Յ(Ի)շ(ա)ս(ա)կ է միգրան Ա. Կախի սրդի
Արաթէին Ի դուան ս(ու)ր Ա(սուս)ճաճնայ,
թվ(Ի)ն ՌՃԾ:

202. (2554) ՊԵԱԿ

Լեւինականի շջանի Բայանդուր գյուղից

Հ. ՌՃԾ, մ. 1701 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Հարձորի սրդի Լուսեղէն, թվ(Ի)ն ՌՃԾ:

203. (2740) ԾՆՆՊԱ (արամ. 26.5 սմ)

Էջմիածնի քանդաւանից

Հ. ՌՃԾԱ, մ. 1702 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Յ(Ի)շ(ա)ս(ա)կ է Շողոի սրդի Մարտիրոսին,
Ի ս(ու)ր Սահվաննոս աղատակ, թվ(Ի)ն ՌՃԾԱ

204. ՄԱՍՈՒՆՔԱՏՈՒԹ ԹԻԹԵՂԵՑ

Թ ո ի տ ր ի ց

Հ. ՌՃԾԱ, մ. 1702 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Մի կրկն ամբողջությամբ ըստըտրված է. համեմատաբար լավ է պահպանված
մյուս կրկնը, որտեղ պատկերված է սուրբ Գեորգը ձիան նստած, նիզակը զենադատարած
վիշապի երանի մեջ միջնակիս: Աջ և ձախ կողմերում ոճափորված խաչեր են: Արձա-
նագրությունը գրված է պահպանված կրկնի վերին կրկն առող (մասամբ չճշգրտված) և
մի տող էլ սակի մասում է.

(Վ)կայն Գ(րիտան)սի Գ(ս)ր, Ի (Թու)ն հայոց
ՌՃԾԱ: Թ ո ի տ թ ի ց Օհանին բանն է...

205. (2532) ՍԻՆԻ-ՍԵՂԱՆ (արամ. 43 սմ)

Կ ա ր ի ն ի ց

Հ. ՌՃԾԱ, մ. 1702 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Ամբողջ մակերեսը ծածկված է բուսական գեղեցիկ զարդանախշերով: Կենտրոնում մի գեղեցիկ վարդյակ է պատկերված: Արձանագրությունը գրված է սինու եզրին և մեջ-ընդմեջ բնորոշում է զարդանախշերով:

Ի վալեյու մն Ղալա յճի Մնացականին, թվ(ին)
ՌՃԾԱ. Ին աղբիլի ամսոյ, բան ձեռամբ
անարժան գալիբ Ըստեփանին:

206. (1885 29) ԹԱՍ ԽՈՐ (արամ. 23 սմ)

Թ ն ի ա ր ի ց

Հ. ՌՃԾԳ, մ. 1705 թ.

Հրատարակված է Յուցակ էջ 7

$\mathfrak{B}(\text{ի})_2(\omega)\omega(\omega)\text{ի է թ ա լ ա թ ի ա ց ի Ն ա գ լ ու ի ն}^1 \text{ Ի դ(ու)ու}^2$
 $u(\text{ու})\text{ր է ջ մ ի ա ծ ն ա, թ վ(ին) ՌՃԾԳ:$

Ման.— 1. «Յուցակում»՝ նազարին:

207. (1885 49) ԱՆՆԿԱՐԻ (արամ. 34 սմ)

Է ջ մ ի ա ծ ն ի ց

Հ. ՌՃԾԳ, մ. 1705 թ.

Հրատարակված է Յուցակ էջ 7

$\mathfrak{B}(\text{ի})_2(\omega)\omega(\omega)\text{ի է Տ ի ր ա տ ու ր ի ս ր զ ի Գ ա ր և ի ի ն Ի$
 $դ(ու)ու u(\text{ու})\text{ր է ջ մ ի ա ծ ն ա, թ վ(ին) ՌՃԾԳ:$

208. (1885/15) ԹԱՍ (արամ. 13 սմ)

Է ջ մ ի ա ծ ն ի ց

ժԸ գար

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Ս(ու)ր է ջ մ ի ա ծ ն ա է:

209. (1885/6) ԹԱՍ (արամ. 22 սմ)

Է ջ մ ի ա ծ ն ի ց

Հ. ՌՃԾԹ, մ. 1710 թ.

Հրատարակված է Յուցակ էջ 7

132

$\mathfrak{B}(\text{ի})_2(\omega)\omega\text{ի է Ա(ստու)ծատուրին Ի դուսն}$
 $u(\text{ու})\text{ր է ջ մ ի ա ծ ն ա, թ վ(ին) ՌՃԾԹ ամին}$
ամասաց է:

210. (1885/3) ԹԱՍ (արամ. 24.5 սմ)

Է ջ մ ի ա ծ ն ի ց

Հ. ՌՃԿ, մ. 1711 թ.

Հրատարակված է Յուցակ էջ 8

$\mathfrak{B}(\text{ի})_2(\omega)\omega(\omega)\text{ի է u(ու)ր է ջ մ ի ա ծ ն ա}$
Արբանամ

Տ ա կ ի մ ա ս ու լ մ.

Ռսկանի սրղի Արբանամ. ՌՃԿ:

211. (1885/39) ԱՓՍԵ (արամ. 24.5)

Է ջ մ ի ա ծ ն ի ց

Հ. ՌՃԿ, մ. 1711 թ.

Հրատարակված է Յուցակ էջ 8

$\mathfrak{B}(\text{ի})_2(\omega)\omega(\omega)\text{ի է մ ա լ ա թ ի ա ց ի}^1 \text{ Տ ու տ ու ր ճ ի}^2 \text{ ս ր զ ի,}$
 $մ ա լ ա թ ի ա ց ի մ ա ն ա ե ս ի Ս ի մ ա ւ ո ն ի ն, u(\text{ու})\text{ր է ջ մ ի ա ծ ն ա}^3,$
 $\text{թ վ(ին) ՌՃԿ: Ն ե ր ս ի ն է:}$

Ման.— 1. «Յուցակում» այդ բառը չկա:

2. Մեր կարծիքով այստեղ Տուտուրճին հասուկ անուն է:

3. «Յուցակում»՝ էջմիածնա:

212. (2389) ՍԱՓՈՐԻԿ, ԱՌԱՆՑ ԿԱՆԹԻ, ՇՈՒՐԸ ՔԱՅՔԱՅՎԱՅ

Է ջ մ ի ա ծ ն ի ց

Հ. ՌՃԿԱ, մ. 1712 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

$\text{Ի վ(ա)յև(ու)մն բ ե ր ի ա ց ի Պ ե ա ր ո ս կ(ա)թ ո ղ(ի)կ ո ս(ին),}$
 թ վ(ին) ՌՃԿԱ:

213. (2746) ԾՆԾՂԱ (արամ. 45)

Թ ն ի ա ր ի ց

Հ. ՌՃՀԲ, մ. 1723 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

133

Յ(ի)շ(ա)տ(ա)կ է յերբէննս թոխաթու եղեալ
կայֆտեցի վաճառակահայն ի դուռն ս(ու)ր Ռհանս
ուկտարանչին, թվ(ին) ՌճՂԲ:

214. (1855/46) ԱՖՍԵ (արամ. 30 սմ)

Էջ մի ւ ծ ն ի ց

Հ. ՌճՂԲ, մ. 1727 թ.

Հրատարակված է Յուզակ էջ 19

Վրան կա երկու արձանագրութուն.

- ա) Յիշ(ա)տ(ա)կ է ի դ(ու)ռն ս(ու)ր Էջմիածնին
ձեռամբ Ղազար վ(ա)րդ(ա)րդ(ե)տին, թվ(ին) ՌճՂԲ:
- բ) Յ(ի)շ(ա)տ(ա)կ է ի դուռն ս(ու)ր Սարգսին:

Ման. — 1. «Յուզարամ» այս երկրորդ արձանագրութունը չկա:

215. (2451) ՊՆԱԿ (արամ. 20 սմ)

Թ ո խ ա ր ի ց

Հ. ՌճՂԲ, մ. 1727 թ.

Հրատարակված է Յուզակ էջ 17

Յ(ի)շ(ա)տ(ա)կն է թօխաթցի Մանուկին ի դ(ու)ռն
ս(ու)ր Էջմիածնին, ձեռամբ Ղազար վ(ա)րդ(ե)տին,
թվ(ին) ՌճՂԲ ին:

216. (1855/32) ԹԱՍ (արամ. 23 սմ)

Էջ մի ւ ծ ն ի ց

Հ. ՌճՂ, մ. 1731 թ.

Հրատարակված է Յուզակ էջ 19

Յ(ի)շ(ա)տ(ա)կ է Պեարսին ի դ(ու)ռն ս(ու)ր
Էջմիածնայ, թվ(ին) ՌճՂ: Կերսինէ:

217. (1855/18) ԹԱՍ ԿՈՐ (արամ. 26.5 սմ)

Էջ մի ւ ծ ն ի ց

Հ. ՌճՂ, մ. 1731 թ.

Հրատարակված է Յուզակ էջ 19

Յ(ի)շ(ա)տ(ա)կ է մ(ա)հ(ա)ս Սկոբին ի դ(ու)ռն
ս(ու)ր Էջմիածնայ, թվ(ին) ՌճՂ:

218. (2453) ՊՆԱԿ (արամ. 19.5 սմ)

Էջ մի ւ ծ ն ի ց

Հ. ՌճՂԲ, մ. 1733 թ.

Հրատարակված է Յուզակ էջ 21

Յիշ(ատա)կ է Պեարսին ի դուռն ս(ու)ր Էջմիածնայ,
թվ(ին) ՌճՂԲ ին:

219. (2479) ՊՆԱԿ (արամ. 20 սմ)

Թ ո խ ա ր ի ց

Հ. ՌճՂԲ, մ. 1733 թ.

Հրատարակված է Յուզակ էջ 23

Յ(ի)շ(ա)տ(ա)կ է թ(ու)խ(ա)թու Տ(ա)շմ(ե)րտիւէն
Եկ(ե)ղ(ե)ց(ո)ւ հաս(ա)ր(ա)կ դպր(ա)ց, ի դուռն
ս(ու)ր Էջմիածնի, ձ(ե)ռ(ա)մբ Աղ(ե)րս(ա)նդր
վ(ա)րդ(ե)տի, թվ(ին) ՌճՂԲ:

220. (1855/22) ՊՆԱԿ (արամ. 20 սմ)

Էջ մի ւ ծ ն ի ց

Հ. ՌճՂԲ, մ. 1733 թ.

Հրատարակված է Յուզակ էջ 21

Յ(ի)շ(ա)տ(ա)կ է ս(ու)ր Մինաս Եկ(ե)ղ(ե)ցոյ
տ(ի)ր(ա)ցու մահ(ա)ս Սնտոնին, ի դ(ու)ռն
ս(ու)ր Էջմիածնի, ձեռամբ Աղէկսանդր վ(ա)րդ(ե)տին,
թվ(ին) ՌճՂԲ:

221. (1855/26) ՊՆԱԿ (արամ. 19.5 սմ)

Էջ մի ւ ծ ն ի ց

Հ. ՌճՂԲ, մ. 1733 թ.

Հրատարակված է Յուզակ էջ 23

Յ(ի)շ(ա)տ(ա)կ է ս(ու)ր(ո)ն Աբրահամին, ի
դ(ու)ռն ս(ու)ր Էջմիածնայ, ձ(ե)ռ(ա)մբ
Աղեկսանդր վ(ա)րդ(ե)տին, թվ(ին) ՌճՂԲ ին:

222. (2450) ՊԵՍԿԻ (արամ. 20 սմ)

Էջմիածնի քանդաւանդից

Հ. ՌՃՁԲ, մ. 1733 թ.

Հրատարակված է Յուզակ էջ 23

Յ(ի)չ(ա)ս(ա)կ է մ(ա)՛(աւ)սի Սանուճիկն ի
զ(ա)նն ս(ուր)ք էջմիածնա, ձ(ե)ս(ա)մք
Աղեկսանդր զ(ա)րդզ(ե)սիկն, թզ(ի)ն ՌՃՁԲ ին:

223. (2475) ՊԵՍԿԻ (արամ. 20 սմ)

Էջմիածնի քանդաւանդից

Հ. ՌՃՁԲ, մ. 1733 թ.

Հրատարակված է Յուզակ էջ 23

Յ(ի)չ(ա)ս(ա)կ է Արճի՛ Պապուկին ի զ(ու)նն
ս(ուր)ք էջմիածնա, ձ(ե)ս(ա)մք Աղեկսանդր
զ(ա)րդզ(ա)ս(ե)սիկն, թզ(ի)ն ՌՃՁԲ ին:

Ման. ... 1. «Յուզակում» աղբ րատք չկա:

224. (1855/10) ՊԵՍԿԻ (արամ. 19,5 սմ)

Էջմիածնի քանդաւանդից

Հ. ՌՃՁԲ, մ. 1733 թ.

Հրատարակված է Յուզակ էջ 21

Յ(ի)չ(ա)ս(ա)կ է Մինասին ի զ(ու)նն ս(ուր)ք
էջմիածնա, ձ(ե)ս(ա)մք Աղեկսանդր զ(ա)րդզ(ե)սիկն,
թզ(ի)ն ՌՃՁԲ ին:

225. (1855/21) ՊԵՍԿԻ (արամ. 19,5 սմ)

Էջմիածնից

Հ. ՌՃՁԳ, մ. 1734 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Յիչ(ա)ս(ա)կ է ի դուսն ս(ուր)ք էջմիածնի,
ձես(ամ)ք Աղեկսանդր զ(ա)րդզ(ե)սիկն, ՌՃՁԳ:

Տակի մասուս. —

Մղտեսի Սաչատուր:

226. (1855/25) ՍԱՀԱՆ ԿԼԱՅԵԿԱՆՐ (արամ. 18 սմ)

Էջմիածնի քանդաւանդից

Հ. ՌՃՁԳ, մ. 1734 թ.

Հրատարակված է Յուզակ էջ 27

Տակը վարդեսի՛ Աղեկսանդրի հշանն է, որ մի վարդակ է և հանդիպում է նրա
պատրաստած բոլոր պղնձե պնակների սակ:

Յիչ(ա)ս(ա)կ է ի դուսն ս(ուր)ք էջմիածնի,
ձես(ամ)ք Աղեկսանդր զ(ա)րդզ(ե)սիկն, ՌՃՁԳ:

Ե զ ր ի ս ա կ. —

Տատուրի սրդի Սարգիս:

227. (2745) ԻՆԵՐՂԱ, ՆԵՂՎՂԱՆՐ (արամ. 25,5 սմ)

Էջմիածնի քանդաւանդից

Հ. ՌՃՁԳ, մ. 1734 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Յիչ(ա)ս(ա)կ է ի դուսն ս(ուր)ք էջմիածնի,
Աղեկսանդր զ(ա)րդզ(ե)սիկն ՌՃՁԳ:

228. (2474) ՊԵՍԿԻ (արամ. 19,5 սմ)

Էջմիածնի քանդաւանդից

Հ. ՌՃՁԳ, մ. 1734 թ.

Հրատարակված է Յուզակ էջ 27

Յիչ(ա)ս(ա)կ է ի դուսն ս(ուր)ք էջմիածնի,
Աղեկսանդր զ(ա)րդզ(ե)սիկն, ՌՃՁԳ:

229. (1855/23) ՊԵՍԿԻ (արամ. 20 սմ)

Էջմիածնից

Հ. ՌՃՁԲ, մ. 1733 թ.

Հրատարակված է Յուզակ էջ 22

Յիչատակ է մ(ա)՛(աւս)ի Մարկոսի սրդի Արութէնի,
ի դուսն ս(ուր)ք էջմիածնա, թզ(ի)ն ՌՃՁԲ:

230. (1855/14) ՍԱՀԱՆ (արամ. 15 սմ)

Էջմիածնից

Հ. ՌՃՁԲ, մ. 1733 թ.

Հրատարակված է Յուզակ էջ 22

Յ(Է)չ(ա)ա(ա)Կ է Պալատայնի գուրը (գուսոր)
Մարեամին Է գ(ու)նն ս(ու)ր Էջմիածնայ,
թվ(ին) ՌՃՁԲ Ին:

231. (2454) ՊՆԱԿ (արամ. 20 սմ)

Էջմիածնի քանդաւանից

Հ. ՌՃՁԲ, մ. 1733 թ.

Հրատարակում է առաջին անգամ

Յիշատայի է Էսէին Է գ(ու)նն ս(ու)ր
Էջմիածն(այ), թվ(ին) ՌՃՁԲ:

232. (1855 5) ՊՆԱԿ (արամ. 21,5 սմ)

Էջմիածնից

Հ. ՌՃՁԲ, մ. 1733 թ.

Հրատարակված է Յուցակ էջ 22

Յ(Է)չատակ է Աղարիայի գուս(ա)ր Աննային
(Է) գուսն ս(ու)ր Էջմիածնայ վանոցն,
թվ(ին) ՌՃՁԲ:

233. (2477) ՊՆԱԿ (արամ. 20 սմ)

Էջմիածնի քանդաւանից

Հ. ՌՃՁԲ, մ. 1734 թ.

Հրատարակված է Յուցակ էջ 27

(Յ)իչ(ա)ա(ա)Կ է թոխ(թ)ցի սարկաւարգ¹
մ(ա)ն(ա)ի Մարգարին² եւ իւր կողակցուն³
Համկեվարդին, Է գուսն ս(ու)ր Էջմիածնայ,
թվ(ին) ՌՃՁԲ:

Ծան.— 1. «Յուցակում» սարկաւարգ:

2. » Մարգարին:

3. » կողակցուն:

234. (1855,2) ԿԱՓԱՐԻՉ (արամ. 15 սմ)

Էջմիածնից

1730—1737 թթ.¹

Հրատարակված է Յուցակ էջ 53

Ի վաշխումն Արք(ա)ն(ա)մ կ(ա)թ(ո)ղ(Է)րտին
Ներսէնէ:

Ծան.— 1. Ժամանակը սրբում ենք Արքանամ կաթողիկոսի միջոցով ընդ որում երկու
Արքանամ կաթողիկոս է եղել, որոնք անմիջապէս հաջորդել են իրար՝ Արքա-
նամ կաթողիկոս Խոջարեցի (1730—1734 թթ.) և Արքանամ կաթողիկոս Կրե-
տացի (1734—1737 թթ.):

235. (2475) ՊՆԱԿ (արամ. 19,5 սմ)

Էջմիածնի քանդաւանից

Հ. ՌՃՁԲ, մ. 1737 թ.

Հրատարակված է Յուցակ էջ 32

Յիչ(ա)ա(ա)Կ է Պաղատարի սրղի մ(ա)ն(ա)ի
Մինասին Է գ(ու)նն ս(ու)ր Էջմիածնայ, բանիւ
Օվաշի վ(ա)րդ(ա)ս(Է)տին, թվ(ին) ՌՃՁԲ Ին:

236. (2475) ՊՆԱԿ (արամ. 19 սմ)

Էջմիածնի քանդաւանից

Հ. ՌՃՁԲ, մ. 1737 թ.

Հրատարակված է Յուցակ էջ 32

Յ(Է)չ(ա)ա(ա)Կ է Մարիամի սրղի ա(Է)ր(ա)ց(ու)
Պողոսին Է գ(ու)նն ս(ու)ր Էջմիածնայ,
թվ(ին) ՌՃՁԲ:

237. ՊՆԱԿ (արամ. 15,5 սմ)

Էջմիածնից

Հ. ՌՃՁԲ, մ. 1737 թ.

Հրատարակված է Յուցակ էջ 31

Յ(Է)չատակ է մղ(ղու)սի Ասատուրի սրղի
Ակոր աղաին Է գ(ու)նն ս(ու)ր Էջմիածնայ,
թվ(ին) ՌՃՁԲ:

238. (2497) ԹԱՍ ԽՈՐ (արամ. 25,5 սմ)

Շնարաղից (Միսիան)

1739 թ.

Հրատարակում է առաջին անգամ
Արու թինի սրղի Էսայի 1739

239. (1855/27) ՊՆԱԿ (արամ. 18 սմ)

Էջմիւս ծնից

Հ. ՌՃՁԹ, մ. 1740 թ.

Հրատարակված է Յուզակ էջ 34

Յ(ի)չ(ա)ս(ա)կ է նազուխն ի դ(ու)նն
ս(ու)րը Էջմիւս ծնայ, ձ(ե)ս(ա)յը սրբ(ա)դ(ա)նն
Ոհանն զ(ա)րդապետին, ՌՃՁԹ ին:

240. (2452) ՊՆԱԿ (արամ. 20 սմ)

Էջմիւս ծնի քանգարանից

Հ. ՌՃՁԹ, մ. 1740 թ.

Հրատարակված է Յուզակ էջ 34

Յ(ի)չ(ա)ս(ա)կ է Արուսթիւնին ի դ(ու)նն
ս(ու)րը Էջմիւս ծնայ, թվ(ին) ՌՃՁԹ:

241. (1855/13) ՍԱՀԱՆ ԿԱՅԵԿԱՆԸ (արամ. 15 սմ)

Էջմիւս ծնի քանգարանից

Հ. ՌՃՁԹ, մ. 1740 թ.

Հրատարակված է Յուզակ էջ 34—35

Յ(ի)չ(ա)ս(ա)կ է մաս(տես)ի Կարապետին ի
դ(ու)նն ս(ու)րը Էջմիւս ծնայ, ձեռամբն
Օհանն վարդապետին, թվ(ին) ՌՃՁԹ:

Տակի մասում.—

Համագան:

242. (1855/17) ՍԱՀԱՆ ԿԱՅԵԿԱՆԸ (արամ. 26 սմ)

Էջմիւս ծնից

Հ. ՌՃՂ, մ. 1741 թ.

Հրատարակված է Յուզակ էջ 35

Արձանադրութունը տակի մասում է

Յ(ի)չ(ատա)կ է Անտոն և Դ(ա)ւ(ի)թ
զ(ա)րդ(ա)պ(ետա)ց Կարբու մեղաբարւիչ
յանապ(ատ)ին, թվ(ին) ՌՃՂ:

243. (1855/9) ՍԱՀԱՆ ԿԱՐՄԻՐ ՊԼՆՁԻՑ (արամ. 20 սմ)

Էջմիւս ծնից

Հ. ՌՃՂԳ, մ. 1744 թ.

Հրատարակված է Յուզակ էջ 35

Յ(ի)չ(ա)ս(ակ) է Պոպոսին ի դ(ու)նն
ս(ու)րը Էջմիւս ծնայ ՌՃՂԳ:

244. (1855/24) ՊՆԱԿ (արամ. 20 սմ)

Էջմիւս ծնից

Հ. ՌՃՂԳ, մ. 1744 թ.

Հրատարակված է Յուզակ էջ 35

Յ(ի)չ(ա)ս(ակ) է մ(ա)հ(տես)ի Ա(ստա)ժատուրի
սրբի Արուսթին ի դ(ու)նն ս(ու)րը Էջմիւս ծնայ,
ՌՃՂԳ:

245. (4255) ԻՆԻՐՊԱ (արամ. 28 սմ)

Տաքից

Հ. ՌՄԻԴ, մ. 1775 թ.

Հրատարակում է առաջին անգամ

Յ(ի)չ(ա)ս(ա)կ է Էրզրու մցի թահչի
Մանկի սրբոցն, ի դ(ու)նն Տաթևու
ս(ու)րը վանիցն, թվ(ին) ՌՄԻԴ ին:

246. (2456) ՊՆԱԿ (արամ. 19 սմ)

Տաքից

Հ. ՌՄԻԵ, մ. 1776 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Յ(ի)չ(ա)ս(ա)կ է Ակարին ի դ(ու)ն(ն) Տաղևու
վանից, ձեռ(ամ)ը Ովսէֆ զ(ա)րդապետին,
թվ(ին) ՌՄԻԵ:

247. (4020) ՇԻՋԱՆԱՋԵՎ ԱՆՈՒ ԿԱՓԱՐԻՋՈՎ (արամ. 18,5 սմ)

Տաքի վից

1776 թ.

Հրատարակում է առաջին անգամ

Արձանագրութիւնը գրված է շաբաթ՝ երեք աստի:

Սա է անօթ ս(ուր)ը նշանաց
Եւ չ(ի)չ(ա)ս(ա)կ գետուն գպրաց.
Ի բազալբէն եւ գսիլիսյ,
Ս(ուր)ը Պարսամայ հիկեդիցոյ,
Անուն սրբոյն Գրիգորիս
Եւ միուսոյն է Ղազարոս,
Ետուն գոս հալալ բնչից
Վ(ա)նն ետափափար սրաից,
Հոգարարձու թի(ւն) Յովսէփին
Եւ շնորհագարդ վ(ա)րդ(ա)պետին,
Եւ ի գաւառին Տաթևի,
Առաքելուն Ստաթէի
ԹՎ(ին) ՌՄԻԵ ի 25-30:

Ման.— 1. Արդ թվերն ինչ են նշանակում. հարանի չէ:

245. (2686) ԱՆԻ ԱԲԻՐ (արամ. 46 սմ)

Էջմիածնի քանդաւանից
Հ. ՌՄԼԲ, մ. 1783 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Խրատ քաղաքով Է. մի քանի տեղ. հատկապես արձանագրութիւնները վրա-
արված են կարկասաններ: Ամբողջ սինին ծածկված է գարգանախշով. վրան կան հետե-
վալ պատկերները՝ 6 կենաց ծառ բաղրիների ձևի, 3 փնջավոր կենաց ծառ պատկերով.
3 հիկեդիցի. կենտրոնում 6 թևանի աստղ. շրջագծերի մեջ գանացան ծաղկազարդեր: Սի-
նին պատրաստել է վարպետ Գանիելը: Արձանագրութիւնը ծաղկազարդերի և պատկեր-
ների միջև է. տեղ-տեղ երեք աստի: Մնացածը՝ երկու աստի: Որոշ աստեր մաշված են.

Յիչ(ա)ս(ա)կ է սարկափարդ թորսիս, Ղատուն, մաճ(տես)ի
Մարկոսի, տիրացու Մէլքոնիս, Արութէնի որդի տիրացու
Պետ(րոս)ի, տիրացու Արութէնի որդի Երէմիեայիս
ս—ստղիլ ենա . . . իս, սարարէճի Փիլիկի որդի
տիր(աց)ու Ըստէփանիս, յալվաճի Յակոբի որդի տիրացու
Արութիւնիս, տէարութճի Պաշատուրի . . . Արութէնիս,
էբար . . . բէ Միկրալչի որդի Էղիեայիս ս . . . պիկիս
Պոդրոսի ի գ(ու)նն ս(ուր)ը Էջմիեաճնայ,
թվին ՌՄԼԲ ին:

Մեւսմբրն Գանիել վարդապետիս ի վայելուն ասցէ

249. (4317) ԿՈՂՊԵՔ

Տեղն անհայտ է
Հ. ՌՄԻԲ, մ. 1793 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Մ(ա)ճ(տես)ի նազարէթի որդի
Մինասին, թվ(ին) ՌՄԻԲ:

250. (2455) ՊՆԱԿ (արամ. 21 սմ)

ԿՏԱԳ ԱՆՈՒՍԱՏԻԿ
Հ. ՌՄԻԵ, մ. 1796 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Յիչ(ա)ս(ա)կ է վեչարմալճի Օվանէսի որդի
Աբրահամին, Կտուցու ս(ուր)ը Կարապետու
անապատին, ձեւամբ Կարապետ վ(ա)րդ(ա)պետին:
ՌՄԻԵ ին:

251. (2639) ԹԱՍ ԼԱՅՆ ՇՈՒԲԹԵՐՈՎ (արամ. 28 սմ)

Տեղն անհայտ է
Հ. ՌՄԻԶ, մ. 1797 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Յիչ(ա)ս(ա)կ է Այիտիբեան մ(ա)ճ(տես)ի
Յակոբին ի գոսն ս(ր)ը(ս)ն Գալիանի,
վա(նից), ձ(ե)ս(ա)մբ Բարսեղ վ(ա)րդ(ե)տին,
թ. ին ՌՄԻԶ ին:

(4367) ԳՈՒՆ ԲԱՆԱԼՈՒ ԱՆՅԳԻ ԶՈՐԳԱՄԱՍ

Կարիկից

Հ. ՌՄԿԱ, մ. 1812 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Երկաթի թիթեղ է, արձանագրութիւնն անցքի շաբաթ է և ներքեում. 7 աստի:

Թվին ՌՄԿԱ ին նսմբերի Ա ին
Յիչ(ա)ս(ա)կ է բանալիս կարնեցի
Էֆանց Ըստէփանի, ի գ(ու)նն ս(ուր)ը
Թարէսու առաքելու վանիցն:

253. (4318) ԿՈՂՊԵՔ

ՄԵՆ Ա. ԿԱՐՈՒՍԿԵ ՎԱՆԻԿ

Հ. ՌՄԻԹ և ՌՄԿԴ, մ. 1800 և 1815 թթ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Առաջին արձանագրութիւնը զբովանդակում է քառասուսի մասի երկու կողմի վրա. երկրորդ արձանագրութիւնը՝ զրանածն իրանի վրա. կետագծերով.

1-ին արձանագրութիւնը.—

Յ(ի)շ(ա)տ(ա)կ է հանդուցեալ Առատուրին—
կենդանին Արու թիւնին Մշու դ(ու)նն ս(ու)րը
Կարապետու վանացն, ձեռամբ բիւզանդացի
Իսրայել Վ(ա)րդպետին, ՌՄԽԹ:

2-րդ արձանագրութիւնը.—

Յ(ի)շ(ատա)կ է Քօղացի Քիլիշ ծ . . .
Օհանէսին, թվին ՌՄԿԷ:

254. (2744) ԾՆԾՂԱ (տրամ. 23 սմ)

Բ ա ս ե ն ի յ

Հ. ՌՄԿԵ, մ. 1816 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Յիշ(ատա)կ է խորասանցի Հոռոմի որդի
հանդուցալ Յաթիամին, ս(ու)րը Գևորբայ
ժամին, թվին ՌՄԿԵ ին

255. (2737) ԾՆԾՂԱ (տրամ. 21,5 սմ)

Ա լ ա շ կ ե ռ Տ ի յ

Հ. ՌՄՂԶ, մ. 1827 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Յիշատակ է ա(է)ր Պետրոսին եւ իւր որդի
Մարտիրոսին, ի դուռն ս(ու)րը Ա(ստուա)ծածնին,
ՌՄՂԶ:

256. (2491) ՊՆԱԿ (տրամ. 21 սմ)

Ռ շ ա կ ա ն ի ս. Մ և ա ու յ Ե կ ն ղ յ յ ու յ

1846 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Յ(ի)շ(ա)տ(ա)կ է ա(է)ր Եղանորին, որ զսչի
Սահրապետն, ի դուռն ս(ու)րը Քարբեմանիշ
Մկարբր վարդապետի Եկ(ե)ղէցուռն, 1846 թվ(ին):

257. (2458) ԱՓՐԻՁԻ ՌԱԱ

Մ շ ո ս. Կ ա ռ ա յ կ ե ի վ ա ն ի ի յ

Հիջրայի 1268=1851 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Յ(ի)շ(ա)տ(ա)կ է լէկէնը, որ ե Ս(ա)սանջրուեցի
մ(ա)հ(աես)ի Գարիէյեանն մ(ա)հ(աես)ի Մարտիրոսն
ի ս(ու)րը աթոս Մըշու ս(ը)ր(ո)յ Կարապետին ՎՄՂԸ:

258. (2550) ԱՓՍԵ (տրամ. 28,5 սմ)

Է շ մ ի ա ծ ն ի ք ա ն զ ա ռ ա ն ի յ

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Ս ա ռ ու խ ա ն ի որ դ ի Շ ի ռ ա Ք ի ն :

259. (2546) ՊՆԱԿ (տրամ. 19,5 սմ)

Տ ե ղ ն ա ն հ ա յ Տ

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Մ զ ա ս ի Ս ա ռ զ ի ս ի որ դ ի Ե ղ ի ա յ ի ն :

260. (2735) ԾՆԾՂԱ (տրամ. 19,5 սմ)

Տ ե ղ ն ա ն հ ա յ Տ

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Յիշատակ է Սարգիսին, որդուն Ամիրվայի,
ի դ(ու)նն ս(ու)րը Առչալկապայ:

261. (2736) ԾՆԾՂԱ (տրամ. 19,5 սմ) № 2735-ի ԶՈՒՅԳԸ

Տ ե ղ ն ա ն հ ա յ Տ

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Յիշատակ է Սարգիսին, որդուն Ամիրվայի է ի
դ(ու)նն ս(ու)րը Առչալկապայ: Կրկին յիշ(ա)տ(ա)կ է:

262. (2536) ԱՓՍԵ (տրամ. 34 սմ)

Ն ո ռ Ն ա ի ի ջ Լ ա ն ի յ

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Ի վ ա յ ի լ ու մ ն Ա ս լ ա ն ի որ դ ի Գ ա լ ու ս ա ի :

263. (2063) ԹԱՍԻ ԵՋՐԻ ՄԱՍ

Ս ա դ մ ո ս ա Վ ն Գ ի ց

Հրատարակվում է առաջին անգամ

$\mathfrak{B}(\rho)z(w)w(h) \xi u(\rho) \rho$ Նշանին Սողմուսավան:

Տ ա հ ի մ ա ս ու մ .—

Վարդես Արուսի(ն):

264. (1885/37) ՊՆԱԿ (տրամ. 22 սմ)

Տեղն աննայս է

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Եփրեմ վարդապ(ե)տին է:

265. (1885/40) ԱՓՍԵ (տրամ. 23 սմ)

Տեղն աննայս է

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Արձանագրութունը հետի մասում է.

Ղազարի որդի Մարկոս:

266. (2561) ԹԱՍ

Ա լ ա շ Ե Ր Տ Ի ց

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Ս(ա)հակի որդի Պէկնազար:

267. (1885/38) ԱՓՍԵ (տրամ. 22 սմ)

Է ջ մ ի ա ծ ն ի ց

Հրատարակվում է առաջին անգամ

$\mathfrak{B}(\rho)z(w)w(h) \xi u(\rho) \rho$ Էջմիածնայ: Նէրսէս:

268. (1885/16) ՊՆԱԿ (տրամ. 15 սմ)

Տեղն աննայս է

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Ոհանի որդի Սիմուհն:

269. (1885/41) ԱՓՍԵ (տրամ. 20 սմ)

Տեղն աննայս է

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Եսաի վ(ա)րդապ(ե)տ:

270. (1885/12) ԱՓՍԵ (տրամ. 15 սմ)

Ա ս ս ա պ ա Տ Ի ց

Հրատարակվում է առաջին անգամ

$\mathfrak{B}(\rho)z(w)w(h) \xi u(\rho) \rho$ Աստապատու զ(ու)նն ս(ու)ր թուժալին:

Ս(ու)ր Էջմիածնայ¹

Տ ա հ ի մ ա ս ու մ .—

Համբի որդի մղասի Մէհրապ

Ծան.— 1. «Ս» Էջմիածնայ բառերը գրված են այլ ձևի գրերով. ուրեմն ախտն սր թուժալի վանքից անցել է սր Էջմիածնին:

271. (1885/50) ԱՓՍԵ ՄԵՆ (տրամ. 36,5 սմ)

Է ջ մ ի ա ծ ն ի ց

Հրատարակվում է առաջին անգամ

$\mathfrak{B}(\rho)z(w)w(h) \xi u(\rho) \rho$ Էջմիածնայ:

Տ ա հ ի մ ա ս ու մ .—

Ոհանի որդի Կարապետ:

272. (1885/47) ԱՓՍԵ ՄԵՆ (տրամ. 34 սմ)

Է ջ մ ի ա ծ ն ի ց

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Ս(ու)ր Էջմիածնայ:

Տ ա հ ի մ ա ս ու մ .—

Բաշարթի¹ որդի Սաշիկ

Յիշատակ է Էջմիածնայ:

Ծան.— 1. Գուցի Բաշար(ա)թի:

273. (1885/1) ՊՂՆՁԵ ԿԱԹՍԱՅԻ ԿԱՓԱՌԻՉ (տրամ. 17,5 սմ)

Է ջ մ ի ա ծ ն ի ց

մ. 1827 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Արձանագրութիւնը երկու աստիճանով է, ընդ որում աստիճան աստիճան հիշվող «մէնի Պետրոսի որդի մէնի Մարտիրոսին» բառերը շնչել են և փոխարինել երկրորդ աստիճանով հիշվող «թոխաթիլի Հիմէնի որդի Գրիգորին» բառերով: Այս կախարհչը պատրաստվել է 1827 թվականի մոտերքը, որովհետև արձանագրութիւն մեջ հիշվող մահտեսի Պետրոսն ու իր որդի մահտեսի Մարտիրոսը հիշվում են նաև № 2737 ծննդային վրայի արձանագրութիւն մեջ (№ 255 արձ.), որտեղ նշված է նաև թվականը՝ 1827:

Յիշ(ւ)ա(ւ)լ է մ(ւ)հ(տես)ի Պետրոսի որդի մ(ւ)հ(տես)ի Մարտիրոսին ի պ(ու)ն ս(ու)րը էջմիածնին, ձեռ(ա)մբ Ազգար վ(ա)րդ(ա)լ(ե)ալին: Թօխաթիլի Հիմէնի որդի Գրիգորին: Մահտեսի Մարտիրոս:

274. (1885/31) ԹԱՍ ԽՈՐԸ (արամ. 25 սմ)

Էջմիածնի

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Յիշ(ւ)ա(ւ)լ է Մարգրիտին ի դուռն ս(ու)րը էջմիածնի:

275. (1885/44) ՊՆԱԿ (արամ. 29 սմ)

Էջմիածնի

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Յիշ(ւ)ա(ւ)լ է ս(ու)րը էջմիածնայ: Սաֆարճանի որդի Լուրսապէս:

276. (5606) ՄՈՍԱԿԱԼԻ ՊԱՏՎԱՆԿԱՆ, ՄԵՄ

Էջմիածնի

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Արձանագրութիւնը պատմանդանի եզրին է.

Յիշատակ է շամտանս ի ս(ու)րը էջմիածնայ, հոգոյն Ալէքսանին:

277. (6235) ՊՆԱԿ (արամ. 19 սմ)

Իջևանի

մ. 1905 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Եսայի Ավսիցէն նվէր Աստղիկին 1905 թվ(հարվար):

278. (6237) ՊՆԱԿ (արամ. 17 սմ)

Իջևանի

մ. 1905 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

1905 ամի. Ընծայ Աստղիկին, Սոււր(ա)թ Ասլանեանցից:

279. (6239) ՊՆԱԿ (արամ. 17 սմ)

Իջևանի

մ. 1905 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Եսայի Ազսիցէ(ն) նվէր Աստղի(կ)ն 1905 թ վ(հարվար):

280. (6236) ՊՆԱԿ (արամ. 18,5 սմ)

Իջևանի

մ. 1905 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Եսայի Ազսիցէ(ն) նվէր Աստղիկին 1905 թ վ(հարվար):

281. (6234) ՊՆԱԿ (արամ. 21 սմ)

Իջևանի

մ. 1905 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

1905 ամի 1 փետրվ(արի) Սարգիս Ազ(սի)ց(էն) ընծայեց Աստղի(կ)ն:

282. (6233) ՊՆԱԿ (արամ. 21,5 սմ)

Իջևանի

մ. 1905 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

1905 ամի 1 փետրվ(արի), Ս(ար)դ(ի)ս Ազ(սի)ց(էն) ընծայեց Աստղիկին:

283. (6238) ՊՆԱԿ (արամ. 18 սմ)

Իջևանի

մ. 1905 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

1905 ամի. Ընծայ Աստղիկին Ասլանեանցից:

Հ Ա Վ Ե Լ Վ Ը Ժ

284. (6927) ՇՈՒՐՋԱՌԻ ՃԱՐՄԱՆԻ ԱՐՄԱՌԻՑ

Տ ա ր և ի ց

մ. 1768 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Յիշատակ է շուռճառս Ղապանի և զիզն
Ազանց լուսայնոզի Մ(ա)րգարի որդի
Սոսրովին, որ հա Դաթեւոյ զեզին ս(ուր)ք
Մինասայ եկեղեցուն, թիֆլ 1768:

285. (6461) ՇՈՒՐՋԱՌԻ ՃԱՐՄԱՆԻ ԱՐՄԱՌԻՑ

Հ ա ռ ս ա ր խ ա ն ի ց

մ. 1781 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

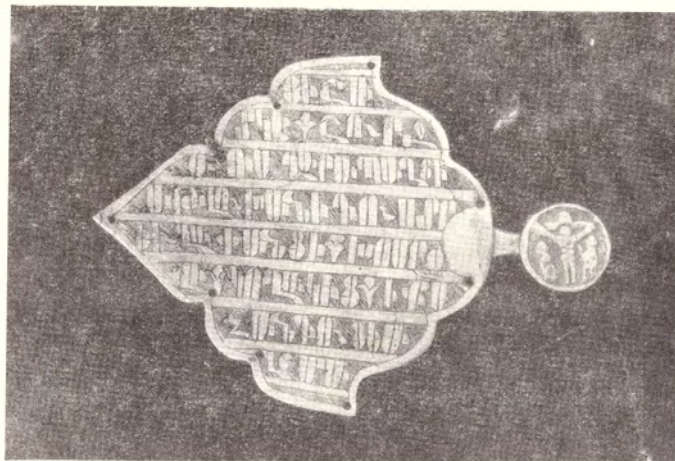
Յիշատ(ա)կ է շուրճառս Ղարապազցի
Աթլուխանի դուստր եւ Ղափանցի Սոսրովի
կոզակից և Գ(րիստո)ս հանգուցեալ
Մարեամջանին, որ ետուն Ստաթէի առաքելս,
ս(ուր)ք վանիցն 1781 թվին եւ օգոստոսի
13 ումն, Աշգրիսն:

286. (6801) ՍԿԷ ԱՐՄԱՌԻՑ

Տ ա ր և ի ց

Հ, ՌՄԳ, մ. 1755 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Շուրճառի հարմանց արծաթից 1781 թ., արձանագրութուն N 285:

Շատ զեղեցիկ է, զարդարված բուսական հարուստ զարդանախշով և հրեշտակներով պատկերներով.

Յիշ(ա)ա(ա)կ է ս(ու.բ)բ սկիհս մաղրեցի ա(է)բ
Փրիզորի որդի Պաղասարին և մանասի Բազարասին
և Լուրոց ծնողացն ի դուռն ս(ու.բ)բ Տաթևու
վանից: ՌՄԳ:

287. (6834) ԽԱԶ ԱՐՄԱԹԻՑ

Տեղն աննայս է

Հ. ՌՃՀԳ, մ. 1724 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Գեղեցիկ է, ցանցիկն, ընդհուրով գունավոր քարերով: Կենտրոնում խաչկուռվան տեսարանն է: Արձանագրությունը հետևի մասում է, քրտակուսի թիթեղի վրա՝ 6 տողով.

Յ(ի)շ(ա)ա(ա)կ է ս(ու.բ)բ խաչս ա(է)բ Պաղասարին
Լուրոցից Շէքէրպիբէին հողուն, ի դ(ու)ռն ս(ու.բ)բ
Ռնանէսին, թվին ՌՃՀԳ մհի:

Ման.— 1. Գուցե մեհեղի:

258. (6840) ԽԱԶ ՄԱՄԱՍՈՒՓ ԱՐՄԱԹԻՑ

Տաթևից

Հ. ՌՄԺԱ, մ. 1762 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Ուշը բունակով է, որը միանում է զեղեցիկ ցանցիկն զնդի միջոցով: Ծալրերն ու անկյունները զարդարված են մարջանի հատիկներով: Արձանագրությունը կրթի վրա է 5 տողով.

Յ(ի)շ(ա)ա(ա)կ է ս(ու.բ)բ խաչս կերթեցի Քասպարի
որդի Մարտիրոսին ի դ(ու)ռն Տաթևու վանից,
թվ(ին) ՌՄԺԱ ին:

Ման.— 1. Այստեղ հիշվող «Քասպարի որդի Մարտիրոսը» և նախորդ № 6902 և 6849 խաչերի վրա հիշվող «Քասպարի որդի Մարտիրոսը» նույն անձնավորությունն է (արձ. № 89 և 89ա.): Երևքն էլ 1762 թ. ևն և կրեքն էլ նվիրարելի ևն Տաթևի վանքին:

289. (6816) ԽԱԶ ԱՐՄԱԹԻՑ

Տաթևից

Հ. ՌՄԻ, մ. 1771 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Շատ զեղեցիկ է, պատրաստված արձանագրություն տեխնիկով: Ընդհուրով կարմիր, կանաչ և կապույտ քարերով: Արձանագրությունը կրթի վրա է՝ հրեք տողով.

Յ(ի)շ(ա)ա(ա)կ է ս(ու.բ)բ խաչս Տաթևու վանից
մ(ա)հ(ա)սին աղա նէնէի՝ հողսյն, ձեռամբ մ(ա)հ(ա)սին
Մաթէոսին, ՌՄԻ թւին:

Ման.— 1. նէնէն ներսիս կրճատված ձե՛ն է:

290. (6834) ԽԱԶ ԱՐՄԱԹԻՑ

Նոր Նախիչևանից

Հ. ՌՄԻԱ, մ. 1772 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Ուշը շրջանակի մեջ է և բունակով: Ընդհուրով է գունավոր քարերով և զարդանախշով: Ուշը կրթի հետ միացնող գունգը ևս ցանցիկն է: Արձանագրությունը կրթի վրա է՝ 4 տողով.

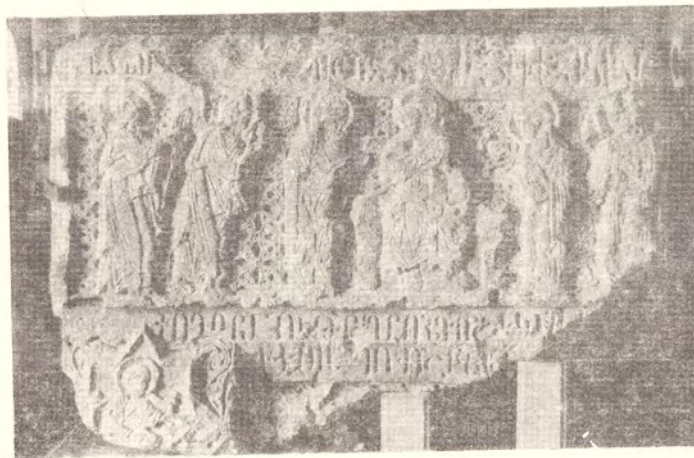
Յ(ի)շ(ա)ա(ա)կ է Եւթէրի որդի
Մըլըրաիշին ի դ(ու)ռն ս(ու.բ)բ
Ա(ստու.ա)ծածնայ ծառա Յեղիմայ
կուսին, թվ(ին) ՌՄԻԱ ին:

291. (100) ԽԱԶՄԱՐԻ ՎԵՐԻՆ ՄԱՍԸ

Տեղն աննայս է

ԺԳ դար

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Ուշը ԺԳ դ.

Որտա մաշված է, արձանագրությունը տեղ-տեղ ճնշված: Այս խաչքարը պատրաստ-ված է բարձր ճաշակով, հրացմունք են պատճառում հատկապես երկրաչափական դար-դանակները և մարդկանց զգեստների մանրամասնությունները: Ենևլով արձանագրու-թյան մեջ հիշվող Պռոշ իշխանի անվան հիշատակությունից, այն վերագրվում է XIII դարին: Այս բեկորը կենտրոնում պատկերված է Գրխոսոսը՝ նստած բազմոցի վրա, ձեռ-քին գերք, որի վրա մանր տառերով գրված է. «Ես եմ լույս աչ»...: Հիսուսի երկու կող-մում երեքական անձեր կան. աջ կողմում Պետրոսը, մի հրեշտակ, Աստվածածինը, ձախ կողմում՝ Հովհաննես Մկրտիչը, մեկ ուրիշը, իսկ երրորդը կոտրվել է: Վերահիշյալ քանդակների վերևը գրված է.

(Պ)ետրոս (Աստուած)ած(ի)ն
Յ(իսու)ս Գ(րխոսո)ս, ս(ուր)բ Յով(հան)նես
Մկրտ(իչ)

Պետրոս առաքյալի տակ մի ութանկյուն վարդապետի մեջ պատկերված մարդու քան-դակի շուրջը գրված է՝ «Մաթէոս աւետար»: Վերը նկարագրված քանդակների չնտակ գրված է հիմնական արձանագրությունը.

Ողորմութ(եամ)բ պարոն Գորգիկին
Ապս կենտրոնում եղած խաչի շուրջը.
. ուն բարէխաւս լեր Պռոշին և

292. (3042) ԳԱՇՈՒՅՆ ՊՈՂՊԱՏԻՑ, ՓՂՈՍԿԻՐ ԴԱՍԱԿՈՎ,

Տեղն անհայտ է

ԺԳ դար

Փղոսկրյա դաստակը ծածկված է նուրբ զարդաքանդակներով. մի երեսին պատկեր-ված է Կրիկիապի հարց Լեոն IV թագավորը դահի վրա ծալապատիկ նստած, ձախ ձեռքը գոգին, աջով մասնացույց է անում՝

Լեոն թագ
Դասաստան:

Լեոն թագավորից ներքև կանգնած են երկու անձնավորություններ: Դասասկի մյուս կողմում վերև մի հոգևորական է պատկերված, որն աջ ձեռքը վեր է բարձրացրել և մասնացույց է անում գրված արձանագրությունը՝

Ուղեղ:

Հոգևորականից ցած պատկերված է մի ծնկաչոք աղոթողի կերպարանը՝.

Ծան.— 1. Ալիշանի «Միտուն» աշխատության մեջ (Վեներաբիկ, 1883, էջ 481) նկարա-գրված է մի ձեռագիր, որի էջերից մեկի վրա եղած նկարը նույնությամբ վերարտարում է այս գաշալնի վրա եղած նկարները, զարդաքանդակները և արձանագրությունները:

293. ԲԱՐՁՐԱՔԱՆԴԱԿ ՈՐՍԻ ՏԵՍԱՐԱՆՈՎ,

Վալոց ձորից

ԺԴ դար

Հրատարակել է Հովս. Պռոշ. Ա, 214

Երեք քարերի վրա պատկերված է իշխան Ամիր Հասանը որսի ժամանակ: Իշխանը նստած է ձիու վրա և լարել է աղեղն ու նետահարում է սրընթաց փախչող եղնիկին: Հեծյալը հագած ունի երկար. մինչև սրունքները հասնող զգեստ: Արձանագրությունը գրված է փակագրով.

Ամիր Հաս(ան):

294. ԳԻՆՈՒ ԿԱՐԱՍ

Գ Վ Ի Ե Ի ց

Ժ—ԺԳ դդ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Կարմիր գույնի է, դոսեզարդ, չորս կանխով: Բերանի շուրջն անցնում է մի լայն դրոշմազարդ գոտի, որի վրա ամբողջ երկա-րությամբ գրված է ամենայն հավանակա-նությամբ պատրաստող վարպետի անունը՝
Սթէփան Սթէփան Սթէփան...

Գրերի հետքեր կան նաև իրանի վրայի զարդաքանդակների մեջ, սակայն շատ կո-տրված լինելու հետևանքով հնարավոր չէ կարգալ:

295. (1543/738) ԿՂՄԻՆԴԻ, ՀԱՍԱՐԱԿ ԿԱՐՄԻՐ ԿԱՎԻՅ

Գ Վ Ի Ե Ի ց

է դ. սկիզբ

Հրատարակված է Ղաֆ., Գլին 248

Ես վարդ...

296. (1543/751) ԿՂՄԻՆԴԻ, ՀԱՍԱՐԱԿ ԿԱՐՄԻՐ ԿԱՎԻՅ

Գ Վ Ի Ե Ի ց

է դ. սկիզբ

Հրատարակված է Ղաֆ., Գլին 247, Ղաֆ., Հայկական գիր, 88

Զվարդան գմեղա-
որ յիշեցեք յաղաթա:

297. (1543/815) ԿՂՄԻՆԴԻ, ՀԱՍԱՐԱԿ ԿԱՐՄԻՐ ԿԱՎԻՅ

Գ Վ Ի Ե Ի ց

է դ. սկիզբ

Հրատարակված է Ղաֆ., Գլին 247, Ղաֆ., Հայկական գիր, 88

Ես Յովաննես վարդապետ ծառա
սրբոյ Գրիգորի յաղաթա յիշեցեք ի (տէ)ր:

Բարձրաքանդակ Ամիր Հասանի (ԺԳ դ.)

298. (1617/33) ՆԵՐԿԱՄԱՆ, ԿԱՎԻՑ (12,5 x 10 x 5 սմ)

Գ Վ Ի Ե Ի ց

Ե—Ձ ԳԳ.

Հրատարակված է Ղաֆ., Գիլին 250

Սորանաբարձե է, նրատերից մեկի վրա ունի երեք խոտոչ: Արձանագրութիւնը կողքի նրատերից մեկի վրա է.

Որ զանէ սիւս
զե Ստեփանոս(ին)
բան(ն) է սյս:

299. (1543/772) ԿՂՄԻՆԳԻՐ, ՀԱՍԱՐԱԿ ԿԱՐՄԻՐ ԿԱՎԻՑ

Գ Վ Ի Ե Ի ց

է Գ.

Հրատարակված է Ղաֆ., Գիլին 248, Ղաֆ. Հայկական գիր 85

Ա(ստոււ)ծ ողոր(մե)այ
Աբխա(ղս)մսյ եկեղ(ե)ց(սյ)ս ն.ո.ց...

300. (123/31 և 123/33) ԿԱՐՄԻՐ ԳՐՈՇՄԱԶԱՐԻ ԿԱՐԱԿԻ ԲԵՆՈՐՆԵՐ

Ա Ե Ի Ի ց

ԺԱ—ԺԲ ԳԳ.

Հրատարակված է Каталог 64

Գրերը ուսուցիկ են.

123/31-ը՝ Գ. Գրիգոր:
123/33-ը՝ անդ: Գրի(գոր):

301. (123/101) ՄԵՆ ԿԱՐԱՍԻ ԿԱՄ ԹՈՐԻՆԻ ԵԶՐԻ ԲԵԿՈՐ

Ա Ե Ի Ի ց

ԺԲ—ԺԳ ԳԳ.

Հրատարակված է Каталог 64

Թորոս:

302. (123/102) ՄԵՆ ԿԱՐԱՍԻ ԿԱՄ ԹՈՐԻՆԻ ԵԶՐԻ ԲԵԿՈՐ

Ա Ե Ի Ի ց

ԺԱ—ԺԲ ԳԳ.

Հրատարակված է Каталог 64

Օրու...

303. (6076) ՄՆԿՈՒԿ

Էջմիւս ձ Ե Ի ց

Հ. ՌՃԺԳ, մ. 1664 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Վրան կան մեծ զամեր և փակեր, որոնցից մեկի վրա գրված է.

Յ(ի)շ(ա)տ(ա)կ է ա(է)ը Գրիգորի
որդի Ապիստղուսին ի դ(ու)ուն
ս(ու)րը էջմիւսան(ա)յ,
թվ(ին) ՌՃԺԳ:

304. (2129/135) ՊՆԱԿ ՀԱՍԱՐԱԿ, ՍՊԻՏԱԿ ԿԱՎԻՑ (արամ. 25 սմ)

Ա ս ս ա պ ա ս ի ց

մ. 1890 թ.¹

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Կոտրված է և վերականգնված: Պնակը ծածկված է բուսական ուսուցիկ զարդանախ-
շերով: Արձանագրութիւնը գրված է մեղսեղը երեք սողով: Այս պնակը գեկորատիվ նպա-
տակով է օգտագործվել.

Ի գործարանի Ջալալեանց յԱստապատ:

Ծան.— 1. Ժամանակը որոշում ենք, հենվելով հաջորդ արձանագրութեան վրա:

305. (3013) ԳՎԱՎԱԹ ՍՊԻՏԱԿ ԿԱՎԻՑ, ՄԻ ԿԱՆԹՈՎ, ԵՎ ԿԱՓԱՐԻՉՈՎ, (արամ. 17 սմ)

Ա ս ս ա պ ա ս ի ց

մ. 1890 թ.

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Ծածկված է բուսական զարդանախշերով: Պատրաստման տեխնիկայով շատ նման
է վերահիշյալ՝ № 2129/135 պնակին: Արձանագրութեան իրանի շուրջն է՝ մի սողով.

Բազմարհեստ Յակովբ վարդապետ Ջալալեանց
Աստապատցի 1890:

306. (2912) ԱՓՍԵ ՍՊԻՏԱԿ, ՀԱՆՃԱՊԱԿՈՒՑ

ԺԹ Գ.

Տեղն անհայտ է

Հրատարակվում է առաջին անգամ

Վրան պատկերված են բուսական զարդանախշեր և շինություններ, արձանագրու-
թիւնը շրջանակի ձևով է.

Ընկալ յօժարութեամբ ընծայն բարեկամից:

307. (123/1269) ԽԱՉ ՊՎՆՁՈՑ

ԺԱ Գ.

Ա Ե Ի Ի ց

Հրատարակված է Каталог 94

Թեկերից ներքեկինը կոտրված է, բուսական շուրջը թեկ երկու ծայրերն ավարտում են
երեքական բողբոջներով: Թեկերից մեկի վրա պահպանվել է մի ձողիկի մնացորդ, որը
միացվելու է եղել խաչի հիմքի հետ: Խուրայիսի մի ձողիկ էլ եղել է նրա հակառակ
կողմում: Խաչի ետեի մասում գրված է արձանագրութիւնը.

Սաչա Միլիթարչիս յիշատակարան է
ս(ստոււ)ծ ողորմ(եա):

ՄԱՐԿՆԵՐԳՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԵՋ ՀՆԵԳԻՊՈՂ ՀՐՏՈՒԿ ԸՆԹՈՒՆՆԵՐԻ

Ա

Արագ Աղօզենց պարոն 169

Արխողոս 299

Արրահամ կաթողիկոս 234

» հիւն 31

» որդի Ոսկանի 210

» որդի փեշաղմալճի Օվանեսի 250

» պարոն 221

Աղամ, որդի Գրիգոր Ֆիլճանճի ողբ. 143

Աղայմաթ 128

Աղար, որդի Մինասի 39

» տր, հայր տր Գրիգորի 52

Աղարիտ, հայր Աննայի 232

» մահուտի, հայր Վարդանի 135

Աղարիէ մահուտի, թոռ տր Աղարի, որդի տր Գրիգորի 52

Աղիզ, հայր Վարդանի 135

Աթաղօզեանք 170

Աթամ ժէլիք 21

Աթաբա մղտեսի 12

Աթլուխան հայր Մարեամջանի 285

Աթու. 153

Ալէքսան 276

Ալէքսանդր կաթողիկոս Զուլայեցի 99

Ալէքսանտոս 9

Ալմաս, զուտար մահուտի Ակունտի 127

Ակը 246

» աղա, որդի մղտուտի Ասատուրի 237

» մահուտի 217

Ակունտ մահուտի 137

Աղամալ ժէլիք 23

Աղայ Մահմատան 56

Աղեկանդր իբրդա (տես նաև Աղեքսանդր Վրդա, Աղեքսանդր Վարդա, Աղեկոսանդր իբրդեա)

219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228

Աղեկանդր 61

Աղէքսանդր, հորեղայր Գրիգոր Խօջաջանեանի 19

Աճատեան չ. 94

Աճէփեան 106

Ամասիայ 199

Ամիր, հայր Բարսեղ Զողեցու 189

» Հաս(ա)ն 293

Ամիրխալէ, որդի Սարգսի 260, 261

Ամոլա 156

Այվազ մղտեսի 196

Այսին, որդի Սարքար պէլի 187

Անամարիա, ըույր Գրիգոր Խօջաջանեանի 19

Անդրէաս, որդի Գասպարի 39

Անդրէաս սր 97, 155

Անդրիտա թոխաթցի 191

» սր 156

Անթառան 95

Աննա 150

» զուտար Աղարիայի 232

» խաթուն 11

» կին աղա Մինասի 135

» » Միլտուի 119

» » Գրիգորի 74

» մայր Փրիգոն Փիրանոյի 22

» սր 154

Անտոն մահուտի 220

Անտոն վարդապետ 242

Աղիսողոմ, որդի տր Գրիգորի 303

Առակէլ, հայր Կագույի 116

» ամուսին Լոկիսիմէի 103

Ասատուր 253

» մղտուտի, հայր Ակոր աղայի 237

Ասյան, հայր Գալուստի 262

Ասյանեանց Սուբրաթ անս Սուբրաթ Ասյանեանց

Ասիխան 53

Աստղիկ 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283

Աստուածածին սր (Ածածին) 97, 100, 103, 104, 108, 154, 155, 291

Աստուածատուր 209

» սրեղա 97

» ամուսին Աճէփեանի 106

» Կալիպոպոս 183

» կաթողիկոս 32, 33, 117

» հայր Արուսի 244

Աստուածատուր բանան 16
Այնտիս, թու թամարի 151
Այնտիս, որդի մանտեի Հնչապարի 48
Այնտիս, ամուսին Խառնի 66
Արև 53
Արևտակեն վարդապետ 107
Արտակ Վարդապետի 175
Արտապետ 148
Արուս 253
» հայր Աստի 30
» որդի մանտեի Աստուածատուրի 244
Արուս, որդի միգրատի Աստի 201
Արուսէն (որդի) տեսարութի Խառնատուրի 248
» տիրացու, հայր Հրէմիկայի 248
» հայր տիրացու Պետրոսի 248
» որդի մանտեի Մարգարի 229
» մորտի, հայր Սյանկաի 198
Արուսին 240
Արուսին, հայր կիրակոսի 60
» հայր Լուսյու 238
» հայր Հարապետի 41
» վարդապետ 263
» տիրացու, որդի յարթանի Յուրի 248
Արուստուր սր 155
Աստիս Դաւաճար 59
» միգրատի, հայր Արուսի 201
» որդի Հախնապարի 120
Աստիք խան 105
» տիրակեր, որդի Արուսի 30
Աստիք որդի Յոսաննէս Հարապետի, ամուսին Վա-
լէնի 156
Աստուր մանտեի, ամուսին Շահակի 113
Բ
Բարաբելի թիւնրեկիկանց ամուսին Սոկիի 177
Բարաբատ մանտեի 286
Բարդասար, հայր Մկրտչի 110
Բարդասար, որդի Հախնապարի 120
Բարդապետն էրզրուսի 65
Բաշարթի, հայր Խաչիկի 272
Բարդուղիէս սր 155
Բարդուղիէ սր 156
Բարսեղ 185, 69
» Արսիկան 172
» Արծրունի 78
» որդի Գրիգորի 74
» որդի տիրացու Դազարի 128
» տր, հայր տիրացու Դազարի 128
» Ջողեցի, որդի Ամիրի 189
Բեման կղզայր Հովսեփ արքեպ. Արղուսիկանի 56
Բէման, հայր Բէմանի 123
» որդի Բէմանի և Յազունի 123
Բեկզատ, Նորեղբոր դուստր Գրիգոր Խոջաջան-
կանի 19
Բերալար, կին տիրացու Դազարի 128
Գ
Գարսէլ, որդի Տիրատուրի 207
Գաղիկ Բագաուր 3

Գաղղար մաթթարի 192
Գաղղուս, որդի Աստի 262
» Գաղղար 174
Գաղղար հայր Պալասանի և Մարտիրոսի 89, 89ա
» որդի Հախնապարի 120
» որդի Մարտիրոսի հայր Անդրեանի 39
Գեղարք (վարդապետ) 55, 58, 59
Գեթսաման մայր Հովսեփի 115
Գեղարք սր 110
» որդի Մելիքի, թու Մարտիրոսի 18
Գելար (սր) 204
Գիրգոր տիրացու 62
Գիւլարաթ, Նորեղբոր դուստր Գրիգոր Խոջաջան-
կանի 19
Գոհար 5
Գոհար Մելիք-Վարդանով մանտեի 81
Գոհարպար, դուստր Շահակի և Ամուսյանի 113
Գոսան 123
Գորգ, հայր Յարութիկանի, պապ Աւուրի 32
Գորգ պետակ, վարդապետ 54
Գորգիկ պարան 291
Գորբ 4
Գրիգոր 9, 25, 61, 71, 300
» ապա Խոջաջանեան (Զաքիկեց) 19
» ապա մանտեի 47
» ամուսին Աննայի 74
» Առապարի 104
» Աստիկանց, հայր Թուշիկի
» եղբայր Յուզգորչա զպրի 1
» սր, հայր Ապիստոսի 303
» սր, հայր Պաղասարի 286
» հայր Մարթի 133
» սր, որդի սր Ազարի 52
» որդի Հիմնի 273
» որդի Մարութի 133
» պարան 29
» Պոյսանեան ամիրա, ամուսին Սարրա Խա-
թանի 162
» սին, կղզայր Մկրտչի արքեպիսկոպոսի 83
» վարդապետ կղզայր Մկրտչի արքեպիսկոպո-
սի 83
» Տուրաուկչի 167
» Ֆիլանտիօղլի, հայր Աղամի 143
Գրիգորիս 31
Գրիգոր Խաչիկ պարան, ամուսին Թելիթի 73
Գուլաստան, մայր Աղոսի 114
Գ
Գանիկի վանական 7
» վարդապետ 31, 144, 248
Գանիկի 155, 156
Գովիգ, որդի Պարտասարի 40
Գովիթ, որդի Յոսանի 49
Գուրթ 155, 156
» ապա, հայր Սարգիսի, Մարտիրոսի, Եփրոսի-
նէի 182
» Աստուածաբան 56
» Գրթունի 2

Դավիթ կաթողիկոս 152
» հայր Փրիգոն Փրեանովի 22
» վարդապետ 110, 242
» տիրացու, հայր պարան Պաղոսի 131
Դովիթ մանտեի, որդի մանտեի Մարջանի 45
Ե
Եազութ 153
Եւթէր ծնող Մրկրատի 290
Եւթիկէ 155
Եւթիկէ 156
Եղր Կաթողիկոս 1
Եթար, կին Վարթանի 154
Ելիսարեթ, դուստր Գոնչիկի Սարգիսի 133
Եկատարեթ, ուսուց կայսրու 56
Եղազար Սահարայան 256
Եղեայ 156
Եղեան մանտեի, որդի տէր Օլանի 50
» որդի մորտի Սարգիսի 259
Եղիսպար կաթողիկոս 153
» Նորեղբայր Գրիգոր Խոջաջանեանի 19
» Ջալենց, ամիրա, մանտեի, հայր ման-
տեի Նիկողոսի և մանտեի Ստեփաննոսի 142
Եղիայ 155
Եղին, դուստր Մելքոնի 181
Եղիսարեղ կին Փրիգոն Փրեանովի 22
» կին Հախնապարի 120
Եղիսարեթ Յոսանեան (Յոսանջանեան) կին Կարա-
պետ Արսիկանի, հայր Ապիկենց պարան Ա-
րաղի 172, 173
Եղիսափեթ պարկեշտուհի, հայր Ապիկենց պարան
Արաղի 169
Եղիսէ 155, 156
Եսափ վարդապետ 269
Եսայէ, որդի Յովհաննէս Անշիկեանցի 155
Եսայի 155
» Ապիկենց կամ Ապիկենց 277, 279, 280
» հայր Յարութիկան Անշիկեանցի 135
Երեմիայ 156
Երեմիա 156
Երեմի վարդապետ 130, 264
Երեմիսնէ, դուստր Գուրթի սր 183
Երեմար պարան 97
Զ
Զապու, կին Էմիլի 6
Զարափա ամիրապետաւար 4ա, 56
Զմտազատ, Նորաբուր Գրիգոր Խոջաջանեանի 19
Զիպիտո, բուր Գրիգոր Խոջաջանեանի 19
Զուլայ, մայր Մարտիրոսի 102
Է
Էղնայտոս մանտեի, հայր Այնտի 48
Էյո, մայր տիրացու Յակոբի 58
Էլեան, որդի Մկրտչի 248
Էմիլ 6
Էմիլագ, հայր Մելիքեանի 139
Էսայի, որդի Արուսի 238
Էսէ 231
Էվագ մանտեի, որդի Շիրիկի 46

Էրեմիա, որդի Անիփանի 106
Էրեմիկայ, որդի տիրացու Արուսի 246
Ը
Ըմտիկ(ոս) սր 89ա
Ընանայ 42
Ըրտապաղէս, որդի Սաֆարեանի 275
Ըստեփան զպրի 205
» Էֆանց, կարնեցի 232
» տիրացու, որդի տորաբեճի Փիլիկի 248
Ըստեփաննոս Ջալենց ամիրա, մանտեի, որդի ման-
տեի Եղիսպարի 142
Թ
Թալուհի Աստիկան 160
» դուստր Յովի 79
» մայր մանտեի Շահարայի 121
» տաս Գրիգոր Խոջաջանեանի 19
» Գանատրեանց 82
Թաղուս սր 97, 153
Թաթի սր 93
Թաթիս սր 156
Թաթու 154
Թատուր, պապ Այնտի 131
Թարվորչա զպրի 5
Թելիկի, կին Գրիգոր Խաչիկի 73
Թեկիկ խառնու, կին Մանուկ ապա Յակոբջան-
կանի 149
Թեկիկիպարեթ 10
Թէղորոս սր 110
Թէրզիկան 90
Թովմա վարդապետ 160
Թորոս 301
» սարկավար 248
» տեր 25
Թուսայ վարդապետ 100
Թուսան ապա, հայր Փրիկիկի 13
Թուսայ 74
Թուսար, կին Յոսանեան Հարապետի 156
Թուշիկ, դուստր Գրիգոր Աստիկանի 183
Թուրվանտա, դուստր Գիտարի և Թուորի 38
Թուսայ սր 156
Թովմայ սր 155
Թուոր, կին Գիտարի 38
Թ
Թնթիգար 74
Թարալի հայր Աղոսի 114
» տեր 88
Թարալի արքեպիսկոպոս Կոստանդնուպոլսեցի 68
Թարալի վարդապետ Բիւզանդացի 253
Թարալի, հայր Ստեփան Սուսարի 147
Թ
Թանկա 292
Թանկե, որդի Հորոսի 202
Թ
Թագար 9

Խաղաղու 50
 Խաթուն ձեռքեր, կին պարուն էրկարի 97
 Խանդարէ 112
 Խանուժ 77
 » կին տեր Սարգսի 69
 » ժամանակի 222
 Խուչուուր 11, 59
 » ամուսին Հոսոմսի 134
 » սպայճի, հայր տիրացու Յախրի 146
 » ժողովի 225
 » ժողովի, Քոխաթի 195
 » Սէլեհնէի 137
 Խաչիկ 9
 » որդի Բաշարի 272
 Խաչո, որդի Սողոմոնի 154
 Խասէր կին Ավոյբէնի 66
 Խարակազ, հայր Խոջա Մարտիրոսի 101
 Խարիր 3
 Խարով պարուն, ամուսին Մարիամ չանի 135
 Խորէշան 126
 Խուլիս, շայր Գրիգոր ամիրա Պոլսուանի 162
 Խուչուրի 89
 Խ
 Խաղիկ, կին Վարդանի 135
 Խասուր ձեռքեր, հայր Միրզաբարի 18
 Խեբուն 61
 Կ
 Կառն 119
 Կարապետ 43, 241
 » Արզուման (հույն ինքը Արզուման), ամուսին Եղիստրի Յոսանջանեանի 173
 » Արզուման, ամուսին Եղիստրի 172
 » ազա ժողովուրդի, որդի Յարջուլու ազայի 57
 » Մկրտչեան 84
 » որդի ժամանակի Յովհաննէի 165
 » որդի Ոճանի 271
 » որդի Պետրոսի 197ա, 197բ
 » վարդապետ 68, 250
 » վարդապետ Բաղիշեցի 43
 » Տէր Աղիբաբուհեան 81
 » տիրացու 130
 Կարևանէ 90
 Կերակու, հայր Նիփոսի 103
 » հայր Շահպէկի 113
 » որդի Արուսի 60
 Կովկէր, կին Պապայի 41
 Կելլիքբա զուտը Շահպէկի 113
 Կելլիքբա ժայր Շահպէկի 113
 Կուսի վարդապետ 187
 Կ
 Կախուր, ամուսին Եղիստրի 120
 » հայր ժամանակի Շահապարի 121
 Կամաղան 241
 Կամր, հայր մղասի Մէջրապի 270
 Կամրկվարդ, կին սարկուսարդ Մարգարի 233
 Կամուր, ժայր Արքանախի 31

Հայրապետ տէր 28
 Հարապետ, որդի Արուսի 41
 Հեղինէ 131
 Հիմնի, հայր Գրիգորի 273
 Հրէոս, հայր Լուսեղէնի 202
 Հոսոփոխա 128
 Հոփոսի 104
 » զուտը Մնացականի 115
 » կին Աստուրի 103
 » սր 89, 105
 Հուզա 119
 Հոսոմ Խորասանցի, ժայր Յամթամի 254
 Զ
 Զապար Աստուր, ժամանակի 38
 » հայր Մարիոսի 265
 » ժամանակի, որդի Յոսանի 87
 » ձեռքեր 71
 » որդի Քարվարդ զարի 5
 » վարդապետ 214, 215
 » վարդապետ կեսարացի 108
 » տեր, որդի Շահնի 134
 » տեր, սկիսարայ Մարիամի 144
 » տիրացու 128
 Զապարու, հայր Պետրոսի 64
 Զարուժ, ժամանակի 14
 Զասի 248
 Զարափոյ թոխաթի, հայր Ովանիսի 196
 Զարիր, հայր Մկրտիչ արքեպիսկոպոսի 83
 Զեւոնդ ազա, հայր Ոսկեափորի 136
 Զուկուս 25
 Զուկուս սր 160, 103, 108, 110, 146, 156, 185
 Զ
 Զուտը, զուտը Նիփոսի Բարակեանի 20
 Զ
 Զամբէլու աւետարանիչ 291
 » ժամանակի 289
 » սր 156
 Զամախի, ժայր Գրիգոր Յոսանջանեանի 19
 Զամրէկ կախիկարդու Մանուսարեան, Վրաստանի հայոց առաջնորդ 176
 Զարամ 70
 Զանան խանուժ 54
 Զանդէն Մանդէնեանց 85
 Զանէլ Քասի 245
 Զանուել, որդի Նիփոսի Բարակեանի 20
 Զանուել վարդապետ 117
 Զանուիկ Աղաթոյ 54
 » ազա Յակոբջանեան, ամուսին Քեղիկ խանի 149
 » թոխաթի 215
 » հայր Մկրտիչ արքեպիսկոպոսի 83
 Զատոսթիոյ սր 135
 Զատթէու սր 97, 100, 103, 108, 110, 136, 185
 Զատրեան, կին Գրիգոր Յոսանջանեանի 19
 Զարգար, հայր Խոսրովի 284
 » սարկուսարդ ժամանակի, ամուսին Համրկվարի 233

Զարգար, որդի Շուքուրի Գուրի 190
 Զարգա 71
 Զարեան, զուտը Պապայի 230
 Զարեան, զուտը Արուսի, կին Խոսրովի 285
 Զարեան, ժայր Նազարի 116
 Զարթա, կին Յարուսի Անշինեանցի 155
 Զարթոյ 118
 Զարի, ժայր Նիփոսի 103
 Զարթուժ 53, 114
 » զուտը Քարուսի Աստուրի 160
 » զուտը պարուն Յովհաննէի 132
 » կին խոնա Սարգսի 15
 » կին ժամանակի Փիլիպոսի 119
 » կին Յովհաննէի Երեցի 102
 » կին Շահնի 134
 » կին տեր Սարգսի 17
 » Նարս տէր Ղազարի 144
 » Մազարի 134
 » ժայր Յարուսի Անշինեանցի 135
 » ժայր Պողոսի 236
 Զարթուժան, կին պարուն Խոսրովի 135
 Զարթուս կրասնուտը 35
 » ժամանակի 248
 » ժամանակի, հայր Արուսի 229
 » որդի Ղազարի 265
 » սր 100, 108, 110, 158, 185
 Զարջան ժամանակի, հայր ժամանակի Գովթարի 45
 Զարտուր 9, 16, 197ա, 197բ
 » կարայր ժամանակի Փիլիպոսի 119
 » խոնա, որդի Խարակազի 101
 » հայր Մեղիքի, զուտը Ղազարի 168
 » ժամանակի Պարիզի 237
 » որդի Պապարի 89 և 89ա
 » որդի Պալիթ ազայի 183
 » որդի Շարի 203
 » որդի Պետրոսի 255, 273
 » որդի սր Սարգսի 110
 » որդի Պապարի 288
 Զարբաբու, կին Պապայի 154
 Զարութ, հայր Գրիգորի 135
 Զարոս 118
 Զեբուն, թոս առաջնորդի Գրիգորի 167
 » հայր Եղիշէի 181
 » որդի Համրաբարի 120
 Զեբունի սր 110
 Զեբունի տեր, հայր Նուրպէի 124
 Զեբունի վարդապետ 111, 112
 » տեր, հայր տեր Պետրոսի 44
 Զեբուն, կին Յոսանէի 145
 Զեբուն, հայր Մուսայի 21
 Զեբուն, որդի Մարտիրոսի 168
 Զեբուն, որդի Եմիլի 139
 Զեբունի Երեց, ժամանակի, որդի Վաչէի 37
 Զեբունի տիրացու 248
 Զեբունի ժողով, որդի Համրի 270
 Զեբունի խաթուն 36
 Զեբունի, որդի Եմիլի 290
 Զեբունի սր 110
 Զեբուն, հայր Ազարի 39

Զեբուն 61, 224
 » ազա ամուսին Անշինի 133
 » հայր Մարիամի 102
 » ժամանակի, որդի Պապարի 235
 » որդի ժամանակի Նազարի 249
 » որդի ժամանակի Փիլիպոսի 119
 Զեբուն խոնա, որդի Պետրոսի 187
 » կարայր Նիփոսի 103
 Զեբուն, որդի ձեռքեր Մատուրի 18
 Զեբուն, որդի խոնա Սարգսի 15
 Զեբուն, հայր ժամանակի Փիլիպոսի 119
 Զեբուն, հայր Գրիգոր Յոսանջանեանի 19
 Զեբուն, որդի Գրիգոր Յոսանջանեանի 19
 Զեբուն Տեր Բարսեղեան 34
 Զեբուն, հայր Եղիշէի 248
 Զեբունի Կիլիկիայի, հայր Վարդապետի 134
 Զեբունի սրկաչի, որդի Յովհաննէի Համրապետի 161
 Զեբունի արքեպիսկոպոսի 83
 » հայր Քարվարդ զարի 5
 » Մեղիքի 139
 » որդի Բարդապետի, ամուսին Անշինի 110
 Զեբուն, հայր Նիփոսի 115
 » Ղազարի 205
 Զովսէս 155
 Զովսէս 156
 Զովսէս, ժայր ժամանակի Փիլիպոսի 119
 Զուտուր, որդի Մկրտիչի, թոս Մեղիքի Արուսի և Յովսէփի 21
 Զուտուր, հայր Պապարի 59
 Զուտուրի զործակատար 171
 Զուտուր, որդի Օջանի 66
 Զուտուր, որդի Պետրոս Պալիստինեանի 76
 Զուտուր Քոփուսի 158
 Զովսէս, կարայր Յովսէփ արքեպիսկոպոսի Արզումանի 36
 Զ
 Զարդոյ, կին Բեմանի, ժայր Բեմանի 123
 Զամթամ, որդի Հոսոմի 254
 Զակար Աղաթից, ապուլիցի սուրաջ 32, 33
 » ժամանակի Ավետիքեան 251
 » յաղթան, հայր տիրացու Արուսի 248
 » որդի ժամանակի Յոսանջանեանի 165
 » որդի Պետրոսի 187
 » որդի Յարուսի Անշինեանցի 155
 » սր 136
 » վարդապետ 126
 » տիրացու, որդի ապաջի Յազատուրի 146
 » տիրացու, որդի Էլոյի 38
 Զակար սր 155, 156
 Զակարջան, մեծ ազա Գրիգոր Յոսանջանեանի 19
 Զակար վարդապետ Զապարեանց 305
 Զակար արքեպիսկոպոս 73
 Զակար սր 93
 Զակար բէկ 37
 Զարթուն, ամուսին Եւայի, հայր Յովէի 79
 Զարթունի որդի Գորգի, հայր Մուլիսանի 52
 Զարթունի ազա Մեղալեան 63
 » Անշինեանց, որդի Եւայի և Մարիամի 185

Յարութիւն Պալատական թիֆլիսցի 136
 » ձնոց տէր Սարգսի 69
 Յետո 153
 Յէրիքնաց, զուտոր Նեղոսոսի 179
 Յիպի 156
 Յիսուս 156
 ՅԵՔՆ [Յիսուս Նաղորդիցի թագաւոր Նրէից] 102, 154, 173
 ՅՍ ՔՍ [Յիսուս Քրիստոս] 109, 173, 185, 291
 Յար 155
 Յոհան, եղբայր Նովոսթիանի 103
 Յոհանն ար 100, 108
 Յոհաննէս Նիւսն 37
 Յոհաննէս ար 36, 103, 185
 Յովակիմ 150
 Յովաննէս խոճա, ամուսին ՄԷԼՆոց խաթմուսի 36
 » մահաւոսի, որդի մահաւոսի Պապիցանի 138
 Յովաննէս վարդապետ 297
 Յովաննէս ար 97, 100, 103, 108, 110
 » վարդապետ Քաղիշիցի 33
 Յովաննէս, եղբայր Յարութիւն Անշինեանցի 153
 Յովէ, որդի Յարութիւնի և Եւայի 79
 Յուսի վարդապետ 200
 Յովան վարդապետ 24
 Յովհաննէս երեց, ամուսին Մարթամի 102
 » Համազասկան երեսնացի 161
 » մահաւոսի, ամուսին Վարդանուշի 165
 Յովհաննէս սարգսապոլ Ուղարուհան 180
 Յովհաննէս Մկրտիչ ար 89, 104, 291
 Յովսէփ արքեպիսկոպոս Արղութեան 56
 Յովսէփ մելիք 21
 Յովսէփ արքեպիսկոպոս Արղութեան 135, 136
 Յովսէփ արքեպիսկոպոս Արղութեանց 115
 Յովսէփ եպիսկոպոս Նուիրակ ար Հնժմածանի Աստու-
 խանուս 133
 Յուզուհ, հայր Պապայի 154
 Յօր 156
 Յոհան, հայր մահաւոսի Ղազարի 87
 Յոհանն շարվարդ 156
 Յոհանն, հայր Դավիթի 49
 Յոհաննէս, որդի Նարիմանի, ամուսին ՄԷթանի 145
 Յոհաննէս ար 156
 » քահանայ 54
 Յոհաննէս 178
 Յովաննէս Մկրտիչ 154
 Յովէ 156
 Յովսէփ վարդապետ 247

Ն

Նաղորդի մահաւոսի, հայր Միխայի 249
 Նաղու թխաթիցի 206
 Նաղու 116
 Նաղու 239
 Նաթան 153, 156
 Նաշնի 53
 Նատուր, զուտոր Փրկչուն Փիթանովի 32
 Նարիման, հայր Յոհաննէսի 145
 Նեղոզոս, հայր Յէրիքնացի 179

Նէնէ ազո մահաւոսի 289
 Ներսէս եպիսկոպոս 31
 » վարդապետ 185
 Ներսիմ 211, 216, 231
 Ներսէս 267
 Նիկիդայոս Բարսեղան 20
 » Չայենց ամիրս, մահաւոսի, որդի մահ-
 աւոսի եղբայրի 142
 Նուպար, հարս ար Սարգսի 69
 Նուբարէ, զուտոր ար ՄԷլիքիսի, կին մահաւոսի
 Փանոսի 124

Շ

Շահին, որդի խոճա Յովանիսի 36
 Շահնազար Ազիզբեցի մահաւոսի, որդի Հախնազարի
 121, 122
 Շահպէկի, կին մահաւոսի Աբուուլայի 113
 Շաղօ, մայր Մարտիրոսի 203
 Շարիստան 74
 Շէքերպիբէ, կին ար Պապայի 287
 Շիռչրեկ, հայր Յովսէփ արքեպիսկոպոս Արղու թ-
 կանի 56
 Շիրար, որդի Սարութիւնի 238
 Շիրին, հայր մահաւոսի Եվայի 46
 Շնան, ամուսին Մարթամի 154
 Շոդան Առաքելով 182
 Շուաւոս ար 156
 Շուշան, մայր խոճա Պետրոսի 100

Ս

Սահայ հայր Կարապետի 271
 » հայր Սիմեոնի 268
 » վարդապետ 239
 Սահան, հայր Արքանամի 210
 Սահապօր, կին պարոն Յովհաննէսի, զուտոր
 Ղեւոնդ աղայի 136
 Սահի Թիւնիքիկեանց, կին Բարսեղի 177
 Սվաննէ Ազաննիցի, հայր Փարսազանի 122
 » որդի թոխաթիցի Ղարաշկոզի 196
 » որդի մղաթի Արուսէլի 198
 Սվսէփ վարդապետ 246

Չ

Չայար 10
 Չարիկենց, տես Գրիգոր Խոջաննէան

Պ

Պապայան, հայր Մարթամի 230
 Պալատան մահաւոսի, որդի Պապայի 89, 89ա
 Պալի մահաւոսի, հայր Օհանէի 42
 Պաղտասար, հայր Դավիթի, ամուսին Սիմայի 40
 » հայր մահաւոսի Միխայի 235
 » որդի ար Գրիգորի 286
 Պանդալիսն ար 89
 Պապոս, որդի Յուզուհի, ամուսին Մարքարիտի 134
 » տեղ, ամուսին Շէքերպիբէի 287
 Պանսի, որդի պարոն Վարդի 53
 Պապիցան մահաւոսի, հայր մահաւոսի Յովաննէսի 138
 Պապոս, հայր Ստեփանի 41

Պապուկ ալի 223
 Պետրոս 216, 218
 » խոճա 100
 » կաթողիկոս 212
 » հայր Կարապետի 197ա, 197բ
 » հայր Մարտիրոսի 235, 273
 » որդի Ղազարոսի 64
 » Պուլանտերեան, հայր Մուսէի 76
 » ար 97, 100, 103, 108, 121, 122, 156, 291
 » վարդապետ սատուպատի 32
 » ար, որդի ար Մեղրուպի 44
 » ար 123
 » տիրացու, որդի Արուսէլի 248
 Պէկնազար, որդի Սահակի 266
 Պոզոս ար 153
 Պոզոս 243, 248
 » որդի Մարթամի 236
 Պոզոս պարոն, որդի տիրացու Դուսի 131
 Պոռշ իշխան 291
 Պարոն ար 155
 Պուստի, հայր խոճա Մկրտիչի և Յակոբի 187
 Պօզոս հանի Տեր Օհանէսեան 96
 » պատկերաշատ Տեր Մուսէսով 184
 » ար 97, 100, 103, 108, 121, 122, 156

Ջ

Ջալալեանց, տես Յակոբ վարդապետ Ջալալեանց

Ս

Սալամէ, զուտոր Փրկչուն Փիթանովի 22
 Սահակ, հայր Պէկնազարի 266
 » որդի Օյնաճրէհի 66
 Սահակ սարկաւազ շախմատի 86
 Սամէլ 1
 Սամուէլ 155, 156
 Սապուռ 116
 Սառա, բույր Յարութիւն Անշինեանցի 155
 Սարգիս 274
 » Աղայեցի 281, 282
 » գանձեցի, հայր Ելիսարեի 135
 » խոջա 15
 » կաթողիկոս 31
 » հայր Ամիրթալի 280, 291
 » հայր Գրիգոր ամիրս Պոյաճեանի 162
 » մահաւոսի 107
 » մղաթի, հայր Եղիայի 256
 » որդի Դուսի ար 183
 » թօփոնց Մուսէի 158
 » Նատուրի 226
 » ար 110
 » տեղ 17, 26
 Սարա խաթմուհ, կին Գրիգոր ամիրս Պոյաճեանի 162
 Սարգիս, որդի Գրիգորի 135
 Սարսիսեան, հայր Շիրարի 258
 Սաֆար, Նոբելայր Գրիգոր Խոջաննէանի 19
 Սաֆարեան, հայր Լարստայեանի 275
 Սաքար պէկ հայր Ալախի 187
 Սվստան Նիւսն 34
 Սկրմա 75
 Սկրոր տիրացու 53

Սիմա, կին Պաղտասարի, մայր Դավիթի 40
 Սիմուս մահաւոսի, որդի Տուտուբճու 211
 » որդի Ոհանի 268
 Սիմէոն կաթողիկոս Երեսնացի 19, 135, 136
 Սիմէոն 71
 Սիմէոն կաթողիկոս (տես Սիմեոն կիկո, երեսնացի)
 Սիմոն ար 155
 Սիմոն 114
 Սիմոնտերեմ թագաւոր 4
 Սողով 114
 Սողոմոն Նշի, որդի Վարթանի և Եմարի 151
 Սիլվիան 294
 Ստեփան 99
 Ստեփան Գրիգորիչ Սուսարթով, որդի Իւզղուս 147
 Ստեփանոս 298
 Ստեփանոս եպիսկոպոս ձաղարեան 97
 » ար 118
 Ստեփանոս, որդի Նիկիդայոս Բարսեղանի 20
 Ստեփան, որդի Պապայի 41
 Սրբուհի Կարապետապետ 171
 Սրմա, հարս Սողոմոնի, կին Քաջայի 154
 Սուլիան, զուտոր Յարութիւնի, թուր Գրիգորի 52
 Սուսարթ Սարանեանց 278, 283
 Սուրբաթ, որդի խոճա Մարգարի 15
 Սուրբաս Խազարով 140

Ղ

Ղարջ 295
 » պարոն Աստուածատուր 187
 » պարոն, հայր Պապի 33
 Ղարդազար 109
 Ղարդան 296
 » կաթողիկոս 16
 » մահաւոսի, որդի Աղարիայի, ամուսին Մա-
 դիկի 135
 » որդի Աղիկի 135
 » ար, ձնոց ար Սարգսի 69
 Ղարդանուշ, կին մահաւոսի Յովհաննէսի 165
 Ղարդենի 150
 Ղարդուհ 165
 Ղարթան, հայր Սողոմոնի 154
 Ղալիճան, հայր խոճա Պետրոսի 100
 Ղալչ, հայր մահաւոսի ՄԷլիքիսի երեցի 37
 Ղաւսիան(ա) զուտոր ար Գրիգորի, թուր ար Աղայի 62
 Ղարվատա, զուտոր Դիմիթրիկենց Մկրտուսի 134
 Ղասակ, հայր Դուսի Քրիստոսեան 2
 Ղասիկ Արղուսեան, կենաց 164
 Ղարթան վարդապետ աշտարակեցի 63

Տ

Տալիթա 132
 Տատուր, հայր Սարգսի 226
 Տիմոթէոս եպիսկոպոս Եւզղիկայի 186
 Տիրատուր, հայր Պարուլի 207
 Տուտուբճի, հայր մահաւոսի Սիմաուսի 211
 ՏՐ ԱՐ ՅՍ ՔՍ 40, 93, 98, 102, 104, 108

Փ

Փանոս մահաւոսի, ամուսին Նուբարի 174
 Փարթիան 23

Փարսազան, կզրայր Յովսեփ աբբեղ-Արղու թեանի 56
 Փարսազան, որդի Աղանդեցի Օվաննի 122
 Փլըրիան, ծնող Աճեփիանի 106
 Փլիկի տարրկճի, նայր տիրացու Ըսեփանի 248
 Փիլիպոս կաթողիկոս 103, 106
 > մահանի, որդի Միրիճանի 119
 > սր 155, 156
 Փիլիպի, որդի Թուսու աղայի 13
 Փրիզոն Փիրանով 22

Ք

Քալին, կին Աւետիբի, որդոյ Յօնանեսու շարփա-
 դարի 156
 Քասպար, նայր Մարտիրոսի 288
 Քեթիկան պատրոն, մայր Յովսեփ աբբեղիս Ար-
 ցու թեանի 56
 Քիլի 253
 Քիլի 53
 > մայր Մահակ սարկուազի 86
 Քիսուր ար, ամուսին Թատրի, նայր Թուրփան-
 տայի 38
 Քի 155

ՔՄ 204
 Քրիստոփոր սր 3
 Քրտիկանց 39
 Քուրդ, իշխանաց իշխան 27.
 0

Օնան 45
 > թոխաբլի 204
 > սր 156
 > վարդապետ 241
 Օնանկա 233
 > որդի Պայի 12
 Օյանբէն, նայր Մահակի, Մուքալի, կզրայր Խա-
 սերի 66
 Օջիտա, կին Մուքալի 66
 Օվաղիմ, որդի սր Գրիգորի, թու սր Ազաբի 52
 Օվանես փէշաբմաճի, նայր Աբրահամի 250
 > սր, նայր մահանի Եղիայի 50
 Օրու 302

Յ

Յարջուլա ազա, նայր մղանի կարապետ աղայի 57

Ագուլիս 176
 Աղաստակի սր Ստեփաննոս 203
 Աղանձ 122
 Աղանց 284
 Աղվեր 121, 122
 Անբերդ 4ա
 Աշղրեան 285
 Աշտարակ 63, 156
 Աշտարակի սր Գևորդ եկեղեցի 156
 Ապուշեղ 32, 33
 Ասայիկապի վանք 260, 251
 Աստուպատ 32, 270, 304, 305
 Աստուպատի սր Թուսու եկեղեցի 270
 Արարիկ 119
 Արարուս 47
 Արուլիսի սր Թուսու եկեղեցի 120

Բ

Բաղեշ 43
 Բասեն 158
 Բասենի վանքի Աստուածածնի եռթը վիրաց պատ-
 կեր 158
 Բենկ 142
 Բելզանդիա 233
 Բիւզանդի 110
 Բճնի 34

Գ

Գամրես 118
 Գանջա 136
 Գեղարդ սր 118, 144
 Գեղիվ 171
 Գրիգորիսի 56

Դ

Դադիու վանք 41
 Դադիու վանք 40
 Դաթևայ սր Միլոս եկեղեցի 284
 Դաթև 284
 Դաթևի վանք 52
 Դաթևու մեծ անապատ 45

Յ Ը Ն Կ
ԱՐՄԱՆԱԿԱՆ ԳՐԱՌԹՅՈՒՆՆԵՐՈՒՄ ՀԸՆԳԻՊՈՂ ՏԵՂԵՆՈՒՆԵՐԻ

Դանձայլի 41
 Դարայ 63
 Դիլիպ 183

Ե

Երևան 115, 149, 161, 180
 Երևանի կանտի սր Յովաննի եկեղեցի 149
 Եվրոկիա 186
 Եվրոկիա 247
 Եվրոկիայի սր Գրիգորի եկեղեցի 247
 > սր Ղազարոսի եկեղեցի 247
 > սր Պարսամի եկեղեցի 247

Զ

Զմիւսին 117

Ը

Ըմիթիսի սր (նաև Ըմիթիս, Ըմիթիս, Ըմիթիս, Ըմիթիս)
 19, 73, 99, 102, 123, 128, 133,
 135, 136, 139, 141, 142, 144, 148, 160, 161,
 177, 183, 193, 194, 196, 206, 207, 208, 209,
 210, 211, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220,
 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230,
 231, 232, 233, 235, 236, 237, 239, 240, 241,
 243, 244, 248, 267, 270, 271, 272, 273, 274,
 275, 276, 303

Ըրզրուս 65, 245

Ը

Ըղաթիլի ստաբուլի եկեղեցի 48, 50

Թ

Թիֆլիս 134
 Թիֆլիս 156, 155
 Թիֆլիսի սր Աստուածածնի տաճար 153
 Թոխաթ (նաև Թոխաթ) 191, 194, 195, 199, 204,
 206, 213, 215, 219, 233, 253, 273
 Թոխաթու սր Ոհան ափետարանի եկեղեցի 213
 Թոխաթու Տաճարի վանքի եկեղեցի 194, 219

Թ

Թովրի սր Սարգիս եկեղեցի 143
 Թուրքի սր Թադևոս անապատի վանք 137

Իթմարտաշ 54
Իշմիածին ար 195

Խ

Խարան 40
Պասան Նուր 257
Պայ 192

Խաւյալ ար Սարգիս զինաւորի կկեղեցի 192
Պորասան 254

Կ

Կամախ 162
Կամախու ար Աստուածածին 119
Կարբի 32, 242
Կարդ 44
Կարին 252

Կառնոյ ար Աստուածածնի կկեղեցի 47
Կառնոյ ար Լուսաւորչի կկեղեցի 47
Կարմիր վանք 167
Կարփի 180
Կայքա 213
Կեաւարիա 108
Կերթ 288
Կեօրուս 52
Կոստանդնուպոլիս 68, 141
Կոսուց (ար Կարապետի) անապատ 43, 256

Հ

Հազրատ (Նահ Հարպատ) 85, 85
Հազրատայ ար Նշան 56, 85
Հայտ ջրի առու 4
Հաշտարիան 133, 135, 147
Հաշտարիանի Պօղոս և Պետրոս առաքյալների կկեղեցի 147
Հասանդատ 63, 138
Հասանդալէի ար Աստուածածնի յիթը վիրաց պատկեր 146
Հասանդալէի ար Աստուածածնի կկեղեցի 65
Հինոյ 19
Հնդիկ 149

Ղ

Ղախան (Նահ Ղազան) 46, 89, 89ա, 284, 285
Ղարաբաղ (Նահ Ղարաբաղ) 147, 285
Ղզլար 145
Ղուզանք 145

Մ

Մազրա 286
Մալաթիա 211
Մեծ Պոլիս (Կոստանդնուպոլիս) 141
Մոսկով 59
Մուշ 253, 257
Մշուս ար Կարապետ 253, 257

Յ

Յերեւան 200

Ն

Նախիչևան 20
Նախիչևանու ար Լուսաւորչի կկեղեցի 80

Նախիչևան 66
Նոր Արմաւիր 91
Նոր Բայազետ 184
Նոր Նախիչևան (Նախիչևան) 56, 64
Նոր Նախիչևանի ար Նիկողայոսի կկեղեցի 64
Նոր Ջուղա 84

Շ

Շենայիթաղ 46
Շնաթաղ 41
Շուշի 177
Շուտուբ 190

Չ

Չաթու 45

Պ

Պիտոյ ար Նշան 109

Ջ

Ջուղա (Նահ Ջուղա) 99, 139, 189

Ռ

Ռուսաց կրկիր 56

Ս

Սաղմուսավանի ար Նշան 263
Սանահին 56, 113, 135, 136
Սանահինի ար Աստուածածնի կկեղեցի 145
Սեփանայ (Նահ Սեփանա) ծովապատ անապատ (Նահ ար Սեփան) 22, 152, 170
Ստաթիէի (տես Տաթիէ) առաքելոյ վանք 39, 51, 285

Վ

Վրաստան 176
Վրաց աշխարհ 56

Տ

Տաղեւ 246
Տաթիւ (Նահ Տաթիւ) 107, 245, 247
Տաթիւու ար Թաթիւի վանք 93
Տաթիւու ար Պօղոս և Պետրոս առաքյալների կկեղեցի 121, 122
Տաթիւու Ստաթիէի առաքելոյ կկեղեցի 247
Տաթիւոյ (Տաթիւու Տաթիւու) վանք 39, 41, 46, 89, 286, 288, 289

Տըբրապիզոնի ար Աստուածածնի կկեղեցի 150
Տիփլիս 22

Ք

Քէմմալ 88
Քորփուու 82

Սի

Սեղվերանու կկեղեցի 53

Օ

Օձուն 173
Օձնոյ ար Պաշ Գուրոյ կկեղեցի 173
Օրնան Ոյնեցու կկեղեցի 154
Օրնան Օձնեցու վանք 154
Օշական 86
Օշականի ՄԼՍորթ Թարթմանի վարդապետի կկեղեցի 86, 236

ԺԱՐԸՆԵՂԵՂԵՂԵՆ ՏԵԹՏԵՂ ԸՆԹԵՏՈՒԹՅԱՆ ՄԵՋ ՏԵՂ ԿՏԸՍ
ՈՐԸՆԵՂԻՔՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ

Ա. Իրենց վրա տարերիվ ու եկողների¹

Քվեակներ հայրաց ան- մարտիվ	Քվեակներ մեր տոմա- րով	Արեւածա- ղարձ յան- ձեռք	Ի ր Ը	Քվեակներ հայրաց ան- մարտիվ	Քվեակներ մեր տոմա- րով	Արեւածա- ղարձ յան- ձեռք	Ի ր Ը
1	2	3	4	1	2	3	4
Ն.Խ	991	3	խաշարք	ԹճԼԶ	1687	190	Թաս
Ն.ԽԱ	992	4	»	ԹճԼԶ	1687	191	սահան
ՇՁԳ	1134	25	զուռ	ԹճԼԸ	1688	112	ուրաք
ՈՃԳ	1164	26	զրակալ	ԹճԼԸ	1689	192	ձնծղա
ՈՒՆ	1176	27	զուռ	ԹճԽ	1691	193	սահան
ՈՒԹ	1200	4ա	խաշարք	ԹճԽԲ	1693	194	պնակ
ՉԲ	1253	28	զուռ	ԹճԽԲ	1693	195	չիբեփ
ՉԻԱ	1372	29	զրակալ	ԹճԽԲ	1693	196	Թաս
ՊԾԹ	1410	97	վակաս	ԹճԽԳ	1694	18	խաշարք
ՊՂ	1421	5	խաշարք	ԹճԽԴ	1695	197, 197ա	ձնծղանք
ՊՂԲ	1443	6	»	ԹճԽԴ	1695		
ՊՂԶ	1447	7	»	(ԹԻԵ)	1750	198	սինի
ՊՂԸ	1448	8	»				
ՋՃԱ	1462	9	»	ԹճԽԶ	1697	199	Թաս
ՋԻԶ	1477	11	»	ԹճԽԶ	1698	200	խաշարք
ՋԻԶ	1477	187	սինի	ԹճԽԶ	1699	17	խաշարք
ՋԾԹ	1510			ԹճԽԶ	1701	113	չուրջու
ՋՂԵ	1486	31	զուռ	ԹճԽԶ	1701	201	ձնծղա
ՋՂԱ	1532	12	զուռ	ԹճԽԶ	1701	202	պնակ
ՋՂԱ	1542	13	առաքանաքար	ԹճԽԶ	1702	203	ձնծղա
ԹԽԸ	1589	14	խաշարք	ԹճԽԶ	1702	204	մասնատուփ
ԹԾ	1601	98	չուրջու	ԹճԽԶ	1702	205	սինի
ԹԿ	1611	99	կրծքակալ	ԹճԽԶ	1705	206	Թաս
ԹՁ	1627	100	վակաս	ԹճԽԶ	1705	207	խաշարք
ԹՂԱ	1642	15	խաշարք	ԹճԽԹ	1710	209	Թաս
ԹՂԲ	1643	101	վակաս	ԹճԿ	1711	210	Թաս
ԹՂԸ	1649	102	չուրջու	ԹճԿ	1711	211	սինի
ԹՁ	1651	103	վակաս	ԹճԿԱ	1712	212	սահորիկ
ԹՁԱ	1652	104	ուրաք	ԹճԿԲ	1713	114	ձնծղա
ԹՁԲ	1653	105	վարդաղար	—	1718	115	բաղպան
ԹՁԸ	1659	107	վակաս	ԹճԿԸ	1719	116	վակաս
ԹՁԸ	1659	188	սինի	ԹճԿ	1721	32, 33	զուռներ
ԹՁԹ	1660	35	խաշ	ԹԳորիւի- նի	1723	117	վարդաղար
ԹՁԹ	1661	189	կանթեղի պատվան- դան	ԹԲԹիւշա- բաղրի			
ԹՁԹ	1661	108	վակաս	ԹճԼԲ	1723	313	ձնծղա
ԹՁԹԳ	1664	303	սեղուկի փակ	ԹճԼԳ	1724	37	խաշ
ԹՁԹԶ	1667	109	վակաս	ԹճԼԳ	1724	186	խաշ
ԹՁԻԱ	1672	16	խաշարք	ԹճԼԳ	1724	287	խաշ
ԹՁԻԲ	1673	36	խաշ	ԹճԼԳ	1725		
ԹՁԻԳ	1674	110	վարդաղար	ԹճԼԳ	1820	38	խաշ
ԹՁԻԱ	1682	111	կրծքակալ				

¹ Այս ցուցակում տեղ են գտել նաև այնպիսի արձանագրութիւններ, որոնց հայկական տարրը եւ արտերկն թվերով է նշվում: Արձանագրութիւններ մի մասի թվականն էլ ուղղակի մեր տարրով է նշվում:

1	2	3	4	1	2	3	4
ՌՃՀԶ	1727	118	վարագույր	ՌՄԼԳ	1784	48	խաչ
ՌՃՀԶ	1727	214	սփյուռ	ՌՄԼԳ	1784	49	խաչի պահպան
ՌՃՀԶ	1727	215	պնակ	ՌՄԼԳ	1784	50	խաչ
ՌՃԶ	1731	216	թաս	—	1786	50	քար
ՌՃԶ	1731	217	թաս	ՌՄԼԳ	1785	51	վահաս
ՌՃԶԲ	1733	218	պնակ	1235	1786	52	մասնատու փ
ՌՃԶԲ	1733	219	»	ՌՄԼԵ	1786	138	ձածկոց
ՌՃԶԲ	1733	220	»	—	1787	139	խույր
ՌՃԶԲ	1733	221	»	ՌՄԼԵ	1788	21	տաղանթաբ
ՌՃԶԲ	1733	222	»	ՌՄԻ	1791	53	սկիհ
ՌՃԶԲ	1733	223	»	ՌՄԻ	1791	140	ձածկոց
ՌՃԶԲ	1733	224	»	1242	1793	141	չուրջուս
ՌՃԶԲ	1733	229	»	ՌՄԻԲ	1793	142	»
ՌՃԶԲ	1733	230	սահան	ՌՄԻԲ	1793	143	ձածկոց
ՌՃԶԲ	1733	231	պնակ	ՌՄԻԲ	1793	144	ձածկոց
ՌՃԶԲ	1733	232	»	ՌՄԻԲ	1793	249	կողպեք
ՌՃԶԳ	1734	119	ձածկոց	ՌՄԻԳ	1794	55	կաղամար
ՌՃԶԳ	1734	225	պնակ	—	1794	145	զոզնոց կեղեցյա-
ՌՃԶԳ	1734	226	սահան	—	1794	145	կան
ՌՃԶԳ	1734	227	մեղքա	ՌՄԻԳ	1795	56	խաչի պահպան
ՌՃԶԳ	1734	228	պնակ	ՌՄԻԳ	1795	57	գավաթ
ՌՃԶԳ	1734	233	»	ՌՄԻԳ	1795	146	վարագույր
ՌՃԶԳ	1735	120	վարագույր	ՌՄԻԳ	1796	58	կաղամար
ՌՃԶԳ	1736	39	խաչ	ՌՄԻԳ	1796	250	պնակ
ՌՃԶԳ	1737	233	պնակ	ՌՄԻԶ	1797	231	թաս
ՌՃԶԶ	1737	234	»	—	1798	63	սկիհ
ՌՃԶԶ	1737	236	»	ՌՄԻԵ	1798	147	ձածկոց
ՌՃԶԶ	1738	122	ուրար	ՌՄԻԶ	1799	60	վահաս
ՌՃԶԶ	1739	238	թաս	—	1800	149	վարագույր
ՌՃԶԹ	1740	239	պնակ	ՌՄԻԹ	1800	150	ձածկոց
ՌՃԶԹ	1740	240	»	ՌՄԻԹ	1800	150	»
ՌՃԶԹ	1740	241	սահան	ՌՄԻԹ	1801	253	կողպեք
ՌՃԶ	1741	123	վարագույր	ՌՄԻ	1801	61	խաչ
ՌՃԶ	1741	242	սահան	(1250)	1801	62	կաղամար
ՌՃԶԱ	1742	124	վահաս	ՌՄԻ	1801	131	ձածկոց
ՌՃԶԳ	1744	243	սահան	ՌՄԻ	1804	132	տարախուրակ
ՌՃԶԳ	1744	244	պնակ	—	1806	64	խաչ
ՌՃԶԳ	1745	40	խաչ	ՌՄԻԲ	1806	133	վարագույր
ՌՃԶԳ	1745	125	խարտափխակի զըլ-	ՌՄԻԲ	1806	134	»
ՌՃԶԳ	1745	41	խաչ	ՌՄԻԲ	1808	65	քշոց
ՌՄԻԱ	1746	42	խաչ	ՌՄԻԲ	1808	135	վարագույր
ՌՃԶԳ	1746	43	գաղթյանի զըլեթ	ՌՄԻԲ	1809	66	սկիհ
ՌՃԶԶ	1749	44	մասնատու փ	—	1811	136	վարագույր
ՌՄ	1751	45	խաչ	ՌՄԻԱ	1811	137	»
(Ռ)Մ	1751	46	խաչ	ՌՄԻԲ	1812	252	զրան վահ
ՌՄԻԳ	1755	126	կեղեցյակահան խույր	ՌՄԻԳ	1813	67	բուրժուս
ՌՄԻԳ	1755	286	սկիհ	ՌՄԻԳ	1814	138	վարագույր
ՌՄԻԲ	1761	129	սկիհի ձածկոց	ՌՄԻԳ	1815	68	սկիհ
ՌՄԻԲԱ	1762	89	խաչ	ՌՄԻԳ	1816	254	մեղքա
ՌՄԻԲԲ	1763	128	վարագույր	ՌՄԻԳ	1818	139	խույրի մաս
ՌՄԻԲԲ	1763	129	ուրար	ՌՄԻԳ	1819	69	սկիհ
—	1768	284	ճարմանոց	—	1819	160	ուրար
ՌՄԻԲ	1771	19	քար	ՌՄԻԳ	1819	151	վարագույր
ՌՄԻԲ	1771	130	խարտափխակի զըլ-	ՌՄԻԳ	1820	162	չուրջուս
—	—	—	խարակ	—	1820	70	մասնատու փ
ՌՄԻԲ	1771	289	խաչ	ՌՄԻԶ	1821	71	խույր
ՌՄԻԲԱ	1772	290	»	ՌՄԻԶ	1822	72	քթախուրի տու փ
ՌՄԻԲԲ	1773	131	սահան	—	1824	163	գոտի
ՌՄԻԳ	1774	132	սփոռոց	ՌՄԻԳ	1824	164	ձածկոց
—	1775	133, 134	բազմապատկեր	ՌՄԻԳ	1824	165	»
ՌՄԻԳ	1775	245	մեղքա	ՌՄԻԳ	1824	165	»
—	1776	135	կմիկերուն	ՌՄԻԳ	1825	166	կրճակալ
ՌՄԻԲ	1776	246	պնակ	ՌՄԻԳ	1825	167	վարագույր
ՌՄԻԲ	1776	247	անոթ	ՌՄԻԶ	1827	168	»
—	1779	136	կմիկերուն	—	1827	255	»
ՌՄԻԹ	1780	47	սկիհ	—	1833	78	կնիք
ՌՄԻԶ	1781	137	ձածկոց	—	1837	169	ձածկոց
—	1781	285	ճարմանոց	—	1838	74	սկիհ
ՌՄԻԲ	1783	248	սխի	ՌՄԻԹ	1838	170	վարագույր
—	—	—	—	—	1840	75	քթախուրի տու փ
—	—	—	—	—	1842	171	չապիկ

1	2	3	4	1	2	3	4
—	1845	22	սայ	ՏԹԶԱ	1889	176	կմիկերուն
—	1846	286	պնակ	—	1890	304	պնակ
—	1850	172	վահաս	—	1890	305	գավաթ
—	1851	27	հարանյաց տու փ	—	1893	81	զարգատու փ
—	1851	173	վարագույր	—	1898	88	խնկաման
—	1860	79	խաչ	—	1899	92	ճարմանոց
—	1860	174	ձածկոց	—	1901	177	մեղքա
—	1862	24	զրակալ	—	1905	277	պնակ
—	1864	80	սկիհ	—	1905	278	»
—	1865	81	մասնատու փ	—	1903	278	»
—	1867	82	սկիհ	—	1903	280	»
—	1871	93	չառնի տու փ	—	1905	281	»
—	1873	175	ձածկոց	—	1905	282	»
—	1876	84	մասնատու փ	—	1903	283	»
—	1878	85	ավետարանի կաղմ	—	1919	94	թանաքաման
—	1880	86	մասնատու փ	—	—	—	—

Բ. Այն արձանագրությունները, որոնք ստանալով չունեն, բայց ժամանակը որոշված է այլ հանգամանքներով (հայտնի անձնավորությունների հիշատակությամբ, կամ միևնույն վարպետի ձեռքով պատրաստված լինելու և այլ հանգամանքներով)

Արձանագրության համարը	Տվյալներից ժամանակը (վեր տում-բով)	Ի ր Ը	Արձանագրության համարը	Տվյալներից ժամանակը (վեր տում-բով)	Ի ր Ը
1	6-րդ դար	շինարարական արձանագր.	234	1730—1734	կախարիչ
2	6-րդ դար	տապանաբար	121	1738	ուրար
30	1272	զրակալ	89	1762	խաչ
291	13-րդ դար	խաչաբ	288	1762	մասնատու փ
392	13-րդ դար	զառույթ	54	1791	սկիհ
293	14-րդ դար	բարձրաբանական ուրար	59	1796	կաղամար
106	1658	—	273	1827	կախարիչ

Գ. Այն արձանագրությունները, որոնց ժամանակը հաշվված է Հիշրայի տոմարով

Արձանագրության համարը	Տվյալներից ժամանակը (վեր տում-բով)	Ի ր Ը	Արձանագրության համարը	Տվյալներից ժամանակը (վեր տում-բով)	Ի ր Ը		
62	1717 1212	1801	կաղամար ²	83	1799 1291	1874	խաչ
76	1777 1292	1845	կանթեղ	87	1797 1273	1857	մոմակալի պատ-վանդան
257	1778 1268	1851	սափրիչի թաս	—	—	—	—

¹ Այստեղ ժամանակը հաշվված է Հայոց մեծ կամ Հայկա տոմարով:
² Այդ կաղամարի վրա կանխ հաշվական տոմարով թվականը ՌՄԻԳ:

Նոր Նախիջևան 5, 6, 9, 10, 11, 12, 16, 17, 20, 55,
60, 64, 188, 262, 290

Նոր Զուգու 94

Շնաթագ 238
Շուշի 177

Սարգսազ 263
Սանահին 116, 124, 127, 135, 145, 184
Սարիզամիշ 4
Սարուխան 92
Սևան 8, 27, 31, 152, 170

Վայոց ձոր 293
Վան 174

Տաթև 28, 35, 37, 39, 44, 45, 46, 48, 49, 50, 51,
52, 88, 89ա, 89, 93, 121, 122, 179, 183, 245,
246, 284, 286, 288, 289

Տբայիզոն 150

ՈՒ
Ուղիներն (Հին Բայազետ) 53

Օհան աւետարանչի վանք 42
Օձուն 169, 172
Օշական 86
Օշականի սր Մեսրոպ եկեղեցի 256

Գորգալու 82

Ց Ա Ն Կ

ԸՅՈՒՑՈՒԹՅԱՆ ՄԵՋ ՏԵՂ ԳՏԸԹ ԸՆՁՆԸՆՈՒՆԵՐԻ

Ալիջան Ղևոնդ '9, 27, 31
Ամասունի Մանակ վարդապետ (2)¹
Բամաջյան Կարապետ 4
Երզնկեան Ռոստոմբէկ 56
Լալայան Երվանդ 27, 31
Կոստանյանց Կարապետ 27, 32
Հովսեփյան Գարեգին կաթողիկոս 4ա, 31, 117

Դափաղարյան Կարապետ 1, 4, 295, 296, 297, 298,
299
Շահազիզ Երվանդ (2)
Շահաթուռյանց Հովհաննես եպիսկոպոս 19, 22, 31
Սմբատյանց Մեսրոպ արքեպիսկոպոս 27, 31
Տեր-Մինասյան Երվանդ 4ա
Տեր-Մկրտչյան Գալուստ (Միտրան) (2)
Օրբելի Հովսեփ 300, 301, 302

¹ Փակագրոււմ նշված են ներածական էջերը

Ց Ո Ւ Ց Ա Կ

ԹԳՏԸԳՈՐԹՎԸ ԳՐԱԳՆՈՒԹՅԱՆ

- Ալիջան—Այրարատ, Վենետիկ, 1890:
» Միտական, Վենետիկ, 1893:
- Բամաջյան Կ.—Մեր հնութիւնները, տե՛ս «Բանասեր», 1901:
- Լալայան Ե.—Գեղարքունիք կամ Նոր-Բայազետի գալուստ, Թիֆլիս, 1906:
- Կոստանեանց Կ.—Վիճական տարեգիր, Ս. Պետերբուրգ, 1913:
- Հովսեփյան Գ.—Պոռչյանի կամ Քաղաքայանց հայոց պատմութեան մեջ, Վաղարշապատ, 1928:
» »—Սեւանա Առաքելոց վանքի հարուստի դուռը, տե՛ս «Անահիտ», Նոր շրջան, Գ. Կոստանի, թ. 5—6, 1932 ամի:
» »—Образцы армянских церковных вышивок. Տես Христианский Восток, т. V, вып. 1, 1916.
- Դափաղարյան Կ.—Ավանի երկնքայան ծածկազիր արձանագրութիւնը, Երևան, 1915:
» »—Ղլին քաղաքը և նրա պիղուճները, Երևան, 1932:
» »—Հայերեն գրի սկզբնական տեսակները, Երևան, 1936:
- Շահազիզ Ե.—Նոր Նախիջևանը և Նոր Նախիջևանցիք, Թիֆլիս, 1903:
- Շահաթուռյանց Յ.—Ստորագրութիւն կաթողիկէ էջմիածնի և հինգ գաւառացի Արարատայ, Տ. Ա. Էջմիածին, 1842:
- Օրբելի И. А.—Каталог анийского музея древностей. С.-Петербург, 1910.
- Սմբատյանց Մ.—Տեղազիր Գեղարքունի ծովազարդ դաւանին, Վաղարշապատ, 1893:
- Տեր-Մինասյան Ե.—Ամբերշամորի հնութիւնները և արձանագրութիւնները, տե՛ս «Էջմիածին», 1961, Ծ.
- Տեր-Միքայէլի Գ.—Ալիջ ձախ հայ զրութիւն. տես «Շողակաթ», 1913:
» »—Յուցակ էջմիածնա հին պղնձեկն ամանների, Փարիզ, 1906:
- Երզնկեանց Ռոստոմբէկ—Հնախօսական տեղագրութիւն Հաղարատայ աշխարհաճաշակ վանից սրբոյ Նշանի, Վաղարշապատ, 1886:

Ց Ո Ւ Ց Ա Կ

ԸՅՈՒՑՈՒԹՅԱՆ ՄԵՋ ՏԵՂ ԳՏԸԹ ԼՈՒՍՆԵՎՈՐԵՐԻ

Նկ. 1. Ավանի երկնքայան արձանագրութիւնը	Նկ. 15. Քաղաքայան 1673 թ.
Նկ. 2. Գալիթի Գիւնուս տաղանաբար Աղարանից	Նկ. 16. Քաղաքայան 1725 թ.
Նկ. 3. Քաղաքայան Նորատուսից 991 թ.	Նկ. 17. Քաղաքայան 1874 թ.
Նկ. 4. Քաղաքայան Սարիզամիշից 992 թ.	Նկ. 18. Շուրջանի մի մասը 1601 թ.
Նկ. 5. Քաղաքայան պատճենն Ամբերշամորի (պիղու) 1200 թ.	Նկ. 19. Քաղաքայան 1653 թ.
Նկ. 6. Քաղաքայան կղզուց 1448 թ.	Նկ. 20. Եմբիփորուն 1776 թ.
Նկ. 7. Արձանագրութիւն աղբյուրի կառուցման մասին, Նոր-Նախիջևանից 1785 թ.	Նկ. 21. Եմբիփորուն 1779 թ.
Նկ. 8. Մշո Առաքելոց վանքի դուռը 1134 թ.	Նկ. 22. Եկեղեցականի խուլը 1787 թ.
Նկ. 9. Փրակալ Անիից 1164 թ.	Նկ. 23. Շուրջան 1793 թ.
Նկ. 10. Տաթևի վանքի դուռը 1253 թ.	Նկ. 24. Շուրջանի վրայի խաչ 1819 թ.
Նկ. 11. Փրակալ Անիից 1272 թ.	Նկ. 25. Վարդապետ 1827 թ.
Նկ. 12. Փրակալ Անիից 1272 թ.	Նկ. 26. Եմբիփորուն 1889 թ.
Նկ. 13. Սևանի Առաքելոց վանքի դուռը 1486 թ.	Նկ. 27. Արձանագրութիւն թափելի վրա 1901 թ.
Նկ. 14. Էջմիածնի գաղտնադուր զանգից մեկը 1721 թ.	Նկ. 28. Շուրջանի հարմանի արձանից 1781 թ.
	Նկ. 29. Քաղաքայան (13-րդ դար)
	Նկ. 30. Բարձրաբանդակ Ամիք Հասանի (14-րդ դար)

ԲՈՎԱՆԳԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Ներածություն	5
Արձանագրությունների զմայիր տախտակներ	9
Քարերի վրա զբված արձանագրություններ	49
Փայտե իրերի վրա զբված արձանագրություններ	60
Արծաթյա, արծաթաձրած և սպիշրած իրերի վրա զբված արձանագրություններ	67
Ասեղնագործ և ձեռագործ իրերի վրա զբված արձանագրություններ	88
Պղնձե իրերի վրա զբված արձանագրություններ	127
Հավիված	150
Ցանկ արձանագրությունների մեջ հանդիպող հատուկ անունների	159
Ցանկ արձանագրությունների մեջ հանդիպող տեղանունների	167
Ցանկ արձանագրությունների մեջ հանդիպող աշխատության մեջ տեղ գտած արձանագրություն- ժամանակագրական տախտակ աշխատության մեջ տեղ գտած արձանագրություն- ներ	169
Ցանկ տեղագրություն, որտեղից ձեռք են բերվել իրերը	173
Ցանկ աշխատության մեջ տեղ գտած անձնանունների	174
Ցուցակ օգտագործված գրականության	175
Ցուցակ աշխատության մեջ տեղ գտած լուսանկարների	175

ԵՎԳԵՆԻ ԲՐԱՇԵՅՍԻ ՍՈՒՇԵՎՑԱՆ
 ЕВГЕНИЙ АРТАШЕСОВНА МУШЕГЯН
 ՀԱՅԵՐԵՆ ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹՅԱՄԲ ԱՌԱՐԿԱՆԵՐ

Տպագրվում է Հայկական ՍՍԻ ԳԱ պետական պատմական թանգարանի
 գիտական խորհրդի հանձնարարությամբ

Պատ. խմբագիր Կ. Գ. ԴԱՅԱԳՐՅԱՆ
 Հրատ. խմբագիր Փ. Մ. ԱԳՈՆՑ
 Նկարչական ձևավորումը Լ. Ա. ՍԱԳՈՅԱՆԻ
 Տեխ. խմբագիր Մ. Ա. ԿԱՓԼԱՆՅԱՆ
 Սրբագրիչ Ս. Կ. ՉԱՔԱՐՅԱՆ

ԻՖ 06567	ՔՀՆ 759	Հրատ. 2126	Պատվեր 437	Տպարանակ 1000
Հանձնված է արտոգրություն 3/VI 1962 թ.: Ստորագրված է տպագրության 27/III 1964 թ.: Տպագրական 11 ժամուկ, հրատ. 11,78 ժամուկ, թուղթ 60×92 ¹ / ₂ : Գինը կազմով 1 ա.				
Հայկական ՍՍԻ ԳԱ Հրատարակչության տպարան, Երևան, Բարեկամություն, 24:				

ՆԿԱՏՎԱԾ ՎԻՊՊԱՆՆԵՐ

Էջ	Տող	Տպված է	Գևար է լինի
4	5 ներքևից	Ճարտարապետների	Հարտարապետների
69	10 ներքևից	Գաղղվանից	Տաթևից
73	8 ներքևից	Հ ո Ր Ր Պ	Հ ո Ր Ր Պ
74	5 վերևից	Նկարը	Մասնատուփը
107	1 ներքևից	Արձանագրություն 133	Արձանագրություն 139
143	13 ներքևից	(4367)	222 (4367)